Warpulks

5. nr. 1937

Krāsojiet tikai ar vislabākām drēbju krāsām

„OZOLZĪLE“

paciņās un tabletēs, kuŗas neizbrūk un nebālē

Fabrika Rīgā, Dzirnavu ielā 115. tālr. 26973

TRIUMPH

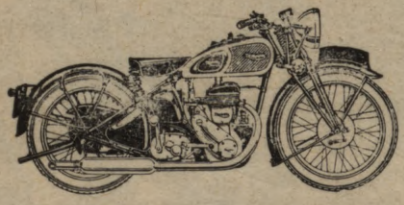

Angļu armijas motocikleti

1937. gada modeļi

Izturīgi Taupīgi Ātri

Ģenerālpārstāvji A/S **„OMEGA“**

ELĪZABETES IELĀ 55
MARIJAS IELĀ Nr. 2

Jaunatne —

Tu, mūsu tautas cerība un nākotne!

Pērc un ar latvieša neatlaidību pamudini citus pirkt tikai latviešu rūpnieku ražojumus

G. ĒRENPREIS

VELOSIPEDU FABRĪKA

Mazpulkis

Latvijas Lauksaimniec. kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā
Redakcija un ekspedīcija: Jelgavā, Pilī. Tālr.: redakc. 1000 — 14, eksped. 1000 — 47
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tek. rēķ. pastā 4564
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 l. p. — Ls 50,—, 1/4 l. p. Ls — 25,—

5. (76.) Nr. 1937. g. 15. maijā VII g. gāj.

Mazpulki un Kronvalda gars jaunajā Latvijā

J. DRUVA, Latvijas Preses biedrības priekšnieks

Saukdami vārdā tos garīgos spēkus, ar kuŗiem un kuŗu dēļ Kronvalds ir cīnījies un uzvarējis, — un aplūkodami pamatakmeņus, uz kuŗiem Kronvalds iesāka celt mūsu tautas nākotni, mēs pieminam tēvzemes mīlestību, tautas vēsturi un valodu, un neatlaidīgu turēšanos pie tēvu tēvu krietniem tikumiem — tautas kopības, vienības un vienprātības, savas tautas labāko dēlu cienīšanas. Un līdz ar 15. maiju, kad mēs patiesi dzīvojam savā neatkarīgā valstī, kad esam patiesi vienota tauta,

mēs esam piepildījuši, ko sludinājis Kronvalds priekš 65 gadiem.

Sevišķi pēdējos 3 gados esam pierādījuši, ka mēs varam īsā laikā panākt visu to pašu, ko citas tautas paveic 100 un vairāk gados. Mēs redzam, ka mūsu pilsētas atplaukst, mūsu lauki atjaunojas, visur dzīve iet uz priekšu.

Mums ir pavēries Kronvalda ceļš un tas ir pareizs. Un piebaldzenu skumjais un sāpju pilnais sauciens Kronvalda bēŗu stundā: „Jūs, jaunie, gan dabūsiet sev skolotāju, bet kur mēs, vecie, to ņemsim?“ — tagad mums vairs nav ne tik škumjš, ne tik sāpīgs, jo mēs varam Dievam pateikties, ka

mums ir savs skolotājs, savs vadītājs, savs mācītājs, savs Vadonis, kuŗam sekodami jūtam, ka briest mūsu cīņas spars, aug mūsu darba grība, rūdās neatlaidība darboties tautas kopībā un vienprātībā.

Tādēļ arī mazpulku jaunatnei, kuŗai reizi piederēs lielā daļa no 15. maijā mantotā gara, lai nekad neaizmirst pateikties Kronvalda Atim, ka viņš mūsu sirdīs sviedis tik stipras uguns liesmas, ka tās nav rimušas kvēlot pat vistumšākajos brīžos. Turēsim augstu Kronvalda piemiņu tagadējā mūsu tautas atdzimšanas laikmetā, kad Kronvalda domas rod savu iemiesojumu dižos tautas kopības darbos.

Solīsimies, ka tā uguns, ko Kronvalds iededzinājis mūsu tautas sirdī, nekad neapdzisīs, un ka mēs arvien būsim gatavi darīt jaunus lielus darbus, lai mūsu tauta sasniedz to pilnību, ko viņai lēmis Dievs.

Mazpulki un piecpadsmitais maijs

ED. VIRZA

Vecā paaudze nav tā, kas redzēs īsto piecpadsmitā maija piepildīšanos. Tā arī nav tā zeme, kuŗā šajā mēnesī sētā sēkla varētu pilnīgi uzdīgt. Mēs nesam sev līdz daudz slıktu garīgo iedzimtību, daudz īgnuma un sarūgtinājuma, lai varētu pilnīgi ieaugt šī maija debesīs un būt viņa zemu nonākušo debešu, pilošo sulu un plaukstošo lapu radinieki. Pie tam graudiem, kas tur sēti sabiedriskā un politiskā zemē, ir nolemta ilga dīgšana. Jāpaiet dažiem gadu desmitiem, lai mēs šo labību redzētu savārpojam un nodzeltējam.

Bet pavisam cits lauks ir mūsu visjaunākā paaudze, mazpulki, maija mēneša dziedošais cīruļu pulks, pār kuŗiem nolijis šī mēneša siltais un biezais lietus. Jūs veidojaties pavisam citā apkārtnē, lielu, neaizmirstamu vārdu un lielu, neaizmirstamu darbu gaismā. Jums mūsu skaistā Tēvija, kur tagad katrs labs un no sirds teikts vārds iet no mājas uz māju atbalsodamies, nav vairs aizzīmogota grāmata, kuŗas ārieni mēs gan varējām apbrīnot, bet kuŗu nevarējām lasīt. Tagad šie zīmogi ir salauzti un šīs lapas puses veŗas, ka mēs varētu pētīt un burtot šos greznos burtus un salikt no tiem vārdus, lai beidzot rastos dziesma.

Un kāda ir šī dziesma, kuŗu jūs nevien pūlaties atdzīvināt, bet kuŗa dzied mūsu jaunajās dvēselēs kā putns koka zaros?

Vai jums ir kādreiz gadījies rāmā un saulainā rudens dienā iet pa nopļautiem laukiem, kur vēl dzeltē sakrautās miežu un auzu gubiņas? Tad piepēši, nezin no kurienes radies, pāri un gaŗām jums aizlaižās baltu tauriņu bars, aizkardams jums drēbes un rokas saviem trauslajiem un putekļainiem spārniem. Un šī vecā tēvijas dziesma mums saka, kā aizkaŗ mūs skrejot šie redzamie tauriņi, tā aizkaŗ mūs ik brīdi pa Tēvijas zemi ejot neredzamās latviešu dvēseles. Un tāpēc šī atrastā dziesma mums prasa godāt šo latviešu zemi, no kuŗas tās cēlušās un no kuŗas tās nevar aizlidot.

Bet kā mēs spējam to izdarīt? Tie, kas būvējuši ēkas par godu Dievam vai valstij, būvējuši tās lielas un varenas. Nīcinātājs laiks gandrīz apstājas pie viņu sliekšņiem. Jo lielāka ir šī dievināšana, jo greznākas izskatās tās ēkas, kuŗās jāpiemājo Dieva vai valsts garam. Bet ne atsevišķa cilvēka spēkā ir tādas celt, bet ļaužu kopumam. Savu Tēviju mēs varam godināt tūkstoš veidos. Un jūsu spēkā stāv, ja jūs daiļu padarīsit to tuvo apkārtni, kur tekā jūsu kājas, to sētu, kur jūs staigājiet, tos dārzus, kur jūs no dienas karstuma atpūšaties, tās istabas, kur jūs atdusaties un darbojaties. Kad jūs paskataties mūsu lauku mājās, ka no tām it kā aizgājis projam senais daiļuma gars. Tāpēc tik daudz saīgušu cilvēku ir mūsu laukos.

Ir kāda Latgales teika, kā Dievs smaidu izsaucis latviešu ļaužu sejās. Kādreiz Viņš no debesīm uz zemi skatīdamies ieraudzījis visus arājus drūmus, uz zemi nodurtām sejām, kustamies laukos un sētās. Tūliņ lejup nolaizdamies Viņš saķēris saujā zemes piku un sviedis to pret debesīm. Šī zemes pika sākusi dziedāt un no tās dzimis cīrulis, kas pazudis gaisos, likdams visiem arājiem dzirdēt savu sudrabaino dziesmu. Viņi pacēluši galvas augšup un pasmaidījuši un prieks atgriezies viņos.

Jūs, mazpulki, esiet dziedošo cīruļu pulks, ko mūsu laika Vedējs ir laidis pret latviešu debesīm, lai jautrāka paliktu mūsu dzīve. Nesdami līksmību savās sirdis jūs izdarīsit vislielākos darbus un piepildīsit to, ko vecākā paaudze nevarēja. Paši būdami cēlāji un strādātāji, jūs piedzīvosit, ka piecpadsmitā maija sētie graudi būs savārpojušies un jūs būsit pilnīgi saimnieki ēkā, kuŗai mēs tagad zīmējam tikai plānu.

15. maijs pašķīra ceļu latvju tautas atdzimšanai atjaunotās vienības, spēka un drosmes spožumā.

Dr. K. Ulmanis

Gaiziņkalns

Gulbenes mazpulku novads

Gulbenes mazpulku novads nezinātājam varbūt neliksies tik krāšņs, kā tas patiesībā ir. Tas bagāts augstiem, krāšņiem un vēsturiskiem kalniem. Tur Gaiziņš, Dēliņš, Apekalns. Tur dzidrās, līču bagātās upes, kā Gauja, Tirza, Pededze, Arona, Aiviekste, Vaidava. Un tad — teiksmainie ezeri, no kuŗiem lielākais Alūksnes ezers.

Gulbenes mazpulku novadā ietilpst gandrīz viss Madonas apriņķis līdz Vietalvai un Iršiem, liela daļa no Valkas apriņķa, ieskaitot Ogri līdz šosejai, no Cēsu apriņķa līdz Dzērbenei un no Jaunlatgales apriņķa Balvu rajona mazpulki.

Pagājušā gadā darbojās 93 mazpulki ar 2726 dalībniekiem, no kuŗiem 1627 zēni un 1099 meitenes. Apstrādāts pavisam 25,6 ha zemes. Galvenās kultūras: lopbarības bietes, cukurbietes, kāposti, kartupeļi, lauku pupas un cigoriņi, bez tam vēl kumelītes un saules puķes. Ilgstošās pieccīņās piedalās 36 dalībnieki, no kuŗiem 1937. g. rudenī pabeigs savus darbus apm. 10 dalībnieki.

Kad 1929. g. pirmā plūsma gāja pār Latvijas ārēm, kas aicināja un saistīja lauku jaunatni pie tēva sētas un zemes, tad jau toreiz tagadējais Gulbenes novads bija ļoti atsaucīgs. Tā 1930. g. vasarā visā Latvijā tikai 16 mazpulki, kas darbus noslēdzot, pacēla pirmos karogus, no tiem 6 bija tagadējā Gulbenes novadā: 3. Lubānas-Zvidzienas, 4. Gulbenes, 6. Velēnas, kuŗa toreizējais dibinātājs un vadītājs R. Dzērve ir tagad visu Latvijas mazpulku priekšnieks, 8. Raunas, 14. Piebalgas un 16. Praulienas. Arī tagad Gulbenes novada mazpulku dalībnieki ir atsaucīgi visiem ierosinājumiem un izmēģinājumiem.

Alūksne

Mīlestības un gara svētkos

ARN. LŪSIS

Ir divi mīļi cilvēki pasaulē, kuŗus nekad nevaram aizmirst, kas nāk mums visur līdz un kā neredzama ēna nostājas aiz mums visos dzīves liktenīgos brīžos. Ir divi mīļi cilvēki, kas sodot mums piedod, rājot — vēl mums labu, kas nebeidz mūs mīlēt arī tad, kad visi mūs ir atstājuši. Jūs, mani draugi, šos vārdus lasot, jau, droši vien, būsat uzminējuši, kas tie ir, un zināsat, ka tie nav tālu jāmeklē. Jūs zināsat, ka tikai divu cilvēku — mātes un tēva — mīlestība nepazīst nekādu robežu. Neviens ceļš mātes mīlestībai nav par gaŗu, ja viņai to nākas iet savu bērnu laimes labā, un neviens darbs nenogurdina tēva rokas, ja viņš to dara savu bērnu gaišākai un labākai nākotnei. Tos upuŗus, kādus vecāki mūsu dēļ nes — nav iespējams novērtēt un to svētību, kādu viņi mums dzīvē parāda, — var salīdzināt tikai ar paša Radītāja mums dāvāto žēlastību. Bet — saprast vecāku mīlestību un viņu uzupurēšanos mēs tomēr varam. Un 9. maijs, kas šogad ir nosaukts par mātes un ģimenes dienu, mūs māca to darīt. Šī lielā un skaistā diena, kuŗai ir vairāk iekšēja siltuma kā ārēja spožuma — māca mūs saredzēt visu to, ko mēs no saviem vecākiem dzīvē esam saņēmuši, un vēl vienmēr saņemam. Tā māca mūs pareizi novērtēt vecāku mīlestību un uzupurēšanos. Tā mudina arī mūs sagādāt kādu — kaut mazu prieku — tiem, kas mums dzīvē tik daudz laba darījuši. Un katrs krietns mazpulka dalībnieks sekos šim aicinājumam. Vecāki negrib neko vairāk — kā vien redzēt to, ka viņu bērni tos nav aizmirsuši. Tas ir viņu lielākais prieks un lielākā laime.

Gādāsim par to, lai 9. maijs top par mīlestības un saprašanās svētkiem starp veco un jaunāko paaudzi, lai tas mūs ievadītu priecīgo Vasarassvētku vārtos.

— Vasarassvētkos, kas nāk pie mums visā savā krāšņumā un ziedu bagātībā — mēs svinam kristīgās draudzes dibināšanas atceri. Nav nevienas citas organizācijas vai savienības, kuŗa savā vēsturē varētu uzrādīt tik gaŗu, noietu ceļa gabalu cauri daudziem gadu simteņiem, kā kristīgā draudze, šī lielā vienība, kas cilvēkiem grib rādīt ceļu pie Dieva un viņa Dēla. Dabīgi mums rodas jautājums, kas ir tas spēks, kas saturējis kopā šīs neskaitāmās cilvēku paaudzes. Kas ir tas spēks, kas vienādi iedarbojies uz visdažādākām tautām un visdažādākiem cilvēkiem? Kas ir tā brīnišķā vara, kas atkal un atkal pulcinā zem krusta karoga jaunus tā sekotājus un piekritējus, pulcina arī tad, kad daudzas tumšas varas šo karogu mēģinājušas noraut pie zemes, samīt kājām, saplosīt.

Tas ir gara spēks. Tā ir gara vara, kas kristīgo draudzi darījusi lielu, kas viņas locekļus vairojusi kā zvirgzdus jūrmalā, kā zvaigznes pie debesīm. Jau Kristus teicis, ka gars dara dzīvu. Un Viņa vārdi saprotami tā, ka tur, kur cilvēki savai vienībai liek garīgus pamatus, kur tie meklē cēla gara apzīmogotus mērķus un ideālus — nemitīgi notiek augšana un veidošanās, jo matērija iet bojā, bet gars dzīvo mūžīgi. Neviena organizācija, kas savu ēku ir sākusi celt uz citiem pamatiem, nav varējusi ilgi pastāvēt.

Viņa nav varējusi augt tāpat kā koks kuŗam trūkst dziļas saknes. To, piemēram, mēs redzam skaidri arī mūsu ikdienas dzīvē. Mums ir mīļi mūsu draugi. Mīļi tamdēļ, ka mūs saista kopējas, garīgas intereses. Mums ir kopējas domas. Mums ir kopējas vēlēšanās, ilgas, mērķi, kuŗus gribam sasniegt. Un tas viss mūs saista ciešām saitēm. Bet dzīvē mums nākas sastapties ar daudziem cilvēkiem. Un tomēr tie mums paliek sveši. Daudzkārt arī tad, kad redzam tos katru dienu. Nav nekā, kas ārpus pieklājības un neatliekamiem sabiedriskiem pienākumiem varētu mūs saistīt, vienot.

Kristīgo draudzi kopā ir saturējis Dieva gars, kas izlējies par tās locekļiem pirmā Vasarassvētku dienā un kas vēl šodien neredzami iedarbojas uz mums, likdams mums dzīvi gaiši nodzīvot, ar mīlestības pilnu sirdi rūpēties par savu līdzcilvēku laimi un labklājību, mazināt viņu postu un ciešanas.

Un, no kristīgās draudzes dzīves arī jūs,

mani draugi, mazpulku dalībnieki — varat daudz mācīties. Nepietiek ar to vien, — ka jūs mazpulkā kārtīgi izpildat savus pienākumus, apmeklējat priekšzīmīgi visas sanāksmes, kopjat čakli savus lauciņus. Jums jāmācās izprast arī mūsu organizācijas garu. Tāpat kā kristīgās draudzes locekļi ir savas vienības garu izpratuši. Jums jāieaug mazpulku garīgos apvārsņos. Ja jūs to būsat darījuši, tad dzīvē izmanīsat arī to svētību, kādu jums dos vienība, zem kuŗas balt-zaļā karoga jūs pavadat savas jaunības skaistākās dienas. Mazpulku garu skaisti izteic mūsu solījums — kalpot Dievam, vecākiem, savam mazpulkam un tautai, ziedot prātu skaidrākām domām, sirdi taisnībai un kvēlākai sajūsmai. Īsi sakot — mazpulki jūs māca uzupurēties liela mērķa un lielas idejas labā, nestādīt vienmēr un visur pirmā vietā savu personīgo „es" un tā laimi un labklājību, bet visas vienības, visas tautas labumu. Caur šo uzupurēšanos uzvarēja arī kristīgā draudze. Tās dibinātāji — no kuŗiem lielākā daļa mira savas pārliecības dēļ — necerēja no draudzes gūt kādus materiālus labumus vai citādu gandarījumu. Draudze viņiem nebija pašmērķis — bet līdzeklis vispārības labākās nākotnes sagatavošanai, cilvēces glābšanai no grēka un posta ārdošās varas.

Vēl vienu spilgtu piemēru es varu jums minēt, runājot par gara uzvaru. Un tas ir — 15. maijs, kas šogad saklaujas tieši ar Vasarassvētkiem. Mums, latviešiem, pēc savas valsts nodibināšanas, bija gan kopējs jumts virs galvas, bet mums trūka kopīgu domu, kopēja gara sirdīs. Un — kā pārvērtās visa mūsu dzīve, kad Vadoņa aizskarti, ieskanējās 15. maija zvani. Mēs atradām vienību. Mēs atkal kļuvām draugi un brāļi, jo mūsos pamodās vienības apziņa, vienības gars.

Vasarassvētkos lūgsim Debestēvu, lai viņš nekad neļauj mūsos izdzist gara ugunij. Lūgsim, lai viņš dod mums spēku arvien vairāk iesakņoties tai gara pasaulē, kuŗā uz mums runā mīlestība, brālīga vienība. Tieksimies pēc daiļuma un skaidrības, vēlēšanās kalpot patiesībai un savas tautas varenākai nākotnei...

Klusas rindas

Augusts Brocis

Prāti apreibst kā no vīna,
Debess zilgmē miglo skats —
Klau, zem sniega baldachīna
Pavasara strauti šalc!

Ziedos raisās rudie zari,
Kuŗus ziemas stingums sedz,
Kastaņi pret pavasari
Baltas ziedu sveces dedz.

2.

Dziest logā riets un visu zelti,
Kā zelta lāses retas zvaigznes spīd;
Es Tevi gaidu atkal velti,
Un vakars naktī arvien vairāk slīd.

Iet laudis priecīgi man garam
Un viņu soļos viegli nodreb pliens.
Vai tā līdz mūža novakaram
Es sevī sajutīšos vienmēr viens.

3.

Lai kur tu n ietu, skries sāpes tavās pēdās,
Un tavā sejā visus smaidus segs —
Tev debess apmāksies visrūgtākajās bēdās
Un zvaigžņu ugunis vairs neiedegs...

Tu velti ilgosies pēc gaišām ziedu svecēm,
Kas smaržu plivurī it visu sies —
Vien vakars nogulsies uz taviem pleciem
Un sirds ar sāpēm naktī skūpstīsies.

4.

Uz galda vāzē meijas zars
Jau pirmās lapās plaucis,
Šķiet visu mūžīgs pavasars
Uz jaunu dzīvi saucis.

Es logu vaļā veru, dārzs
Slīgst baltos ķiršu ziedos —
Varbūt ka Tavu roku pārs
Man glāstā mīlu iedos.

Kursā

Alfrēds Veids

Kam, tu puisi raženais,
kumeļam liec sakas,
kam tu raugies attēlā,
atviz kas no akas?

Vai tu brauksi novados,
kas aiz treji sili,
kur reiz tevīm panāksnos
vērās ziedi zili?..

Sen jau dūca māsiņai
kāzās dūdu mēles,
bet tu aizmirst nevari
kādas acu spēles. —

Tāpēc puisis kumeļam
uzliek spožas sakas
brauc, kur daiņot daiļava
iet pie liepu akas...

Jānis Silkalns

J. ĀDAMSONA stāsts

Silti atpūta maija vēji un piekrastē uzziedēja vizbuļi. Bērziem izplauka lapas un ievām ziedpumpuri. Tie bija jauki un silti vakari, kad smaržoja bērzi un augšup kāpa zemes briestošā smarža. Nolija silti maija lieti. Zeme kļuva zaļa un pļavmalās uzziedēja bezdelīgactiņas un gaiļu pieši. Bites izskrēja laukos lai savāktu jaunos egļes sveķus un sameklētu ziedos saldo nektaru.

Bija jauks pavasaris...

Briesmīgās kaŗa vētras, kas plosīja pasauli, bija norimušas. Kaŗa drupām cauri uzausa atkal jauna gaisma. Atgriezās mājās ilgus gadus klejojošie bēgļi. Uzsāka atkal jaunu dzīvi, jo viss bija izpostīts...

Kaut gan pavasars jau aicināja strādniekus tīrumos, tad Silkalnos tādu vēl neredzēja. Lauki bija klusi un pa lielceļu aizklīda tikai kāds pārdrošs gājējs. Naktīs Silkalnu tukšās vistu būdas apmeklēja lapsa, bet nekas tur nebija. Pat vistas Silkalnos nebija.

Tikai kādu dienu kāds gājējs iegriezās izpostītās mājās. Kluss un domīgs tas staigāja Silkalnu pagalmos un vēroja visu. Sāpes bija viņa acīs. Apstaigājis vairākas reizes pagalmu un piegājis pie nodegušās kūts, tas tāpat kā nācis arī aizgāja.

Tas bija Silkalna draugs, kas jau bija atgriezies no bēgļu gaitām ātrāk kā citi.

Bet tad aizvien vairāk klusajos ceļos sāka atskanēt skrējošo ratu trokšņi. Māva govis un blēja aitas. Atgriezās no bēgļu gaitām kurzemnieki.

Kādu dienu, kad visvairāk trokšņu atskanēja platajā lielceļā, pret vakara pusi atgriezās arī Silkalnu bēgļi. Trijos pajūgos tie nogriezās no lielceļa uz bērziem apstādīto Silkalnu gatvi. Pirmajā pajūgā sēdēja pats vecais Silkalns un viņa deviņus gadus vecais dēls Jānis. Otrajos sēdēja Silkalniete ar savām divām meitām Maiju un Ilgu. Trešējie bija piesieti pie Silkalnietes ratiem.

Dūkainais iezviedzās, jo juta, ka pēc pāris svešumā pavadītiem gadiem ir atkal reiz īstās mājās. Vērīgu skatu Silkalns pārlaida saviem laukiem, un cauri dārza kokiem lūkojās uz ēkām. Cik ļoti viņš šos pāris gadus bija ilgojies pēc saviem plašiem un koptiem laukiem, pēc plašā ābeļdārza. Cik ļoti rokas ilgojās turēt atkal arkla balstu un izkaisīt zeltainos graudus kūpošā zemē. Tagad rokas viņam viegli drebēja, kad domāja par to darbu, kas šīs apaugušās druvas atkal pārvērstu līgojošos labības laukos.

Lēni rati ieripoja Silkalnu pagalmā.

„Tā, nu reiz esam ar Dieva palīgu mājās. Kāp nu vecen ārā un izcel arī tos skuķus!"

Jānis pirmais izlēca no ratiem un aizskrēja pie savām māšelēm.

„Aizskriesim pie manām māla pilītēm. Nu būs gan sakaltušas. Varēs sviest pret zemi, neplīsīs pušu!" vedināja Jancis Ilgu un Maiju.

Māsiņas bija ar mieru un visi trīs mazie aizskrēja no pagalma. Kāda māja tagad izskatījās, tas viņiem mazāk interesēja kā māla pilīšu un bumbiņu liktenis.

„Nu siev'..." lēni runāja Silkalns, „būs gan ko strādāt, kamēr visu kautcik sakopsim. Un kūts..." Silkalns nepabeidza, jo kautkas kā kumoss iespiedās kaklā un balss tā viegli drebēja.

Sieva nelikās dzirdam vīra vārdus, jo tik cītīgi meklēja kautko pa ratiem, runātājam muguru pagriezusi. Viņai ļoti ķērās pie sirds atkalredzēšanās ar mājām, un lakatā tai bira lielas asaru pērles...

Klusi Silkalns piesēja zirgus un aizgāja uz kūts pusi. Tikai nedaudzus gadus pirms iziešanas viņš bija šo kūti uzcēlis. Stalta un liela tā pievilka daudzus pagasta ļaudis, un visi solījās būvēt tādu pašu, bet nu viss bija pārvērties ogļu un apdegušu akmeņu kaudzē. Ļoti viņam ķērās pie sirds šis zaudējums. Un skaistais ābeļdārzs... Zēļ bija skatīties, ka viena otra ābele bija pazudusi — stumbrs vien palicis. Sēta dārzam nopostīta, āboliņa šķūnim noplēsts jumts, pļaujmašīnas pamestas zem klajas debess, norūsējušas un sabojātas. Tas bija viss, ko Silkalns īsumā apskatīja. Bailes māca Silkalnu vairāk skatīties. Labāk šodien vēl neredzēt visu to, ko šeit bija pastrādājis kāds ļauns un nezināms saim-

nieks. Smagu sirdi viņš nonāca pie dzīvojamās ēkas. —

Silkalniete ar jaundarinātu slotu slaucīja istabas. Savāds skats bija istabās. Zirnekļi noauduši visu telpu. Istabā ienests nepazīstams pulierēts galds un kaktos sasvaidītas daudz degvīna pudeles. Otrā istabā pāris svešas gultas un nodeguši sveču gali. Kaut kur kaktā nomesta gulēja vācu karavīru cepure un mētājās izmirkuši vācu romāni. Vaids gailēja Silkalna acīs

Atskrēja bēdīgi arī bērni. No pilītēm un bumbiņām vairs neesot ne vēsts. Viss esot nobradāts. Varbūt Lejnieku Mārcis būšot paņēmis, nosprieda Jancis.

Izbārstīja saule vēl pēdējo zeltu pār sētsvidu. Vajadzēja domāt par naktsmieru. Ienesa no ratiem drēbes un citas mantas, un Silkalniete iztīritajā istabā uztaisīja gultas. Silkalns piesēja zirgus aplokā, bet govis piesēja turpat pie klēts. Sakūra pavardā uguni un izcepa reņģes. Vareni ēda trīs jaunie ceļinieki, tikai abi vecie tā domīgi vērsās kaut kur sienā...

Izdzisa pavardā uguns. Istabas kaktos un kuplās liepās ka bailīgi putni iebēga tumsa. Gurdi aizvērās jauno ceļinieku dzidrie acu ezeri, un drīz tie sapņos spēlēja ar savām mālu pilītēm. Aizgāja arī Silkalniete pie miera, bet ne tā bija ar veco Silkalnu. Klusi tas atstāja istabu un izgāja ārā. Kā liels ugunsgrēks caur kokiem cēlās mēness, sarkans un liels, bet karsto Silkalna pieri veldzēja maigs vakara vēsums. No birzes atpūta vēsmiņa plaukstošo bērzu smaržu. Visapkārt laukos rūca rubeņi un iebrēcās kāda ķīve. Cik jauks bija šis vakars un cik tīkami bija staigāt pa mīksto un rasas pilno plaukstošo zāli.

Kā viss bija pārvērties un izpostīts. Bija jāsāk atkal no jauna. Tāpat, kā toreiz pirms gadiem trīsdesmit, kad Silkalnu zeme bija tikai celmiem pārklāta un nebija nedz labu tīrumu, nedz arī pļavu. Bij jāstrādā no agra rīta līdz vēlam vakaram. Bet kāds prieks bija vēlāk raudzīties līgojošās druvās, kas rudeņos apcirkņus pildīja zeltainiem graudiem.

Jā, būs jāstrādā arī tagad tāpat.

Klusi tas slīd mēness gaismas apgaismotajos laukos un viņa stāvs ir varens un liels. „Jāstrādā...“ čukst lūpas un rokas tam dreb pēkšņā jūtu uzliesmojumā. Bet vai viņš nepagurs? Vai viņš spēs tāpat kā toreiz, kad vēl bija jauns un spēka bija pārpilnība. Klusi tas atsēdās uz celma. Galva manāmi noliecās. Rokas salicis tas kautko klusi runāja.

Vecais Silkalns lūdza Dievu...

* * *

Aizskrēja gadi pilni rūpju un smaga darba. Manāmi salīka vecā Silkalna staltais augums un mati tam ziedēja kā balts ķiršu dārzs. Bet veikts bija daudz. No kādreiz izpostītām mājām vairs nebija ne vēsts. Pacēlās atkal balta jauna kūts nodegušās vietā, un katru gadu govis izdeva vairāk piena, jo ganāmpulks ātri vairojās.

Dārzos ziedēja vēl krāšņāki puķes kā senāk.

Un kaut vecais Silkalns redzēja, ka paša spēki iet arvien mazumā, — skumīgs viņš nebija. Spēcīgs kā ozols auga Jānis un trīspadsmitajā jau sniedzās gandrīz pašam līdz zodam. Prieks bija redzēt, kā vasaras brīvlaikā strādāja Jānis. Priecīgs un līgsms līdz ar puišiem tas cēlās un aizgāja pļavā vai tīrumā. Gan pirmo gadu siena pļavā izkapti cilājot palika vālē pēdējais un vakaros sāpēja rokas un sāni, tad nākošā gadā viņš ļoti lika Ješkam un Jurim turēties lai nenopļautu tiem papēžus.

Bet māte bažījās un teica: „Dēls, ka tu tik nepārstrādājies vien. Tev tikai 14, bet tu jau strādā gandrīz vairāk kā Juris.“

Šādi draudi nāca diezgan bieži, bet Jānis tikai smējās par tiem.

„Bet māt', ko tad lai es daru? Es nemaz nevaru iedomāties, ka man būtu mazāk jāstrādā. Un kaut es būtu šo darbu nīdis, bet es tak viņu tā mīlu. Pavasaros, kad sniegi sāk kust un atlido strazdi, man sirdī tāds žēlums, ka es nevaru nemaz izturēt, tīri vai jāraud, ka zinu, ka tēvs jau pa māju cilā arklus un pārplūdumā izliek venterus un murdus. Tad man tā gribas skriet no skolas mājās un palīdzēt tēvam. Un vai tad tu pate neteici, ka tēvs vēl jaunāks par mani strādājis. Un viss, kas tagad mums pieder, nav tēva darbs? Tēva tēvs tak viņam nekā neatstāja mantojumā, kā tikai jaunas un spēcīgas rokas. Es domāju, ka man tak arī ir spēcīgas un veselas rokas, kāpēc tad lai es nedaru to pašu? Māt', es domāju, ja tēvam nebūtu tāda mīlestība uz darbu, vai tad mums kūtī būtu tik daudz

Silkalniete ar jaundarinātu slotu slaucīja istabas

brūnu govju? Vai tad mūsu izpostītie lauki atkal atzeltu tik ātri? Vai Silkalni tad būtu viena no bāgātākām mājām mūsu pagastā? Es domāju, ka nē. Un rudeņos, kad ir jāiet atkal uz skolu, man ir tik skumji, ka jāatstāj šie iemīļotie lauki un druvas, kur tik daudz sviedru ir liets vasaras jaukajās dienās."

Tur nebija mātei nekas ko iebilst. „Tēvs kas tēvs!" tā domāja un noglaudīja jaunam Silkalnam galvu.

„Bet dēls, skolā taču jāiet. Vēl viens gads un tad tu būsi pamatskolu beidzis un varesi domāt ko tad darīt."

„Māt', tu domā, ka man skolā nepatīk iet? Man ļoti patīk mācīties. Man ļoti patīk vecais Liepa kas bez mācībām daudzreiz mūs māca kā mums jādzīvo, kad mēs beigsim skolu. Un taisni to viņš saka, ka jāmīlējot darbs, jo tad mēs būsim īsti latvieši un varēsim kalpot tēvijai.

Un pavasaros, kad mēs klases biedri šķiramies, tad man ar tāds žēlums zogas sirdī un gribas vēl ilgāki uzturēties klases biedru vidū. Un, redzi, māt', tas vienmēr tā ir. Kad rudeņos šķiros no tēva mājām, tad ir skumji, un kad pavasaros šķiros no skolas, tad arī ir skumji. Man liekas, ka tam tā arī vajaga būt, jo Liepa saka, ka vajagot mīlēt skolu tāpat kā tēva mājas."

Jānim bija patiesība, tur māte neko nevarēja teikt.

Vēl ar lielāku sparu Jānis ķērās pie darba, bet darbi viņu nenogurdināja. Taisni otrādi. Dienas darbs bija tik labvēlīgs miegam, un veselīgā miegā, darbā un atpūtā Jānis juta, ka tā spēki augtin auga.

Kad pienāca rudens, Jāni atkal pārņēma pazīstamās šķiršanās skumjas. Bet mācīšanās prieks, skola un biedri arī šīs skumjas remdināja. Bija pēdējais gads pamatskolā, tāpēc vajadzēja mācīties vēl labāki, kā citus gadus.

To Jānis arī darīja.

* * *

Atnāca atkal pavasaris pilns ziedu un putnu dziesmu. Ilgāk kā citus gadus Jānis uzkavējās skolā. Bija jāliek gala pārbaudījumi. Daži no biedriem trīcēja un drebēja no gaidāmiem pārbaudījumiem, bet Jānis bija mierīgs. Visu gadu bija labi mācījies, vai tad nu pēkšņi nekā nezinās. Daudzreiz skolotāji bija uzslavējuši viņu par sekmēm. Tas nedrīkstēja notikt, ja viņš pārbaudījumu neizturētu.

Kādu dienu paņēmis grāmatas, Jānis soļoja uz tuvējās upītes pusi ievu ēnā mācīties. Priecīgs tas neizlikās. Kautkas spieda viņa dvēseli. To bija arī biedri novērojuši, ka Jānis pēdējā laikā nebija vairs jautrais Silkalns. Tā tas arī bija. Agrāk Jānis par to nemaz nedomāja, bet nu piepeši šī doma viņam neizgāja no prāta: ko viņš darīs, kad beigs pamatskolu? Daudzi solījās iet vēl tālāk — uz ģimnazijām un citām augstākām skolām, bet Jānis nebija par sevi teicis nevienam. Visu laiku viņš domāja, ka paliks mājās, bet nu pēkšņi viss bija pārvērties. Vai viņš ar tām zināšanām vien lai iet caur dzīvi ko bija guvis pamatskolā? Līdz šim tas tā bija, bet nu pēkšņi kāda neatlaidīga un slepena dziņa dzina to dzīties augšup pār zinātnes kalnu. Gribējās vairāk zināt un saprast. Un vai tad tas ar arklu vien varēja sagādāt sev un citiem uzturu? Nē! To varēja arī panākt tad, ja zināja daudz vairāk nekā tie, kas savās rokās turēja arkla balstus.

Bet kāpēc gan viņš nevarētu iet uz ģimnaziju, pēc kuras tagad tik ļoti ilgojās

sirds. Līdzekļu tak tēvam bija. Vienīgi apstāklis padarīja Jāni skumīgu: ko teiks tēvs un māte, kad viņš teiks, ka grib iet uz ģimnaziju. Visi tak gaidīja uz viņu, ka viņš beigs pamatskolu un sāks atvietot tēva gaitas, jo vecais Silkalns bija jau tuvu sešdesmit un bieži sūdzējās par kaulu sāpēm. Jānim kļuva žēl tēva. Gribējās tūliņ skriet mājās un neļaut vairs tēvam strādāt. Bet tad kāds uzlika no muguras puses Jānim roku uz pleca. Jānis sabijās.

„Nebīsties, es tik tāpat gribēju ar tevi drusku parunāt," tas bija Liepa.

„Ak, jūs, skolotāja kungs!" Jānis nosarcis teica.

Liepa tūliņ ķērās pie lietas.

„Gribēju ar tevi parunāt, ko tu darīsi, kad beigsi mūsu skolu. Zinu jau cik no mūsējiem domā staigāt tālākās skolas gaitās, tikai par tevi nekā nezinu, kautgan tev vajadzēja būt pirmam, kas paver ģimnazijas durvis. Un par ko tu tāds noskumis pēdējā laikā izskaties. Agrāk tak tu tāds nebiji. Vakar pēc aritmētikas pārbaudījuma tu nemaz nebiji priecīgs par piecnieku. Kas ar tevi ir noticis, Silkaln?"

Jānis klusēja laiciņu. Viņš bija tik aizkustināts par Liepas līdzjūtību.

„Skolotāja kungs, man it nekas nav noticis. Man tikai tā savādi ap sirdi, kad iedomājos, ka šis ir pēdējais gads skolā un pēc dažām dienām būs jāatstāj šī skola uz visiem laikiem, kur man tik labi gājis, kur es esmu mācījies tik daudz laba no jums un citiem skolotājiem. Un varbūt es nekad, nekad..." stostījās Jānis.

„Varbūt tu nekad vairs skolā neiesi?" pārtrauca to Liepa.

„Jā, tā es domāju!"

„Bet, Silkaln, tev tak ir vērīga galva. Tu esi labākais skolnieks klasē un tavam tēvam tak līdzekļu arī netrūkst."

„Tas jau viss tā ir, skolotāja kungs, bet kad es aiziešu uz ģimnaziju, ko tad tēvs viens pats darīs? Ar katru dienu viņš paliek nespēcīgāks, un man liekas, ka visi gaida uz mani, kad es stāšos tēva vietā!"

Nu tikai Liepa saprata, kāpēc Jānis vēl nebija nevienam teicis, ka ies uz ģimnaziju. Prāts viņam uz to tiecās, bet domājot par tēvu, viņš centās apklusināt savas klusās ilgas.

„Tev taisnība, Silkaln!" noteica Liepa un cieši paspiedis Jānim roku nogriezās uz skolas pusi. Žēl viņam bija Jāņa.

„Tam puikam kautkā jāpalīdz. Būs jārunā ar pašu Silkalnu!" pie sevis klusu noteica Liepa.

* * *

Dūšīgs, kā vēl nekad, Jānis strādāja Silkalnu laukos. Tēvs un māte brīnījās par Jāni. Kautkas viņam bija noticis. Tik kluss un domīgs. Ne vairs agrāko smieklu, ne dziesmu. Izlikās, itkā kautko slēptu no vecākiem.

Jānis tikai strādāja. Ješka un Juris nebija vairs darbos tam pretinieki. Strādādams viņš gribēja aizmirst savas karstās ilgas pēc ģimnazijas, kuras viņš neuzdrošinājās saviem vecākiem teikt. Un kad Jānis iedomājās par saviem draugiem un Ainu, kas pēc mēneša jau būs ģimnaziste, savāds žēlums un smeldze plosījās dvēselē. Juris un Ješka tad brīnijas ar kādu sparu Jānis strādāja. Vai tāds darbs nebija tikai pāri viņa spēkiem?

Kādu dienu, kad vecais Silkalns aizbrauca uz dzirnavām, un pārbrauca diezgan vēlu, viņš bija runājis ar Liepu. Liepa bija izskaidrojis visu Silkalnam par Jāņa vēlēšanos. Silkalns bija pārsteigts: „Lūk, kāpēc Jānis tāds bēdīgs!" tas vakarā teica Silkalnietei.

Ilgi viņi abi runāja to vakaru par Jāni un sprieda, kā labāki iekārtoties, lai Jānis varētu apmeklēt ģimnaziju. No rīta viņš gribēja pārsteigt Jāni.

„Nu, Jāni, pļauj nu vēl dūšīgi, drīz jau būs jāiet uz skolu!"

„Uz skolu?" Jāņis izbrīnējies izsaucās.

„Jā, uz skolu. Es vakar runāju ar Liepu."

„Ar Liepu?" noteica Jānis, bet viņš saprata, ko Liepa tam stāstījis.

Brītiņu abi klusēja. Jānis gribēja kliegt pēkšņā priekā. Kaut nebūtu šeit tēvs, viņš būtu lēcis, skrējis un kliedzis un tā izteicis savu prieku. Asinis tik strauji skrēja pa ķermeni. Bet pēkšņi tā skats atdūrās pret tēva sirmo galvu. Atkal izgaisa iekšējais prieks, asi iesāpējās sirds.

„Bet tēvs, vai tad tu viens varēsi bez manis. Vai tev nebūs par grūtu..."

Tēvs redzēja ka Jānis bija noskumis. Asaras viņam bija acīs, bet viņš kaunējās tās rādīt.

„Ak, nerunā par to. Vai tad man arī jāstrādā. Varu vēl pieņemt kādu puisi un pats dzīvot kā muižnieks!"

Līgsms Jānis ķērās pie darbiem. Atskanēja atkal smiekli un dziesmas un abi vecie bija laimīgi...

* * *

Aizskrēja daži gadi kā vēja nestas pūkas. Arvien smagāk un gausāk atskanēja Silkalna soļi pagalmos. Balss bija kļuvusi tāda paklusa, bet acīs spīdēja tam prieks. Jānis nākošgad beigs ģimnaziju. Liecību viņš pārnesa labu labo, un pats vecais Silkalns ar interesi klausījās kad dažreiz Jānis iesāka stāstīt par to, ko mācija ģimnazijā.

Prieks bija skatīties, kas par milzi bija izaudzis Jānis. Nebija Jānis tāds kā Prauliņu Ješka, kas audzēja gaŗus nagus un uzskatīja par apkaunojumu, ka ģimnazists var strādāt. Brīvlaikā viņš priecīgs strādāja līdz ar puišiem un nekaunējās neviena darba.

Bet skumīgs viņš vēroja tēva salīkušo augumu un balti ziedošo galvu. Vai tik viņš bija pareizi darījis iedams uz ģimnaziju? Un cik gurdeni pagalmos skanēja viņa soļi. Kaut kas smags iegūlās Jāņa sirdī.

Bet drīz pienāca rudens un vajadzēja domāt par skoļu. Arī māsa Maija aizbrauca uz ģimnaziju. Jānim bija pēdējais gads ģimnazijā, tāpēc vajadzēja dūšīgi strādāt. Draugi par to zobojās, ka Jānis par citu neko nedomāja, kā tikai par mācībām, bet paši zobotāji apskauda Jāni. Bieži tie aicināja Jāni kautkur ārā no pilsētas, bet Jānis nebija pierunājams. Viņš zināja, ka viņi tur darīja neatļautas lietas, jo pēc šādām pastaigām tie bieži oda pēc alkohola.

Kad pienāca pavasaris, Jānis bija apmierināts. Liecība bija tāda, kādu viņš bija vēlējies rudenī. Tuvojās gala pārbaudījumi. Jānis palika viens, jo Maija jau aizbrauca mājās. Mācības tai bija beigušās.

Noziedēja ievas. Iesāka ziedēt ceriņi, bet Jānis maz to juta. Vēl divi pārbaudījumi un tad, un tad... Jānis būs beidzis ģimnaziju. Līgsms bija prāts.

Bet Silkalnos bija bēdas... Jauks bija pavasars, viss ziedēja un zaļoja, bet Silkalnu ļaužu sirdīs bija rudens. Kā apmāti staigāja ļaudis Silkalnos. Silkalnietei pietrūka asaru. Maija un Ilga mīļi glaudās tai k'āt un abas raudāja...

Vecais Silkalns bija miris...

Sēru vēsts aplidoja pagastu, bet Jānis nekā nezināja.

Otrā rītā Silkalniete saģērbusies goda drēbēs aizbrauca uz pilsētu. Jānis vēl nebija mājās. Klusa un bēdīga tā apsēdās krēslā. Gaidīja.

Kā pats pavasaris, ar ceriņzaru rokā, smaidīdams pa durvīm iedrāzās Jānis.

„Māt', tu!" līgsmi iesaucās Jānis, bet tad pēkšņi aprāvās. Vai tā bija māte? Daudz vecāka tā izskatījās. Acis bija sarkanas un izraudātas.

„Māt', kas tad nu, vai mājās kas noticis?" izbijies jautāja Jānis, bet Silkalniete sāka raudāt... Kā sniega lavīnes drāzās drūmas domas Jāņa galvā. Kaut kam bēdīgam vajadzēja būt. Varbūt, ka tēvs... Kā tumšs plīvurs aizklāja Jāņa dvēseli, kad sāpju pilni izskanēja vārdi:

„Jānīt, tēvs vakar nomira..."

Ilgi stāvēja Jānis istabas vidū. Sārtums vaigos bija nozudis un nemanot ceriņzars izkritis no rokām. Vairāk kā sāpes plosījās viņa dvēselē. Bet tad skanēja sāpīga un mīļa balss:

„Jānīt, iesim, nopirksim tēvam mūža māju..."

* * *

Apglabāja tēvu. Nolika Jānis pēdējos pārbaudījumus un ieguva labu apliecību. Bet kas viss tas bija? Tēvu viņš gribēja iepriecināt ar savu labo liecību, bet nu viss bija izgaisis. Māte arvienu vēl baidījās Jānim pateikt tēva pēdējo vēlēšanos, lai Silkalni paliktu vienmēr Silkalnu dzimtas īpašums un neviena sveša roka nepārvaldītu Silkalnus. Un viņš bija teicis, ka tas varot notikt tikai tad, ja Jānis paliekot par saimnieku.

Bet kādu dienu māte to tam pateica.

Jānis nebija pārsteigts. Par to jau viņš bija domājis. Viena balss sauca to uz augstskolu, bet otra pie tēva laukiem. Abas bija mīļas, bet vienai tikai varēja klausīt.

„Es padomāšu!" Jānis pateica un aizgāja tīrumā.

Kūtrs pret visu to, kas brieda siltajā jūlijā, Jānis tikai strādāja un kā toreiz gribēja apklusināt savas ilgas tiekties vēl

tālāk zinātnes kalngalos. Daudzi tā biedri jau gatavojās uz augstskolu un arī Aina, kuŗas vārds kā tāla un mīļi sāpīga skaņa skāra tā dvēseli.

Vajadzēja kaut ko darīt, lai apmierinātu sevi.

Un kādu svētdienu, kad jūlijs tuvojās jau beigām un druvas bija pilnā briedumā, Jānis klīda Silkalnu laukos. Cik mīļas bija šīs druvas, kas solīja bagātīgu rudens ražu. Kā tēvs šeit bija gadus četrdesmit atpakaļ pūlējies, līdz dabūjis pēdējo celmu un pēdējo akmeni prom no šī kādreizējā līduma un pārvērtis to auglīgā tīrumā. Viņš nedrīkstēja atstāt šos laukus. Tēvs bija to vēlējies un tas viņam bija jādara. Un varbūt lielpilsētas vilinošā spožumā viņš aizmirstu pavisam tēva mājas? Varbūt lielpilsētas burzmā viņa tīro dvēseli kāds samīs dubļos? Vai viņš būs vienmēr tik stiprs kā tagad? Un varbūt kādreiz viņš var atgriesties no lielpilsētas sadragāts ar salauztu dvēseli un raksturu? Cik bieži viņš bija lasījis šādas lietas. Bet šeit, tēva laukos, kur viss bija tik pazīstams un mīļš, vai kāds varētu viņa dvēseli salauzt? Neviens! un pamazām tīkams miers pārņēma Jāņa dvēseli: Viņš paliks tēva laukos.

Kā zēns govis ganīdams tas atgulās lauka malā un vēroja lielās mākoņu laivas. Tās visas gāja tur, kur vējš tās pūta pretim nezināmam tāļumam, bet viņš nevēlējās līdzi.

Lēna vēsma glāstīja smilgas un spurināja Jāņa matu sprogas. Maigs gurdenums pārņēma ķermeni — viņš aizmiga. Bet kad

Bet tad kāds uzlika roku no muguras puses Jānim uz pleca

launaga saule izlīda no mākoņiem, viņš vairs nejuta nekādu nemieru krūtīs. Līgsms tas celās un smējās saulei pretim. Bet viņš nebija vairs vakarējais Jānis. Smeldzošās ilgas pēc nezināma — pēc lielpilsētas spožuma un augstskolas bija norimušas uz visiem laikiem. Un likās, itkā rudzu vārpas noliecās un sveicināja jauno Silkalnu saimnieku.

Mākslīgo mēslu cenas visā valsti vienādas!

Mūsu augsnas nav tik bagātas ar augu barības vielām, lai bez mēslojuma dotu augstas ražas. Tādēļ jālieto vairāk mākslīgie mēsli. Šogad mākslīgos mēslos ieguldītie līdzekļi bagātīgi atmaksāsies.

Pirmā vieta ierādāma slāpekļa mēsliem, lietojot tos kā virsmēslojumu ziemājiem, vasaras kviešiem, kultivētām ganībām, sakņaugiem, kartupeļiem un pārējām labībām. Arī pārējie mēsli šogad jāsēj vairāk kā citos gados.

Mākslīgo mēslu cenas Latvijā viszemākās no visām kaimiņvalstīm!

Latvijas Lauksaimniecības kamera

Jaunais kalējs

A. BURGEVICA stāsts

Vecais kalējs bija aizmirsis apkārtni un nemanīja, ka uz ceļa parādījās kāds nācējs

Aiz muižas vecajām kļavām, kur pret tālu zilumu cauri druvām gaiši aizvijās lielceļš, ceļa malā stāvēja plata, zema ēka, celta no lieliem, veclaicīgiem ķieģeļiem.

Vienā galā viņai bija kaltuve, bet otrā dzīvojamās istabas. Tā bija Vējkalnu smēde. Apkūpējusi dūmos un nobalējusi saulē un lietos, smēde tur jau gadu desmitus vēra durvis kaldītājiem, kas nāca no tālas apkārtnes. Augu dienu no kaltuves skanēja veseļa un laktas dunieni un no apdrupušā skursteņa kāpa jautra dūmu strūkla, izplatīdama ogļu un degošas dzelzs asās smakas.

Tā tas bija gājis gadu no gada, bet pēdējā laikā Vējkalnu smēdes parastajā dzīvē sāka rādīties nopietnas pārmaiņas. Veseļa dunieni no kaltuves atskanēja gurdāki un reizēm apklusa uz veselām dienām. Un no daudzajiem kaldītājiem vairs tikai retie nāca ar savām vajadzībām. Kalējs Vējkalns bija sācis novecot un slimot un vairs nevarēja tik izveicīgi izpildīt darbus kā senāk. Labie laiki, kad kaltuve drebēja no darba spara, kad pie smēdes pastāvīgi zviedza zirgi un nemierīgi karpīja zemi, kaldītāji kūpināja pīpes, smēja un trieca jautras valodas, bija aizgājuši un, likās, mūžām neatnāks.

Vējkalns bija sīksti turējies, bet cīņā ar nespēku viņam nācās soli pa solim piekāpties. Bet viņš savā laikā arī daudz ko bija paveicis, viņš bija izvadījis dēlu technisko vidusskolā un nopietni sagatavojis dzīvei. Nebija brīnums, ka pa gadiem zem viņa veseļa belzieniem kaltuvē laktas tērauda zole bija sadilusi gandrīz caura. Tur viņš bija kalis dēla nākotni, kalis sviedriem vaigā.

Bija atnācis vasaras sākums ar gaišām saules pilnām dienām. Debess vizmoja dzidri zila kā ārdēts tērauds un saule pa viņu gāja līdzīga metallu kausētājai liesmai. Un retie baltie mākulīši, kas rītos atmaldījās no kādas tāles malas, tveicē sakarsuši nekustīgi snauda pieķērušies pie zilās debess loka, līdz pēcpusdienas vēsma viņus atmodināja.

Andrejam, Vējkalna dēlam, kuŗu katru dienu nupat vajadzēja pārbraukt no gala eksāmeniem. Vecais kalējs ik brīdi viņu gaidīja un arvienu pameta acis uz lielceļu. Viņš kāroja dzirdēt, kā Andrejs eksāmenus labi izturējis. Viņa dēlam ceļš nu vaļā uz augstskolu.

Aizvakar un vakar Andrejs vēl nebija pārnācis, tāpēc Vējkalns šodien gaidīja viņu ticīgāk. Izgājis kaltuvē, viņš ķērās pie lukšām un veseļa, kas stāvēja gaidošā dīkā, bet drīz nolika viņus atpakaļ, neviens kaldītājs šorīt nenāca. Pa dzelzs putekļiem apsūbējušo logu iespiedās vājināta gaisma

un, sajaukusies ar ēnām, ko radīja dūmiem nokvēpušās kaltuves sienas, apņēma veco kalēju un rūsošās darba lietas kā zaļgans teiksmaina senatnīguma plīvurs. Brīdi domīgs kavējies pie laktas, Vējkalns atvēra ceļa puses durvis un gāja atkal skatīties, vai nenāk Andrejs.

Vientulīgi tukšs, saules apmirdzēts, lielceļš cauri plaukstošām druvām aizbalsnīja tālu zilumā. Neviena braucēja ne nācēja neredzēja. Tikai kāda nemierīga vēsma, kas skraidīja pa druvu zelmeni, vietām no izkaltušās ceļa smilts uzmeta gaisā bālganu putekļu mākulīti un ar to nerātni aizdejoja atpakaļ uz zaļā tīruma. Gaiss sakarsis virmoja un, spožo saulstaru jaukts, bāli zilgoja.

Kad vasarās Andrejs pārbrauca uz brīvdienām un palīdzēja strādāt kaltuvē, Vējkalns daudzreiz, viņa darbā klusi noraudzījies, bija nopriecājies: „No tevis, zēn, iznāks kalējs, kas Vējkalnu smēdi cels vēl lielākā godā kā viņa ir bijusi." Un tas arī bija Vējkalna nodoms, kad viņš Andreju sūtīja uz technisko skolu — lai vecajā kaltuvē jaunais Vējkalns, ienākot ar jaunu spēku, ienāktu līdz ar jaunām zināšanām. Bet tad, pagājušā ziemā, pārbraucot uz Ziemassvētkiem, Andrejs atbrauca ar domām par augstskolu. Andrejs bija aizmirsis agrākos prātojumus un pašu smēdi, un viss traucās pakaļ spožajam augstskolas sapnim. Vējkalns gribēja noteikti pretoties, bet dēla sapņi un pašpaļāvība viņu apstulbināja un atbruņoja. Viņš pats bija dzīvē pieredzējis daudz sūra, un viņu sāka saviļņot lepnums. No pretošanās nekas neiznāca, viņš pats sāka klusībā prātot, kā palīdzēt dēlam atvērt durvis uz visu zinātņu templi — augstskolu.

Vējkalns atsēdās pie smēdes uz zirgu kalstāmā kraķa un visu to pārdomāja. Viņš vēl nebija tik vecs, lai jau ietu atpūtā, bet aizdusa krūtīs spieda viņu darba dzīvē pie malas. Ceļot veseri, aptrūka elpas un rokai spēka, vai arī klepus spieda nolikt darbu pie malas un atsēsties. Kodīgi dzelzs putekļi un ogļu tvanainie dūmi bija sapostījuši pa gadiem viņa plaušas.

Vecais kalējs, iegrimis savās pārdomās, bija aizmirsis apkārtni un nemanīja, kā tagad tiešām uz ceļa parādījās kāds nācējs. Un svešais vingriem soļiem nogriezās uz smēdes piebrauktuves.

„Labrīt, tēvs!" jautri izsaucies, nācējs iztraucēja domīgo sēdētāju.

Izstīdzējis par slaidu jaunekli un bāls, kā jau pilsētnieks, Andrejs nostājās tēva priekšā. Te nu viņš bija, tik ļoti gaidītais. Andreja līksmais izskats un labā oma bez jautāšanas teica, ka eksāmeni spīdoši izturēti.

Pilns jūsmu par savu spožo sapni, Andrejs pārnāca kā spārnots. Viņš nebija taupījis pūļu un technikumu beidza labi. Mātes austais, pelēkais, pašu vilnas uzvalks uz skolas sola bija notrīts spožs un vietām padeldēts caurs, bet tas nebija Andreju traucējis drosmē un nākotnes cerībās. Viņš bija vienmēr pilns spara un dzīves prieka un ar savu atklātību un skaidro sirdsapziņu gāja pāri likstām un pildīja pienākumus.

Andrejs jau bija izraudzījies fakultāti un runāja tēvam par mašīninženieru zinātnēm, ko viņš nolēmis studēt. Tēva smēdē pa vasarām mācīdamies kalēju arodā, viņš bija guvis šai virzienā ierosinājumus, kaut tad vēl nedomāja par augstskolu.

Vējkalns klusēdams noklausījās visā, ko dēls stāstīja un tad ar darbā rūdīto roku aizkāra savu grumboto pieri — pelēks mākulis, kuŗu Andrejs jaunības sparā neredzēja, tālu šķīra viņa sapņus no dzīves. Nākotnē Vējkalns nevarēja domāt vairs dēlam palīdzēt, bet augstskola prasīs līdzekļus vēl vairāk kā vidusskola.

Viņi abi strādāja atkal kopā kaltuvē, kā tas bija citās, pagājušās vasarās. Andrejs līksms un bezbēdīgs, bet vecais Vējkalns tagad nopietns un kluss. Kad Vējkalnam nu atkal bija palīgs, no jauna sāka nākt kaldītāji, un Vējkalnu smēdē atgriezās darba rosme.

Zem saules kvēlajiem glāstiem un vasaras nakšu siltās valgmes zeme sāka raisīt arvienu kuplāku auglību. Pļavās uzziedēja puķes visās krāsās, kas ietvertas varavīksnes spīdumā un jaunās smilgas, līgojot vējā, laistījās sidrabainos toņos. Druvas cēla sulīgu zelmeni, gaisos viļņoja ziedošās zemes smaržas, kūpinādamas saldu reibumu. Aiz smēdes muižas parka vecajās kļavās sauca dzeguze un meta savu „ku-kū" kā jautru atbalsi Vējkalnu kalēju veseŗu izsistajam rakstam.

Kad vakaros pēc darba Andrejs nogāja līdz strautam, kas palejā aiz tīrumu malas pār sūnainiem oļiem vēla dzidrus ūdeņus, tad viņam kā apburtam bija jāstāv un jāklausās, kā strauta ievājos trallināja lakstīgala. Ziedošās zemes krāšņums un mazo dziedātāju līksmās balsis atbalsojās viņa dvēselē un saplūda dzidrā harmonijā ar viņa paša rožainajiem jaunības sapņiem. Krūtīs kļuva tik priecīgi un gaiši, kā par lūpām nesās dziesmu skaņas.

Rudenī viņš brauks uz augstskolu. Rudenī! Rudenī...

Kādu rītu pēc nemierīgi pavadītas nakts Vējkalns stāvēja kaltuvē pie laktas ar nopietnu, cietu seju. Viņš bija daudz domājis un šonakt kā cietu riekstu pārkodis jautājumu, kā varētu dēlu izvadīt uz augstskolu. Ja viņš pārdod smēdi, tad Andrejam tur iznāktu nauda pāris gadus studijām. Arī pašreiz viņa domas raiti rosījās ap šo jautājumu.

Viņiem kaļams bija nolūzis lemesis. Andrejs vilka plēšu un gaidīja, kad lemesis pietiekoši būs nokarsis metināšanai. Ēzē rūca balta uguns un virs oglēm šaudīja zilu liesmu.

Šodien visādā ziņā Vējkalns gribēja ar dēlu par visu izrunāties, lai Andreja augstskolas lieta kļūst skaidra. Bet visu rītu viņš vēl vilcinājās svarīgo sarunu sākt. Grūti bija domāt par šķiršanos no vecā smēdes un sava istabas kakta. Viņš raudzījās ēzes ugunī un vilcinājās no minūtes uz minūti. Metināmais lemesis drīz vērsmoja, virs uguns sāka sprēgāt kūstošā metalla zvērās plēnas.

Vējkalns tikko spēja ar mazo veseri izsist rakstu, kad Andrejs ar lielo veseri belza metinājumu tā, ka šķīda baltas dzirkstis un dunēja visa kaltuve. Metinājums izdevās lieliski, un vecais meistars sakalto lemesi lepni nosvieda kaltuves klonā.

„Tā," viņš aizkusis izdvesa un atsēdās uz laktas. Kā par spīti šai vasarā viņa krūtis kļuva tik uzkrītoši nespēcīgas.

„Andrej," vecais kalējs pēkšņi teica, noraudzīdamies dēlā, un noslaucīja delnā sviedroto pieri. „Vai tu, dēls, esi padomājis, no kā dzīvot, iestājoties augstskolā? Redzi, es kļūstu ar katru dienu nespēcīgāks un nevaru būt tev vairs atbalsts —"

Andrejs vēl stāvēja ar lielo veseri uz pleca. Viņš izbrīnējies raudzījās uz tēvu. Par šo jautājumu viņš nebija daudz domājis. Tā svarīgumu viņš apjauta tikai nupat, raugoties tēva nogurušajā sejā.

„Gadi aizskrien tīri kā spārniem," Vējkalns turpināja. „Tik tāli jau liekas laiki, kad tu biji vēl pavisam mazs puisēns un kad, dalot muižu, man piešķīra mūsu veco smēdi. Kur tagad zālē grimst mūsu apaugušās robežu kupicas, toreiz valdības atsūtītais mērnieks ieraka baltus priežu stabiņus ar uzspiestu uzlēcošas saules zīmi. Un saule tiešām uzlēca pār mūsu pelēko dzīvi. Tu nevari iedomāties, dēls, kāds tas bija prieks, kad vecā smēde nu piederēja man pašam un kļuva drošs pamats, uz kā celt savu un tavu nākotni. Agrāk man nebija par to ne jausmas, ka spēšu dot tev izglītību. Un tagad — Andrej, mūsu vecā smēde darīs mums pēdējo — viņa izvadīs tevi uz augstskolu. Tā ir nolemts. Bet par to tev man jādod cietš solījums, ka visās savās nākotnes gaitās iesi goda vīra ceļus."

Andrejs satraukts klusēja. Tik

Grūtu domu nomākts, Andrejs apsēdās uz lielā akmens ...

svarīgi un nopietni tēvs nebija nekad uz viņu runājis, tēva balss pat manāmi drebēja.

„Vai tu dod man solījumu, Andrej?“

„Vissvētāko solījumu tēvs, ko turēšu sev par likumu!“

„Lai tad tā paliek — rudenī tu brauksi uz augstskolu. Es pārdošu smēdi un par to naudu nodrošināšu uz pāris gadiem tev studijas. Ja būsi čakls un apķērīgs, pāris nodrošinātie gadi būs pietiekošs laiks tev pašam nostāties uz savām kājām un sākt pelnīt.

„Tā, mēs esam visu nokārtojuši: man ir tavs solījums, ka dzīvē būsi goda vīrs, bet tev mans — tēva solījums...“

Vējkalns piecēlās un, mirkli vilcinājies, gāja uz durvīm. Lai cik ļoti viņš mīlēja dēlu, šķiršanās no savas vecās smēdes bija tomēr upuris, kas pārāk smagi uzgūla viņa mugurai un lieca to vēl līkāku. Viņš bija sagaidījis, ka Andrejs viņa smago upuri nepieņems un pretosies, bet jutās vīlies.

Kad vecais kalējs jau bija pie durvīm, Andrejs atģidās no saviļņojuma un traucās viņam pakaļ.

„Tēvs, ļauj taču tev pateikties. Prieks mani ceļ kā spārnos, bet sirds balss liek tev jautāt, kā pats dzīvosi, ja pārdosi smēdi?“

Tad tomēr... Vējkalns apstājās un viņa seju pārņēma viegls smaids.

„Par to nebēdā, mēs ar māti esam veci, mums iztikai daudz nevajag. Ja nespēšu vairs pelnīt, aiziesim uz nabagmāju, kamēr tu tiksi uz cieta ceļa un varēsi būt mums atbalsts.“

„Saule liekas jau pusdienā, jāiet paraudzīt, cik pulkstens...“ Dēla mazā sirsnība viņu atkausēja un samierināja ar notiekošo, kaut nespēja novelt smagumu, kas bija plecos.

— — — — — — — — — — — — — — —

Andrejam vajadzēja būt laimīgam. Prieks viņu cēla augšup, bet neizprotamas skumjas ar savu smagumu vilka atpakaļ. Viens palicis, viņš ilgi raudzījās kaltuves tumšajā kaktā, kur zirnekļu tīklos melnoja ogļu putekļi. Vai viņš drīkstēja tēva smago upuri pieņemt? Cik grūts tas tēvam bija, to viņš skaidri apjauta. Bet ja mērķis ir cēls, tad jau uz upuriem nav jāskatās.

„Vai tad kalējs vēl nav piecēlies?“

Vakarā Andrejs gāja uz strautu, kur vienmēr līksmi nesās viņa sirds. No pļavā saplaukušajām jāņzālēm gaisos viļņoja saldas, medainas smaržas. Ievājos priecīgi trallināja lakstīgala. Viss bija kā citos, līksmajos vakaros, bet jaunās domas, kas nodarbināja Andreja prātu, darīja viņu nopietnu. Gadu gājumos iemītā teka, pāri līča pļavai, gluda un cieta aizvijās zem kājām un veda pie strauta lielā akmens. Vasarās tur tika pārmesta strautam laipa, tā ātrāk cauri birzs stūrim varēja nokļūt muižā, kad bija vajadzības tirgotavā vai pastā. Katra zemes pēda te Andreja dvēselei bija tik tuva, ka viņš šķita dzirdam apkārtnes balsis. Balsis, kas agrāk viņam skanēja gavilēdamas, tagad atbalsojās dvēselē sēri un skumji: „Ardievu, Andrej, ardievu uz mūžu...“ Andrejs gāja galvu noliecis, apzinādamies vainīgumu, jo dzimtenes klusajam, iemīļotam stūrim bija palicis neuzticīgs. Aizies vasara, un tad nekad viņš vairs nemīs seno taku, kas veda pie strauta lielā akmens. Pa viņu staigās sveši ļaudis, un Vējkalnu vārds te būs izdzēsts uz mūžu... Viņš trauksies pakaļ savam sapnim zinātnes augstumos, bet tēvs un māte, salīkušām

mugurām ies uz nabagmāju... Ļaudis vecajā kalējā noskatoties apstāsies un, grozīdami galvas sacīs: „Redz, tā nu iet vecajam Vējkalnam, kad dēlu audzināja par kungu...“

Grūtu domu nomākts, Andrejs apsēdās uz lielā akmens, kas viņu uzņēma kā mūžam klusētājs draugs jau no bērnu dienām. Dienās lielais akmens bija uzkrājis saules siltumu, ko vakaros caur sūnu bārkstīm atdeva savam draugam. Tā bija arī tagad.

Andreja krūtīs saslējās sirdsapziņa un noteikti teica, ka tēva upuri viņš nedrīkst pieņemt. Pirmīt kaltuvē viņš deva tēvam solījumu, ka būs visā savā dzīvē goda vīrs. Bet godīgums nav domājams bez pienākumu pildīšanas. Pret tēvu un veco smēdi viņam bija pildāms liels pienākums — nerakstīts un vārdos nenosaukts, bet sirdī jūtams. Ja viņš atteicās no sava augstskolas sapņa, ar rītdienu nostājās patstāvīgi uz dzīves ceļa un palika par jauno Vējkalnu kalēju, tad tas nebija upuris, bet tikai izpildīts pienākums. Te bija nākotnes krustceļi, pa kuru tagad iet?

Saviļņots Andrejs nolēca no akmens un nometis šaubas, sažņaudza pirkstus tā, ka tie sāpīgi iespiedās delnā. Viņš redzēja savu ejamo ceļu un cieti apņēmās to iet.

Vējkalnam pēc pagājušās svarīgās dienas nebija miega. Nemierīgu domu mākts, viņš sēdēja smēdes istabas galā uz soliņa un raudzījās krēslā. Pēkšņi viņu iztraucēja Andrejs, kas nepacietīgā steigā viņu meklēja. Andreja straujie soļi viņu nobiedēja un lika uztrūkties.

„Vai kas ir noticies, Andrej?“ Vējkalns satrūcies iesaucās.

„Ja, tēvs, ir noticis kas ļoti svarīgs,“ Andrejs runāja drošā paļāvībā uz sevi. „Ar rītdienu, tēvs, tev būs jauns kalējs un vairs nevajadzēs smēdi pārdot. Tas — mans nodoms par augstskolu, ir bijis tikai rožains sapnis, kas nevar pastāvēt pret dzīves īstenību. Es to runāju aiz paša brīvā sprieduma un pienākuma apziņas.“

Vecajam kalējam priekā notrīsēja sirds. Dēls nu izteicis, ko viņš tik ļoti vēlējās no viņa dzirdēt, ka Andrejs paliks Vējkalnos par nākošo kalēju. Bet viņš bija gaidījis, ka dēls šo ceļu izvēlēsies brīvi bez spaidiem. Tagadējā Andreja apņemšanās viņam likās kā tēvam nests upuris un varbūt ar rūgtumu sirdī. Viņš nevarēja aizturēt asumu, kas lauzās vārdos siltu jūtu vietā. Vējkalnam nepatika arī dēla ātrā pārmainīšanās, viņš pats bija paradis pieņemt lēmumus pēc vispusīgas apstākļu iztirzāšanas un tad iznestajam lēmumam bija jāpaliek negrozāmam.

„Andrej, ar savu nākotni cilvēks tā nedrīkst spēlēties! Neapzinīgs bērns var līdzi vējam mainīt savus nodomus, bet jauneklis vairs tā nedrīkst darīt. Varbūt rīt tu sāksi jau nožēlot no jauna, ko šodien solies!“

Andrejam sejā iesitās bālums. — Tēvam bij pamats tā domāt.

„Domādams par augstskolu, tēvs, es traucos pakaļ sapnim, bet, palikdams tavās pēdās par Vējkalnu kalēju, eju pretīm īstenībai. Un tāda kā šodien, tā būs arī rīt un parīt. Saki tagad, vai sekoju sapnim vai dzīves radītai īstenībai?“

Vējkalns mirkli klusēja. Jūtu uzplūdumā viņš bija gatavs dēlu apskaut, bet tas nebūtu izskatījies vīrišķīgi un pēc norūdītā, cietā kalēja. Viņš ieslēja rokas kabatās un pagriezās uz durvju pusi.

„Sapnis, Andrej, var būt arī mainīgs, bet dzīves radītā īstenība nekad...“

Rītā, kad smēdes istabas logā iemirdzēja uzlecošās saules purpurotie stari, Andrejs pirmais pamodās un aši sagērbās darba solim. Kad viņš paraudzījās uz tēva gultu, tēvs vēl elpoja dziļā miegā. Andrejs viņu nemodināja un klusinātiem soļiem izgāja kaltuvē. Viņš aplikās ādas skoteli un gatavs darbam atvēra ceļa puses durvis. Un raugoties rīta staru rožainumā, jaunajam kalējam dzima jauni sapņi. Reiz viņš pārjaunos veco kaltuvi daudz plašāku un gaišāku; spēcīgs motors griezīs ratus, kas dzīs urbjus un virpas un tad Vējkalnu smēdē skanēs citāds darba ritms. Tikai knaši pie darba un soli pa solim uz priekšu.

Ārā kāds piebrauca, kaltuves durvīs saustaru plūdumā parādījās bārdains vīrs.

„Labrīt, Andrej!“

„Labrīt, Upmaļu tēv!“

„Vai tad kalējs vēl nav piecēlies?“ Upmalis jautāja, pārkāpdams sliegsni.

„Kalējs?“ Andrejs plati smaidīja. „Vecais kalējs ir piekusis un atpūšas. Te tagad ir jaunais kalējs!“

Drīz spēcīgi vesera belzieni sāka dimdināt kaltuvi, kas tālu skanēja rīta agrumā. Ar savu sparu viņi sauca jaunu ziņu: jaunais kalējs, jaunais kalējs!

Spoku purva noslēpums

MĀRTIŅŠ LINS

Tā bija baigākā vieta mūsu pagastā. Iegulies tumša, mūžam klusa egļu sila vidū, Spoku purvs ikvienā garāmgājējā dvesa dīvaini drūmu noslēpuma sajūtu. Maziebraukts ceļš veda cauri silam gar pašu purva malu. Pagasta ļaudis labprāt nemīlēja šo vientuļo ceļu staigāt; pārāk daudz drausmu nostāstu vijās ap Spoku purvu. Nebija arī nekādu dabas jaukumu šai purvā: reti, kropli bērziņi un priedītes, asu grīsli apauguši ciņi un viršu puduri, vietām pat gluži kaila, brūngana purva zeme.

Un tie daudzie baigie nostāsti! Brrr... Mati slējās stāvus, klausoties vecu ļaužu stāstījumā par purva noslēpumiem. Kas tik tur nebija redzēts un piedzīvots! Un pie tam tas viss esot skaidrā patiesība. Paši stāstītāji gan savām acīm parasti visas tās brīnuma lietas nebija redzējuši, bet dzirdējuši tās no citiem, kuriem taču pilnīgi varot ticēt. Vienīgi maldugunis daudzi bija paši skatījuši.

Un mēs, jaunie zēni, kam skolā mācīja neticēt māņu stāstiem, bet censties izprast dažādās dabas parādības? Mūsu saprāts itkā klausīja skolotājam, bet pārāk dziļi bija mūsos iesakņotas bailes no visa nezināmā, noslēpumainā. Kāri mēs klausījāmies daudzajos nostāstos un vairījāmies vienatnē iet gar Spoku purvu.

Stāstīja, ka purvā pats nelabais zelta naudu glabājot un neviena cilvēka sev tuvumā nelaižot. Vairāki drošinieki vecos laikos gājuši velna naudu meklēt, bet visi purvā pazuduši. Nelabais tos nogremdējis dumbrājā, bet viņu dveseles vēl tagad maldoties naktīs purvā kā mazas, zilganas uguntiņas. Tagad viņas kalpojot velnam un katru garāmgājēju cenšoties ievilināt nelabā nagos.

Kāds drošs puisis gājis reiz gaišā dienas laikā, šķipeli pāri pleciem, parakņāties pa purvu. Bet nebijis vēl ne lāga desmit soļus tajā ticis, kad smagi, melni mākoņi tūliņ aizvilkušies saulei priekšā, purvā sākusi vētra aurot, zeme zem puiša kājām sākusi līgoties un liels, melns virs aizstājies pārdrošniekam ceļā, kliegdams: ārā, ārā! Šis tad arī meties pa galvu pa kaklu prom. No lielajām bailēm puisis sajucis prātā.

Ganu meita reiz ganījusi lopus egļu silā, purva tuvumā. Te šī dzird: no purva puses nāk itkā govs māvieni. Domājusi — laikam kāda no šās govīm aizklīdusi. Gājusi skatīties. Jā, kā tad: pati labākā gosniņa staigā purvā. Meita, nekā ļauna nejuzdama, dzinusies pakaļ. Bet govs tikai tālāk un tālāk. Gan meita saukusi vārdā un labinājusi, bet lopiņš i nedomā klausīt. Bijusi jau purva vidū; te klau', tādi kā smiekli sākuši skanēt visapkārt. Šai sācis mesties bail. Neviena cilvēka nebijis tuvumā. Meita sākusi krustus mest un stiprā balsī lūgšanas skaitīt. Tavu brīnumu! Smiekli uz rāviena apklusuši, tikai vējš sācis gaudot un zeme drebējusi. Bet no govs vairs nekā! Nekur ieraudzīt! Meita steigusi atpakaļ pie citiem lopiem un — brīnums — pazudušā gosniņa mierīgi plūkusi

Biju šķipeli uztriecis aitas galvas kausam

zāli pie citām. Nu meita gan sapratusi, ka viņu purvā vilinajis pats nelabais.

Tādu nostāstu bija desmitiem. Daudzi viņiem ticēja vārdu pa vārdam un sargājās no purva. Šo zemes gabaliņu tādēļ uzskatīja par nekam nederīgu.

— Vajag taču dabūt reiz skaidrību: kam taisnība — skolotājam vai vecajām pasaku vācelēm! — Valdis man kādā dienā teica.

Tāda bija arī mana griba.

Domāts — darīts. Iesim vispirms apskatīt tās velna uguntiņas. Tas jādara tumšā vakarā vai naktī. Kad lielie ļaudis pēc vakariņām aizgāja gulēt, mēs abi steidzām uz Spoku purvu. Taču drošības dēļ vēl ceļmalā nogriezām stingras lazdu rungas. Sak', ko var zināt; varbūt iznāk ar pašu velna kungu darīšana. Lai tad redz, ka ar mums nevar vis šā vai tā!

Drūma sajūta bija, ejot cauri biezajam egļu silam. Labi, ka divi bijām. Vienam man nebūtu te dušas naktī staigāt. Senie nostāsti manī vēl valdīja pār dabas zinībām un fantazija rosīgi ražoja vienu spokainu tēlu pēc otra melnajā tumsā.

Bijām jau pie paša purva; te piepeši Valdis man strauji satvēra roku.

— Skaties! Uguntiņas!

Ja, patiesi, pašā purva malā blāvoja divas mazas, zilganas liesmiņas, soļi četri viena no otras. Vai tās nebija velna parauto cilvēku dvēseles? Vai tās bija purva gāzes izgarojumi, trūdošo dzīvnieku fosfora atdalījumi vai citādi nevainīgi spožumiņi? Skaidrību, tikai skaidrību!

— Iesim tuvāk! — Iesim!

Roku rokā soļojām tuvāk. Bijām soļi četri attālu, kad uguntiņas piepeši sāka kustēties uz purva vidus pusi. Nu, ja viņas bēg no mums, tad jau nav nemaz tik ļauni — nodomājām un steidzām pakaļ. Taču panākt nevarējām; aizvien tās turējās no mums tai pašā attālumā.

— Iesim atpakaļ!

Gājām pa to pašu teku no purva laukā. Kad pametām acis atpakaļ, redzējām abas guntiņas mums sekojam. Tā tas gāja līdz pašai purva malai, bet tur, vecajā vietā, liesmiņas apstājās.

— Šo vietu vajag atcerēties; varbūt taisni te augsti godāts velna kungs savus kapitālus noguldījis — Valdis ieminējās.

Paturējām prātā malduguns vietu un gājām mājup. Nu jau mums dūša bija drošāka.

Nākošā dienasvidū paķērām šķipeles un prom uz Spoku purvu. Rakņāsim un vandīsim, līdz dabūsim skaidrību zināt!

Tepat jau tā vieta bija. Sākām rakt.

Drīz šķipele atsitās pret kaut ko cietu... Vai velna naudas lāde? Steidzīgi kašāju nost miklo, brūno purva zemi. Kauli! Biju šķipeli uztriecis aitas galvas kausam. Mūsu sejas apēnoja vilšanās sajūta. Nu, nekas, parakņāsim vēl šur un tur; gan atradīsim ko labāku!

— Rokā gan! — piepeši Valdis lepni izsaucās. Bet, paracis dziļāk, pazemīgi atzina, ka atradis tikai otru — tādu pašu aitu... Tā gulēja purvā soļi četri no pirmās.

— Raksim dziļāk!

Bet arī dziļāk nekāda zelta nedabūjām. Tikai zeme tapa savādāka. Kad tevi divi deviņi! Tā taču pati labākā kūdra!

Kūdra! Tas bij atradums! Ne, nudien, mēs taču šodien esam kautko paveikuši — visam pagastam derīgu mantu atraduši! Mūsu pusē gan toreiz tikai retais zināja, kam der kūdra, bet toties mēs abi gan no skolas mācībām, gan avīzēm un citu pagastu ļaužu runām bijām par šo lietu skaidrībā. Kurināmais, pakaiši — un vēl daudz un dažādi varot izmantot kūdru.

Todien mums nebija vairāk laika rakņāties. Vajadzēja steigt uz mājām ganu gaitās. Rīt nāksim atkal!

Mājup ejot, pārrunājām visu redzēto. Nospriedām, ka maldugunis radušās no purvā nogrimušo nabaga aitiņu trūdiem. Līdz ar to šai strīdīgajā jautājumā bija ienesta skaidrība, vismaz, mums tā likās.

Nākošās dienās cītīgi turpinājām purva pētīšanu. Visur panākumi tie paši. Zem drūmās, spokainās virsmas gulēja plašs, dziļš vislabākais kūdras slānis.

Nu mūsu priekam nebija gala. Griezām ar šķipelēm kūdru skaistos ķieģelīšos un sakrāvām saulē kaltēt. Šī laimīgā vēsts jāziņo lielajiem ļaudīm! Kā viņi jūsmos par mūsu atradumu!

Bet mūsu prieki bija pāragri... Mūs uzklausīja tikai ar vienu ausi.

— Kūdra... Sazin', kas no tādas kūdras ir... Labāk nemaisīties pa to velna apsēsto purvu...

Un kad pirmie sausākie kūdras gabali sāka karsti degt, lielie piedzīvojušie ļaudis tapa domīgi

Vecā paaudze neuzticējās nekam jaunam, nepierādītam.

Mums sašļuka dūša... Te nu bija visa mūsu cenšanās!

— Ne, nepadosimies! Parādīsim, ka ne katrreiz veči gudrāki par puikām! Parādīsim vecajiem, ko jaunie var! Un izdzīsim no visu galvām māņus par Spoku purva velniem! — piepeši izsaucās Valdis. Acis viņam spulgoja drosmē un jūsmā. Pirmo reiz redzēju savu draugu tik skaistu.

Mēs turpinājām savu darbu purvā vēl čaklāk.

Un kad pirmie sausākie kūdras gabali mūsmāju plītī sāka karsti degt — lielie, piedzīvojušie ļaudis tapa domīgi...

— Tās zemes pikas galu galā laba lieta...

— Joka pēc varētu kādu vezumiņu atvest...

— Tiem puikām ir galva uz pleciem..

Kad arī kūdras smeltnes izrādījās labu labie pakaiši lopiem — uz mums abiem sāka skatīties laipnākām acīm. Atnāca kaimiņi palūkot jauno kurināmo un pakaišus un iznēsāja kūdras slavu pa visu pagastu.

Beidzot nodibinājās vietējā kūdras rakšanas sabiedrība, kas darbā laida īpašu mašīnu. Spoku purvs atdzīvojās. Daži sāka pat gudrot par nelielas spēkstacijas būvi, kas purva kūdras slāņus pārvērstu elektriskā enerģijā.

No purva pazuda spoki, velni un burvības. Tagad viss pagasts lepni norāda uz šo zemes gabalu.

— Lūk, mūsu pagasta zelta raktuves!

Bet par visiem lepnāki esam mēs — divi ganu puikas.

Koklētājs

Jānis Žīgurs

Kur tu ņēmi dziesmas tās
savai koklei brīnišķās?
Miers kā medus lūpās līst,
it kā dūmi skumjas klīst.
„Dziedot dzimu,
dziedot augu."

Smaidā laipna seja viz
it kā rīta debesis
Kā tu, skumjās ieejot,
vari citiem prieku dot?
„Liku bēdu zem akmeņa,
gāju pāri dziedādams."

Kur tās dzīru balsis nāk,
saucot vienmēr varenāk?
Atviz it kā miežu zelts,
alus oša kannā sarkts.
„Spēlēju, dancoju
visu cauru nakti."
Stīgas vienmēr dobjāk dimd,
runā senais gadusimts.
Kā tu zini teiksmas tās,
laika dzelmēs grimušās?
„Veci vīri, sirmas bārdas,
runā gudru valodiņu."
Ai, kā kokle šalc, kā sils,
rīts mirdz sarkans, vakars — zils.
Dziesmu strautus zemē ver,
ja tu slāpsti, dzer, ai, dzer.

Jautrības loma rakstura veidošanā

NIKOLAJS KAUSS

Kas smaida tad, kad, liekas, visi pret viņu sazvērējušies, tas pierāda, ka ir varonis.

Cilvēka personības izveidošanā neapšaubāmi liela loma viņa dotībām, bet ar tām vien neko nepanāktu, ja tas svaru otrā kausā neliktu pretim tikpat daudz aktīvas darbības. Arī viduvēji apdāvināts cilvēks var sasniegt labus, pat ievērojamus rezultātus, ja tam stipra griba un tas darbā neatlaidīgs. Cilvēkam vajaga gribēt iedarbināt un lietot savas iedzimtās un iegūtās spējas, lai ar pacietību un izturību šo savu gribu piepildītu dzīvē.

Tas viņam savukārt palīdzēs atrast īsto dzīves veidu un tādējādi pasargās no kaitīgām nejaušībām un padošanās paša vājībām un aizrautībām, kas posta un ārda cilvēka dzīvi un veselības stāvokli.

Pēc zinātnieku novērojumiem un novērtējumiem ilga un veselīga mūža sasniegšanā svarīga loma garīgam momentam. Vajadzīga attiecīga garīga noskaņa — apvaldīts temperaments, miers un optimisms — dabiskā jautrība. Mums, bez šaubām, katram ir pazīstami cilvēki, ar kuŗiem sastopoties, mums rodas laba oma un pasaule liekas daudz pievilcīgāka kā līdz šim. Varētu jautāt, kādēļ tas tā?

Šie cilvēki izstaro tik daudz dzīves prieka un neviltotas jautrības, kā tās pietiek visai viņu apkārtnei. Viņu būtne ir tik saulaina, ka sasilda citus cilvēkus, kas tiem tuvojas.

Jautrība cilvēka dvēseli, kā arī pašu cilvēku uztur mūžam jaunu. Šie jautrie ļaudis dzīvē vienmēr uz visu skatās no gaišās puses, viņi prot paiet garām visām dzīves nepatīkamajām un neglītajām pusēm, un viss, kas citiem liekas nepārvarami šķēršļi un grūtības, radot tajos īgnumu un mazdūšību, tikai kairina viņu uzņēmību, — jo šie jautrie ļaudis ir parasti ļoti uzņēmīgi. Sastopot pretestības, viņu drosme vis nesaplok, bet aug un spēkā vairojas.

„Spēks, kas tevi vedīs pie mērķa, ir tevī pašā — tavā pašpaļāvībā, drosmē, sparā un raksturā." „Spēks nav vajadzīgs, lai cīnītos, bet cīņa ir vajadzīga, lai rastos spēks." — tā saka domātājs. Spējas priecāties cilvēks var attīstīt un izkopt tāpat kā visas citas spējas, un līdz ar to arī izkopt raksturu.

Nav pareizi norāt jaunatni tās priekos, jo prieks ir tā jaunatnes daļa, kuŗu nevienam nav tiesības tai atņemt . Jauniešu sejām arvienu vajadzētu būt smaidošām. Bērnu smiekli nekad nevarētu būt pārāk skaļi, bet tādēļ mums nav jādomā par izklaidību un vieglprātību.

Ir daudz ļaužu, kas nekad nesmej, reti kādreiz pasmaida, dzīvi viņi nes kā smagu nastu un viņu dvēseles ir aukstas un sastingušas, viņi nesaprot, kā citi var priecāties un smiet, kad pasaulē, liekas, būtu vietas tikai nopietnajām sejām.

Tādēļ dzīves prieks ir nesalīdzināmi lielāka bagātība kā nauda. Ap optimistu salasās daudz citu cilvēku, draugu— palīgu un līdzstrādnieku, kur valda optimisms, tur vienmēr ir kustība un progress un tiek ražots visvairāk vērtību.

Tagad ir arī ļoti izplatīts netikums, un tā ir tieksme pāriet no viena darba uz otru, un kamēr mums šī īpašība piemitīs — neviens mūs neturēs par nopietniem cilvēkiem. Mums jāmācās nebīties no grūtībām. Drosme uzņemties cīņu ar dažādiem ļaunumiem jau pati par sevi ir vērtīgs ierocis uzvaras gūšanā. Tomēr vispirms mums jāsprauž noteikts mērķis un jāsastāda darbības plāns, lai mūsu pūliņi nebūtu velti.

Optimists, kas saskata panākumus tur, kur skeptiķis sagaida tikai zaudējumus, un kas redz sauli tur, kur cits tikai vētras un negaisus, ir tas vīrs, kas pašlaik arī mūsu valstī visvairāk vajadzīgs. Jaunībā cilvēka raksturs viegli veidojams, tādēļ, jaunatne, mācīsimies skatīt dzīvē visu no gaišās puses un grūtībās nezaudēsim labo omu un dzīves prieku.

Vēsturiskā Lielvārde

A. MELBĀRDIS, Lielvārdes mazp. vad. pal.

Daugaviņa, māmuliņa
Viļņo strauji plūzdama . . .

Kurš gan no jums, jaunie draugi, nebūs dzirdējis vārdu Lielvārde? Sirmo, seno Lielvārdi, kur Lāčplēsis cīnījies — kur Kaibaliņa glaužas pie sirmās Daugavas! Un tomēr daudzi, daudzi no jums nebūs vēl apskatījuši šo tēvzemes stūrīti, nebūs staigājuši pa tiem ceļiem, kur kādreiz gāja Andrejs Pumpurs, Auseklis... Tiem, kas jau paspējuši Lielvārdi apskatīt, būs patīkami vēlreiz atmiņā to pārstaigāt, bet ar pārējiem centīsimies apceļot Lielvārdi turpmākās rindiņās.

Lielvārdes pagasta platība ir 62 kvadrāt km. ar 1851 iedzīvotāju pēc 1936. g. skaitīšanas. Sakarā ar jauno Ķeguma spēkstacijas būvi, šī gada 1. martā iedzīvotāju skaits sasniedza jau 2037. Pagastā darbojas trīs skolas un 3. maijā 46. Lielvārdes mazpulks sāka savu septītā gada darbību. Apskatījuši Lielvārdes vēsturiskās vietas, iegriezīsimies arī pie Lielvārdes mazpulka „diženiem", aplūkosim to darbus.

Vispirms dosimies no Lielvārdes stacijas uz 1,5 klm atstato Lielvārdes dievnamu, kurš jau pa gabalu, stalti paceldamies pret zilām debesīm, aicināt aicina pie sevis.

Uzmanību saista arī sala Daugavas vidū, tā saucamais „Lāčplēša kaps." Šeit pēc teikas nostāstiem atdusas Lāčplēsis. Dažus metrus no salas Daugavā atrodas liels akmens — „Velna akmens." Šo akmeni apvij teika: kādreiz velns nesis no Staburaga lielo akmeni uz Ķeguma krācēm, lai ar to padarītu tās vēl bīstamākas, bet, tiekot līdz Lielvārdei, pirmo reiz iedziedājies gailis. Velns sabijies, un akmens izkritis no rokām. Tā arī akmens ieguvis nosaukumu — „Velna akmens."

Netālu no baznīcas, pāri dziļai gravai redzamas drupas, tās senās Lielvārdes muižas atliekas. Par seno varenību vēl itkā stāsta divas staltas kolonnas uz pils kāpnēm, kuŗām arī drīz laikam būs lemts sabrukt, jo saule, vējš un lietus tās pamazām iznīcina.

Dodamies tālāku uz nākošo uzkalnu — uz kuŗa paceļas ļoti masīvas akmens celtnes drupas — tās atliekas no Zviedru laikiem. Stāsta, ka no šīm drupām vedot apakšzemes ejas pāri Lielvārdes parkam ar izeju Rumbiņas upītes stāvā krastā, kas atdala šo zviedru pilskalnu no nākošā it kā augstākā no iepriekš apskatītiem, kur pēc teikas nostāstiem cīnījies Lāčplēsis ar Melno bruņinieku.

Beiguši šo dažādo vēsturisko pilskalnu apskatu, dosimies tālāku uz Lielvārdes kapiem, iedami ar mazu līkumu gar bijušo tautas namu, kuŗu tagad pārbūvē un nākošo rudeni jau tur sāks darboties skola. Iznākot no Lielvārdes muižas parka, pa labo roku jau tūliņ redzama jaunbūve — nākošā skola. Skola atrodas jau pieminētās Rumbiņas upītes krastā, un tai pretim otrā krastā paceļas baltā Lielvārdes pag. valdes ēka.

Tālāku dodamies tieši uz Lielvārdes kapsētu. Šeit atdusas dzejnieka Pumpura tēvs un vairāki Lielvārdes pagasta sabiedriskie darbinieki, Kaibalas skolas pirmais pārzinis Artūrs Pelebergs, krājaizdevu sab. dibinātājs Jānis Skuja, bijušie pag. vecākie u. c. Kā savu turpmāko ceļa mērķi izvēlēsimies teiksmaino Kaibaliņu.

Kur Kaibailiņa glaužas
Pie sirmās Daugavas,
Tur laimes laikos zēla
Trīs zelta ozoli.

Pirmais, kas jūs interesēs, būs tas, vai šie trīs celmi vēl redzami, jeb varbūt vēl visi ozoli redzami? Jā, ir gan redzami trīs braši ozoli, bet tikai ne vairs tie, ko Auseklis apdziedājis. Pēc vecu ļaužu norādījumiem

Zviedru pilsdrupas

tajās vietās, kur agrāk šie ozoli auguši, 1935. g. 15. maijā iestādīti trīs jauni ozoli, kas lai paustu vēlākām paaudzēm par tām dienām un Vadoni, kas mūsu dzimteni, dziļās gravas, plašos laukus un augstos kalnus par jaunu iecēlis saulītē. Kaibalas upīte nav liela, vasarā tā dažā vietā ir labākam lēcējam viegli pārlēcama, toties pavasara palos tā drāžas ar neapvaldāmu spēku uz leju, vēl pēdējā galā pie ietekas Daugavā veldamās lejup par daudzos gados izveidotām plieņu kāpnēm — līdz beidzot savienojas ar Daugavas ūdeņiem un aizsteidzas uz jūru. Kaibalas krasti noauguši ozoliem, liepām, bērziem, lazdām u. c. kokiem.

Kad nu esam apskatījuši Lielvārdes vēsturiskās vietas, dosimies atpakaļ uz Lielvārdes ciemu un apskatīsim, ko dara mazpulka „diženie." Lielvārdes mazpulkā ir pavisam trīs diženie un visi dzīvo Lielvārdes ciemā, kur vecākiem nelielas zemes platības. Tuvāki apstāsimies pie pirmā diženā Alfrēda Dīzenbacha. Alfrēds ir saviem vecākiem vienīgais dēls, kas jau no pašas mazotnes izrādījis lielu interesi zemkopībai — mācīdamies skolā, daudz palīdzējis vecākiem pie dārza apkopšanas, iestājoties mazpulkā, zēns sapņojis vienīgi par to, ka pašiem vajadzētu savu siltumnīcu uzcelt. Nemitīgi sācis vecākus lūgt, līdz beidzot, ieguvuši nelielu aizņēmumu, tēvs ar dēlu ķērās pie darba, paši saviem spēkiem uzceldami siltumnīcu. Kad darbi bija pabeigti, tad kādā svētdienā pēc mazpulka kārtējās sanāksmes viss mazpulks devās apraudzīt dalībnieku lauciņus un iegriezās arī pie Alfrēda. Alfrēda tēvs, uzmudinādams visus dalībniekus uz nenogurstošu darbu un vēlēdams savam dēlam turpināt iesākto darbu vēl sparīgāk, nodeva siltumnīcas atslēgu savam dēlam, līdz ar to uzlikdams visu atbildību par siltumnīcu Alfrēdam. Un notika brīnums, kāds ar jums visiem, mazie draugi, var notikt — tikai gribu, enerģiju un ticību savam darbam. Nebija pagājis vēl gads, kad Alfrēds ar savu saimniekošanas rezultātu — atlikumu bija aizņēmumu siltumnīcas celšanai atmaksājis un pirmā ražojumu apskatē jau redzējām bez parastām kultūrām, skaistu dienvidus augli — arbūzu. Nedomājiet, bērni, ka Alfrēdam gāja vienmēr jauki darbs uz priekšu, ka nebija neveiksmju! Bija tās arī — bet, lūk, netrūka gribas, darba prieka un apņemšanās iesākto arī pabeigt. Vasarā, ieejot Alfrēda tēva saimniecībā, ir tik bezgala daudz ko redzēt un ko mācīties, sevišķi jums, mazpulku dalībnieki un dalībnieces. Tādēļ, apciemojot Lielvārdi, neaizmirstiet iegriezties pie Alfrēda, tas jums daudz noderīga dos līdzi. Nav dārzkopība vien viņa stiprās gribas un intereses degpunkts, bet arī dažādi roku darbi. Daudzi no jums jau būs redzējuši izstādēs, kur mazpulki piedalās, jaukus koka darbus, kausus, pūra lādītes un koka tupelītes miniatūrā.

Lielvārdes pilsdrupas

Neaizmirstiet, jaunie draugi, ka „Darbs, nenogurstošs darbs, ar prieku un uzņēmību strādāts darbs ir cilvēka laimes pils pamata akmens."

Uz redzešanos Lielvārdē!

Stādīsim avenes

P. DINDONS

Avenes — ilggadīgi puskrūmi rožziežu dzimtā (Rosaceae). Stublāji divgadīgi: pirmā gadā izaug jauni dzinumi, kas pārziemo un otrā dod augļus. Savvaļā avenes aug vispāri Eiropā; vislabāk tām patīk meža izcirtumi. No tām krustošanas un izlases ceļā izaudzētas kultūras ar sarkanām un dzeltenām ogām. No sarkanām ieteicamākas: Marlboro, agra un ražīga. Ogas lielas, apaļas, gaiši sarkanas, stublāji stingri. Prūšu lielās (Preussen), ogas mazliet lielākas, resniem, tumši sarkaniem dzinumiem. Superlative, ogas lielas, iegareni konveidīgas, spēcīgu augumu. Ienākas dažas dienas vēlāk par iepriekšējām.

Avenes labi padodas no lielākiem vējiem aizsargātās vietās, trūdu bagātā augsnā, kas dziļi (40—45 cm) izstrādāta. Augstākās vietās cieš no sausuma un vājāk ražo. Piemērotākās zemes: mālaina smilts vai smilšains māls. Augsna pirmsākumā bagātīgi jāmēslo ar kūtsmēsliem (1000—1500 kv/ha). Trūdu nabagās zemēs jādod vēl tikpat daudz kūdras. Zeme jāapstrādā jau iepriekšējā gada rudenī. Virsējā kārtā, ecējot, vēl jāiestrādā 3—4 kv/ha tomasmiltu vai superfosfāta un 3 kv/ha 40% kalija.

Avenes pavairo ar viengadīgām sakņu atvasēm, resp. izdzinumiem, kas izaug blakus veciem ceriem. Šīs sakņu atvases atstāj līdz rudenim un tad ar asu lāpstu izrok un sagatavo stādīšanas vajadzībām.

Avenes var stādīt rudenī (sept. sākumā), ja stādus var iegādāties tuvumā un izrakt ar nelielu zemes gabaliņu. Pretējā gadījumā avenes jāstāda pavasarī, kamēr pumpuri vēl nav plaukuši; šis stādīšanas laiks vienmēr drošāks.

Avenes stāda 1,5—2 m attālās rindās, liekot 1—1,2 m stādu no stāda,. Pēc iestādīšanas ap stādu atstāj mazu iedobumu, kuŗu pēc apliešanas pārklāj ar satrūdējušiem kūtsmēsliem vai kompostu (arī kūdru). Iestādītām avenēm gaŗos kātus apgriež uz 20—25 cm, lai izsauktu no apakšējiem gulošiem pumpuriem jauno vasu attīstību. Augsna rindu starpās irdināma ik pēc 2—3 nedēļām ar attiecīgiem darba rīkiem.

Otrā gadā raža vēl būs niecīga. Pavasarī ieteicams vēl dot 2—3 kv/ha superfosfāta,

Aveņu stādu sagatavošana dēstīšanai: a) labi, spēcīgi iesakņojies stāds, b) vājām saknēm, mazāk noderīgs stādīšanai

a b

tik pat daudz 40% kalija un sērskābā amōnija, kuŗus iestrādā ar zirga kultivātoru. Vajadzības gadījumā (sausā laikā) avenes der apliet. Trešā gadā jau sagaidāma normāla raža. Ražotājiem krūmiem jāpieliek mieti — balsti, pie kuŗiem dzinumus uzsien ar kārkļu klūdziņām vai tievu stiepuli. Parasti liekos dzinumus izgriež jau vasaras sākumā (ja nav vajadzīgs stādu) un atstāj 6—7 labākos, spēcīgākos nākošam gadam ogu ražošanai. Gaŗākiem dzinumiem rudens sākumā saīsina galotnes (apm. 1/6 līdz 1/8 d.), lai iebriestu augļu pumpuri apakšējo dzinumu daļās.

Avenes vienā vietā var atstāt 12—15 gadus un vēl ilgāk, ja katru gadu dod virsmēslojumu. Raža no 1 labi iekopta stāda apm. 1 kg; 100 m² 40—50 kg.

Bīstamākie aveņu kaitēkļi, kuŗi katram jāapkaŗo ir: aveņu ziedu dūrējs un aveņu vabolīte.

Aveņu ziedu dūrējs — (Anthonomus rubi H.), maza, tumšas krāsas vabolīte, parādās ziedu pumpuru attīstības laikā; savas oliņas dēj vēl neizplaukušos pumpuros un aizdur kātiņus. Ziedi nokalst, neizplaukuši. Cīņas līdzekļi: 1) jānolasa bojātie ziedi un 2) rita agrumā, kamēr smecernieki guļ sastinguši, tos nopurina uz paklājiem, salasa un iznīcina.

Aveņu vabolīte — (Byturus tomentolus Fabr.) rada tārpainas ogas. Cīņa: rītos agri, ziedēšanas laikā, vabolītes nopurina uz paklājiem (vai piltuves veidīga trauka) un iznīcina. Rudenī jāuzrok augsnas virskārta, lai uzgriezti virspusē, tur esošie kāpuri vai vabolītes būtu pāŗoti sala iespaidam — noniktu.

No spraudekļa līdz spēcīgam stādam

H. KALMIŅŠ

Vasas spraudekļi. No kreisās: flokši, pieši (Delphinium), zeltzarīte, ziemas astra

Ērtākais un vienkāršākais ziemciešu puķu pavairošanas veids ir ceru dalīšana. Tās ziemciešu puķes, kas zied pavasarī, var sadalīt tūlīt pēc noziedēšanas, parasti tas būs maija beigās, bet tās ziemcietes, kas zied vasarā un rudenī, jāpavairo pavasarī. Mums pazīstamo ziemciešu puķu vidū ir vairākas sugas, ar kurām nemaz tik izvēlīgi nav jārīkojas un kuras bez raizēm var pavairot tiklab pavasarī, kā arī vasarā un agrā rudenī (augusta mēnesī). Tādas ir: ozoliņi, ziemas asteres, mārpuķītes, stūra puķes (funkijas), dienas lilijas (Hemerocallis), zobenāji (skalbes), pīpenes, neaizmirstules, dzeltenā puķe (Rudbeckia laciniata), čaukstenes (Sedum), zeltzarītes (Solidago), vijolītes.

Dalot jaunākus, bet tomēr lielus cerus, piem., flokšus, sakņu kamolu sadala vairākās daļās ar nazi vai asu lāpstu. Nav daudz jāskatās, ka arī dažus asnus sabojā. Sadalot vecus stādus, zeme no sakņu kamola jāizpurina pēc iespējas pilnīgi un ar pirkstiem vai nazi jāatdala vecās stāda daļas. Tad ceru sadala atsevišķos jaunstādos ar 2—3 asniem katrā. Arī saknes jāsaīsina, lai ērti būtu stādīt. Pēc stādīšanas pavairošanas dobē vai arī pa-liekamā vietā stādi krietni jāsalej un zeme jānosedz ar pustrūdējušiem mēsliem, komposta zemi vai kūdras smeltni.

Pavasarī, kad riežas jaunie dzinumi, ziemcietes var pavairot arī ar jaunajiem asniem — galotņu spraudekļiem, kas tikko izlīduši no zemes. Kā iegūst šo vasas spraudekli — griežot ar nazi (sirdspuķe, dārza vijgrieze) vai atlaužot, atplēšot (flokši, zeltzarīte), tas vienalga, bet galvenais — pie tā jābūt nedaudz no vecās saknes. Griezuma vai atplēsuma vietā ātri veidojas rētu audi, un jaunais stādiņš drīz apsakņo. Vasas spraudekļus izstāda pavairošanas dobēs (rindstarpa 20 cm, stāds no stāda ap 12 cm). Lecektis nav vajadzīgas. Tā no viena cera var iegūt tik daudz jaunu stādu, cik tajā asnu, jauno dzinumu. Kādi izskatās sagatavoti vasas spraudekļi, redzams pirmos divos attēlos, un kādi stādi izaug līdz rudenim — to nākošos divos attēlos. Pat tad, ja šķiet, ka jaunie dzinumi jau būs par gariem, var stādīt droši, tikai dziļāk un tā, lai virs zemes paliktu pati galotnīte. Arī šādi vasas spraudekļi līdz rudenim izaugs par spēcīgiem stādiem.

Dārza vijgrieze (atgriezta ar nazi), saules līgava (Helenium) un sirdspuķe

No vasas spraudeklīiem vienā vasarā izauguši spēcīgi ziemciešu stādi. No kreisās: Dārza vijgrieze (Astilbe), zeltzarīte (Solidago), ļlokši, stūŗa puķe (Hosta) un čaukstenes (Sedum)

Brīvdabas melone (Latvijas visagrākā)

J. KĀRKLIŅŠ, 185. Taurenes mazpulka diženais

Ieinteresēts par meloņu kultūru, pag. gada pavasarī iegādājos „Latvijas visagrākās" brīvdabas meloņu sēklas, lai izmēģinātu tās mūsu klimatā brīvā dabā. Šī šķirne agrāk ievesta no Krievijas.

Pirmo sēju izdarīju 11. aprīlī siltā lecektī, tomēr sekmes nebija labas, jo stādi vārguļoja un slikti attīstījās. Otro sēju izdarīju 7. maijā, arī zem stikla, un sasniedzu jau labākus panākumus, jo stādi auga spirgti un spēcīgi. Trešo sēju izdarīju 7. jūnijā, daļu sējot lecektī, daļu līdzīgi gurķu sējai sagatavotā dobē. Visu triju sējumu stādus sastādīju atbrīvotā lecektī, dodot visiem vienādu mēslojumu. „Gurķu dobē" sētās melones palika turpat uz vietas visu attīstības laiku.

Savelkot kopā visus novērojumus, var īsumā atzīmēt sekošo. — 11. aprīlī sētie stādi visu augšanas laiku bija vārguļi un nekā laba nedeva, uzziedēja reizē ar otro sēju, bet augļi ienācās astoņas dienas vēlāk, — rezultātā, ar agru sēju panākta vēla raža.

Otrs sējums — 7. maijā uzrādīja labus rezultātus. Pirmie ziedi uzziedēja 25. jūnijā, un augļi ienācās 20. jūlijā. Lielākie augļi sasniedza 1,5 kg.

7. jūnijā sētie stādi lecektī kā arī gurķu dobē attīstījās vienādi, pat ražas ziņā starpības nebija. Šis beidzamais sējums brīvā laukā izrādījās par vispiemērotāko meloņu kultūrā. No teiktā redzam, ka šai melonei mūsu klimats ir pilnīgi piemērots brīvdabas kultūrām.

Tuvāk raksturojot melones, jāsaka, ka tās ir siltzemju augs un prasa vajadzīgo siltumu un sauli. Šis apstāklis jāievēro vietas izvēlē meloņu kultūrai. Vislabāk izraudzīt vēja aizsargātu slīpumu pret dienvidrītiem, — saulei viegli pieejamu vietu. Zeme jāgatavo trūdu bagātā irdnē. Lai zemē būtu vairāk siltuma, zem sagatavotās dobes jāpaliek iekarsuši mēsli. Šādi sagatavotā zemē jūnija pirmajās dienās jāizdara meloņu sēja. Attālumam stādam no stāda jābūt ap 1—1,20 m. Pēc uzdīgšanas zeme ap stādu jāuzirdina un jālaista. Stādus laistot, ļoti jāuzmanās, jo te, neuzmanīgi strādājot, viss darbs var kļūt veltīgs. Ja stādu kakliņiem piekļūst lieks mitrums, tas sāk slimot ar sakņu puvi, kas beidzas ar stāda neglābjamu bojāeju. Lai izbēgtu no šīs slimības, tad jālej zeme, kas atrodas apkārt stādam, atstājot apmēram 15 centimetrus no paša stāda nelietus. Jāpiezīmē vēl, ka meloņu ziedi ir nepieciešami jāapaugļo, jo pretējā gadījumā augļi neaizmetas.

Izpildot šos galvenos noteikumus, ikkatrs meloņu audzētājs, ja vien klimatiskie apstākļi būs labvēlīgi, gūs pietiekoši labus panākumus. Ikkatrs, kam interesē meloņu kultūra, lai izmēģina to tūdaļ nākošā gadā, un es esmu pārliecināts, ka, izpildot galvenos noteikumus, nekādas grūtības neradīsies un jau pēc viena mēneša no pirmo augļu ziedu noziedēšanas varēs garšot jaunos augļus.

Mazpulka dalībnieka pašreizējie uzdevumi

Agr. K. ĶIRSIS

840. Otaŋķes mazpulka orķestrs

Tautas vienības svētki — **15. maija diena** — ir arī katra mazpulka dalībnieka lielākie svētki. Šīs dienas svinīgumam jāizpaužas ne tikai lielos gājienos, parādēs, aktos u. c. sarīkojumos, bet šī diena dziļi savā sirdī jāizjūt katram. Šī diena jāpadara par īstu svētku un prieka dienu katrā sētā un mājā, katrā dzīvoklī un vismazākā istabiņā. Mazpulkiem jau iepriekšējā dienā jācenšas daiļot tā sēta vai skola, kur katrs dzīvo, uzpošot pagalmu, celiņus, istabas un rotājot tās ar pirmām pavasaŗa puķēm un zaļumiem. Katrs logs, vai nu tas būtu klusā lauku sētā, vai greznā pilsētas dzīvoklī vai arī vienkāršā pagraba istabiņā, 15. maija saules staros lai mirdzētu tīrs un spožs, lai baltāks būtu pārklājs katram galdam katrā mājā. Arī parastie pieciešamie darbi lai aprimst šinī dienā katrā mājā, lielā vai mazā. Ta̍s jau ārēji atšķirs šo lielo dienu no citām. Arī cilvēku sirdis tad skaidrāk izjutīs šīs lielās dienas nozīmi. Prieks un laime par to, ka varam dzīvot un strādāt šinī lielajā laikmetā, ko radījis mūsu mazpulku Virsvadonis — Valsts un ministru Prezidents **Dr. K. Ulmanis,** kļūs lielāks un gaišāks. Mazpulku dalībniekiem ar sirsnību un dedzību jāgatavojas šai dienai, lūdzot arī savus vecākus un tuviniekus pievienoties izcilo valsts svētku svinībām. Un kuŗš gan atteiks mazpulka dalībnieka patiesi sirsnīgo lūgumu? Visa Latvija kopīgi un vienoti var svinēt savus atdzimšanas svētkus un suminā̍t tautas vienotāju, mūsu Tautas Vadoni un pārējos dzimtenes atbrīvotājus, kas pirms trīs gadiem patiesi radīja tautas vienību, parādīja tai kopējus mērķus un uzdevumus, deva iespēju un prieku katram savu darbu strādāt ar nesalaužamu ticību tautas un valsts saulainai nākotnei un varenībai.

Kā ārēja vienības zīme katra mazpulka dalībnieka sētā svētku rītā ir jāpaceļ valsts sarkan - balt - sarkanais karogs. Sevišķs prieks būs pacelt karogu paša darinātā baltā mastā, pāri jumtiem, pāri kokiem, lai tas, brīvi plīvodams, sasaucas ar citām sētām un citiem karogiem. Mazpulka dalībniekiem kopā ar piederīgiem aktīvi jāpiedalās visos 15. maija sarīkojumos, dievkalpojumos, aktos un gājienos. Svētku vakarā katram mazpulkam kādā augstākā kalnā jāsakuŗ ugunskurs. Ugunskura gaisma vakara tumsā būs saredzama no viena mazpulka otrā, no viena pakalna — citos un simbolizēs tās siržu liesmas, kas katrā vietā un katrā sirdī deg un nekad nesadegs priekā un laimē par 15. maija lielo un neatsveŗamo ieguvumu.

Arī mātes dienas sarīkojumos ieteicams piedalīties visiem mazpulku dalībniekiem. Šogad mātes dienā pieminēs arī vispār ģimeni un ģimenes nozīmi valsts un tautas dzīvē. Katram mazpulka dalībniekam šinī dienā jāatceras sava māte un savs tēvs, iepriecinot tos, vai nu pasniedzot kādu pavasaŗa ziedu, vai citu dāvanu, vai arī apsveicot ar kādu tautas dziesmas pantiņu, ko šai dienai dalībnieks būtu iemācījies. Katra dalībnieka dzīvē visjaukākie un visskaistākie ir savā ģimenē pavadītie brīži, jo nekur citur nav tik daudz sirsnības un mīlestības. Tāpēc arī pateicība un atzinība sirsnīgām ģimenēm šogad mātes dienā. Mazpulku dalībniekiem kopēji vēlams apmeklēt brīvības cīņās kritušo dēlu mātes,

iepriecinot ar kādu dāvanu, jo viņām nebūs mātes dienā savu dēlu, kas tās apsveiktu un nav viņām vairs savu auklējumu, ko apmīļot. Tāpēc mazpulkam jāatceras šīs mātes, kuŗas Latvijai izaudzējušas tos dēlus, kas visu atdevuši savai dzimtai zemei. Arī katra saticīga un bērniem svētīta ģimene ir godināma šinī dienā.

Pie mazpulku kopējiem darbiem pieder arī seno brīvības cīnītāju un tautas darbinieku, rakstnieku, skolotāju, mācītāju u. c. kapu apkopšana. Bieži vien vēl daudzu ievērojamu darbinieku kapu vietas ir nezināmas un zālēm aizaugušas. Mazpulku dalībnieku pienākums ir tās uzmeklēt, uzpost un pielikt kādu mazu piemiņas zīmi. Arī kāda brīvības cīnītāja vai sabiedriska darbinieka mātes un tēva kapu mātes dienā apmeklēt un uzpost ir goda pilns uzdevums. Paši dalībnieki un sabiedrība tad mācīsies cienīt un atzīt priekšteču nopelnus, mācīsies godāt tos, kas ar darbiem un asinīm cēluši un izpirkuši pašiem savu valsti — mūsu Latviju.

Strādājot savā mazpulka lauciņā, katram dalībniekam pie izvēlētā kultūrauga sēšanas vai dēstīšanas jāpieturas pie mazpulka vadītāja vai „Mazpulka dalībnieka vadoni" dotiem aizrādījumiem. Katram dalībniekam jāgādā arī par to, lai viņa lauciņš atšķirtos no pārējā lauka, tāpēc visos 4 stūŗos jāiesprauž mietiņi. Stūŗa mieti jāgatavo visi vienādā gaŗumā, vislabāk četr- vai seškantaini noēvelēti un nokrāsoti — apakšējais gals zaļā, augšējais — baltā krāsā. Vēlams pielikt pie sava lauciņa arī uzraksta dēlīti ar mazpulka nosaukumu, dalībnieka vārdu un uzvārdu. Bez tam jāievēro, ka, iemērot lauciņu, visapkārt tam jāatstāj arī mazs celiņš (vismaz tukša vaga) 30—50 cm platumā, lai mazpulka dalībnieka lauciņš atšķirtos, nesaplūstu kopā ar pārējo saimniecības lauku un tam varētu ērti apiet apkārt.

Grāmatvedībai piegriežama sevišķi nopietna vērība jau pavasarī un tāpēc jāatzīmē visas vajadzīgās ziņas par lauciņa lielumu, zemes sastāvu, zemes sagatavošanu, aršanu, ecēšanu, mēslu izvešanu u. t. t. Visi darbi jāpieraksta tūliņ pēc to veikšanas, atzīmējot patērēto laiku. Atzīmējot darba laiku, jāpieturas pie šinī „Mazpulka" numurā paziņojuma daļā publicētiem skaitļiem.

Katra mazpulka dalībnieka neatliekams pienākums ir uzmanīgi vērot sava lauciņa stāvokli, augu attīstību un vienmēr rūpēties par pienācīgu apkopšanu. Nedrīkst nekad aizmirst, ka zemes irdināšanai un nezāļu iznīcināšanai piegriežama galvenā vērība pie visām kultūrām. Tiklīdz lauciņā parādās nezāles vai rodas zemes garoza, tūliņ jāizdara irdināšana ar ecēšu, rušinātāju vai kapli. Strādājot ar kapli, var reizē izdarīt irdināšanu, nezāļu iznīcināšanu un apmešanu, šos darbus veicot vispilnīgāk un vispareizāk. Irdināt nedrīkst slapju zemi, kamēr tā „smērē". Liela daļa nezāļu, slapju zemi irdinot, ātri sāk atzelt. Nav nozīmes irdināšanai, kad redzams, ka drīz būs lietus. Īstais laiks irdināšanai ir tad, kad zeme pēc lietus pilnīgi apžuvusi. Vispār jāsaka, ka ar irdināšanu nevajaga skopoties. Arī augu laistīšanu bieži var atvietot ar irdināšanu, jo irdināta zeme nesacietē un neizkalst.

Sakņaugiem un dārzājiem nepieciešama retināšana. Retināšanu visērtāk izdarīt ar mazo rokas kaplīti. Uz kaplīša kāta var atzīmēt atstatumus, kādos augi izretināmi un ar kaplīti viegli izcērt nezāles un liekos augus. Ja atstājamam augam daži izraujamie stāv gluži tuvu, tad atstājamais ar vienu roku jāpietur, bet liekie ar otru jāizrauj. Gluži tuvu klāt atstājamam augam ar kaplīti strādāt nedroši.

Retināšana jāizdara vienmēr īstā laikā, tiklīdz parādījies otrs lapu pāris (cukurbietēm, lopbarības bietēm, gurķiem u. c.). Nokavējot retināšanu, stipri cieš raža. Krustziežu (kāļu, turnepšu u. c.) retināšanu var drusku nokavēt, jo tie cieš no kaitekļiem (spradžiem u. c.). Biezākā sējumā kaitekļu iespaids mazāks. Krustzieži jāretina, kad kaitekļu posts jau pārvarēts. Vispār kaitekļu un slimību apkaŗošanai laikā jāpiegriež nopietna vērība. Lai tuvāk iepazītos ar dažādu kaitekļu un slimību iznīcināšanu, katram mazpulkam vēlams ierīkot kādu izmēģinājumu kaitekļu augu un slimību apkaŗošanā vai nu pilnīgi patstāvīgi vai arī ar mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas apgādātiem apkaŗošanas līdzekļiem.

Ievāksim drogas

R. JĀKOBSONS

Lakāči — Pulmonaria officinalis L.

Ilggadīgi lakstaugi, no 15—30 cm augsti. Apakšzemes stublājs ar piesaknēm. No apakšzemes stumbra augšējās daļas izaug daži lapoti virszemes stublāji, šo stublāju galos sakopoti ziedi. Ziedēšanas laikā un vēlāku no zemes stumbra izaug atsevišķas apakšējās lapas. Apakšējās lapas prāvas, sirdsveidīgas, piepeži pavērt gaŗos kātus un tādēļ tas ir spārnots, šīs lapas pa lielākai daļai ar baltiem plankumiem.

Stublāju lapas sēdošas, plati lancetiskas, sakopotas pa vienai pamīšus. Viss augs pārklāts ar asiem matiņiem. Ziedi sakopoti stublāja galos, no sākuma vienpusīgā ķekarā, vēlāk tās izliecas uz visām pusēm. Kauslapiņas zaļas, saaugušas, vainadziņš piltuvveidīgs, krāsains, putekšņtrauciņi pieci, auglenīca dalīta četrās daļās, no kuŗas izveidojas četri riekstiņi (sēklas). Ziedu krāsa no sākuma rozā, vēlāk violēti zila vai zila. (Ziedi satur sevišķu krāsvielu — antocianu, kuŗa mainās atkarībā no vides; skābā vidē tā ir sarkana, sārmainā — violeta, vēlāk zila). Ziedēšanas laiks aprīlis, maijs, jūnijs. Lakāčus samērā bieži sastop ēnainos lapu koku mežos, krūmājos. Ziedēšanas laikā ievāc visas auga virszemes daļas (stublāju, lapas, ziedus) lakāču lakstus (Herba Pulmonaria macula.) Pēc ievākšanas lakāču lakstus žāvē ēnainā vietā, vislabāki caurvējā.

Izžuvusi droga pelēki zaļā krāsā (ne brūnā), ziedi krāsaini. Lakstus pārsūta maisos. Cena par kg Ls 1,30—1,40.

Atraitnīte, atraiknīte, bārenīte .(Viola tricolor L.).

Divgadīgs augs, no 15—45 cm augsts. Sakne sīka. Stublājs kails, šķautainas. Lapas ļoti dažādas: apakšējās sirdsveidīgas, augšējās ovālas vai lancetiskas, pielapas plūksnoti šķeltas. No lapu padusēm izaug ziedu kātiņi, kuŗu galos pa vienam ziedi-ņam. Ziedu krāsa var būt: trīskrāsaina: zila ar dzeltenu un baltu pamatu un sevišķa variete: ar iedzeltēniem ziediem. Ziedēšanas laiks no maija līdz vēlam rudenim. Atraitnītes ļoti bieži sastopamas uz atmatām, laukos, norās, pļavās. Lakstus ārstniecības nolūkiem ievāc no sīkziedainām atraitnītēm. Drogu tirdzniecībā lielāks pieprasījums pēc atraitnīšu lakstiem ar trīskrāsainiem ziediem un tos apzīmē ar nosaukumu: Herba Violae tricolor. Cena par kg Ls 1,00—1,20.

Kā līdzvērtīgus ievāc arī atraitnīšu lakstus ar vienkrāsainiem — iedzeltēniem ziediem, tos apzīmē ar nosaukumu: Herba Jaceae. Cena par kg Ls 0,90—1,00.

Atraitnīšu laksti ievācami augu ziedēšanas sākumā parasti maijā un jūnijā, pie kam jāievāc visas augu virszemes daļas.

Atraitnīšu lakstus nedrīkst ievākt no tiem laukiem, uz kuŗiem ārda kūtsmēslus un bieži gana lopus. Ievāktos atraitnīšu lakstus žāvē ēnā, vislabāki caurvējā. Žāvētiem lakstiem iedzeltēni zaļa krāsa, ziedi krāsaini, vāji arōmatiski, garša rūgti iesāļa.

Atraitnīšu lakstus vislabāki pārsūtīt vieglās kastēs, jo izžuvuši laksti, maisos sūtot, viegli sabirst.

Pašreiz un tuvākā laikā jāievāc:

krūkļu mizas (Cortex Frangulae), ozolu mizas (Cortex Quercus), milteņu lapas (Folia Uvae ursi), skalbju zemes stumbri, mizoti (Rhizoma Calami mundat.), vārpatu zemes stumbri (Rhizoma Graminis), cūkpieņu saknes (Radix Taraxaci), zemes rieksti (Boletus cervinus), saldo paparžu zemes stumbri (Rhizoma Polypodii). Cenas skat. š. g. „Mazpulka“ 2. numurā.

Cāļu ēdināšana

H. VELDRE

Panākumi cāļu perināšanas un audzēšanas darbā atkarīgi nevien no perējamo olu svaiguma, labām perētājām, cāļu rūpīgas ēdināšanas un kopšanas, bet arī ļoti lielā mērā no to vistu turēšanas apstākļiem, ēdināšanas, kopšanas un veselības, no kuŗām ņemtas olas perēšanai. Spēcīgus, veselīgus un izturīgus cāļus varam sagaidīt no tādām olām, kas ņemtas no pareizi koptām un ēdinātām 2—3 gadus vecām vistām, pie kuŗām pielikts jauns, spēcīgs, veselīgs un vistām neradniecīgs gailis. Tādēļ mazpulku dalībniekiem jācenšas jau laikus apmainīt savā starpā gaiļus, lai tie nebūtu vistām pārāk tuvi radnieki. Nekādā ziņā nav ieteicams paturēt vaislas saimē gaili, kas ir brālis vistām.

Vieglākas cāļu kopšanas un ēdināšanas dēļ, ja vien iespējams, jācenšas visu nodomāto olu daudzumu likt perēt vienā laikā. Tad cāļi būs visi vienāda vecuma — tos tad varēsim ēdināt visus ar vienādu barību un vienādi apkopt. Katrs, kas ir audzējis cāļus, zina ka tādos gadījumos, kad turam kopā dažādā laikā izperinātos vai dažāda vecuma cāļus — jaunākie cāļi nekad labi neattīstās, jo vecākie tos nomāc un vienmēr dara tiem pāri.

Ja vienā laikā šķiļas cāļi vairākām vistām, tad ieteicams atbrīvot vispirms vienu perētāju no olām, novietojot tās perētās olas zem citām vistām. Visus tikko izšķīlušos cāļus tad paliekam no olām atbrīvotai vistai. Kad šai vistai jau palikti kādi 15—18 cāļi, atbrīvo no olām atkal nākošo perētāju un paliek tad tai nākošos cāļus. Ar šādu rīcību pasargājam cāļus no saspiešanas un tāpat arī no saaukstēšanās, kas bieži gadās, ja cāļus ieliek groziņā un novieto uz mūrīša vai plīts, kā to parasti mēdz darīt.

Pirmās 24—36 stundās pēc izšķilšanās cāļiem vajadzīgs vienīgi miers un siltums. Tādēļ cāļus pirmo reizi ēdina pēc izšķilšanās tikai otrās dienas pievakarē. Pirmā ēdiena reizē cāļi ēd ļoti maz, bet tomēr ar to pietiek, lai uzņemtais barības daudzums ierosinātu gremošanas orgānu darbību. Šī paša iemesla dēļ cāļiem pirmājā nedēļā jāpasniedz viegli sagremojama barība: kaltētas maizes druskas, dažādus putraimus un jēla vai novārīta ola, kā tālāk aizrādīts. Smagāku, olbaltumvielām bagātu barību, kā biezpienu, gaļas atliekas u. c. dod sākot ar 2. nedēļu. Sevišķi bīstami ir sākt cāļus ēdināt tūliņ pēc to izšķilšanās un pie tam vēl ar grūti sagremojamu barību. Tāpat jāsargās no cāļu pārēdināšanas.

Pēc pirmās ierosinātājas maltītes, kuŗu pasniedz pēc izšķilšanās otrās dienas pievakarē, sākot ar trešo dienu jāsāk kārtējā cāļu ēdināšana. Cāļu, tāpat kā citu jaunu mājkustoņu gremošanas organi nespēj uzreiz uzņemt lielākus barības daudzumus, ar ko pietiktu ilgākam laikam, tādēļ pirmājās nedēļās tie jāēdina pēc iespējas biežāk un katru reizi jādod tikai tikdaudz barības, cik tie ar lielu ēstgribu apm. 10 minūtēs apēd. Lai cāļu ēdināšanas darbā būtu iespējams vieglāk orientēties, aprakstīšu vispirms pārskatāmas tabulas veidā cāļu ēdināšanas kārtību. Šinī tabulā atzīmēto barības līdzekļu sagatavošana aprakstīta tabulas beigās.

A. Cāļu ēdināšanas kārtība.

1. dienā — cāļiem vajadzīgs vienīgi miers un siltums.

2. dienas pievakarē — pirmo un, tanī dienā vienīgo reizi pasniedz olu maizi un tīru, svaigu ūdeni.

3.—6. dienā — ēdina ik pēc katrām 2 stundām:

1. reizi — sausu putraimu maisījumu un pilnpienu, cik nodzer 5 minūtēs. Piena atliekas aizvākt prom. Bez tam dod zaļbarību.
2. „ — olu maizi, cik 10 minūtēs noēd.
3. „ — putraimu maisījumu un zaļbarību.
4. „ — putraimu maisījumu.
6. „ — maizes druskas, vai mērcētu vecāku maizi.
7. „ — putraimu maisījumu, pilnpienu un zaļbarību.

Visu dienu — cāļiem vienmēr pieejams: tīrs ūdens, smalka grants, sasmalcinātas olu čaumalas un sadrupinātas koka

ogles, kuŗas novieto atsevišķos traukos, lai cāļi patērē — cik grib.

7.—14. dienā — ēdina pēc katrām 2½ stundām.

1. reizi — pilnpienu un zaļbarību.
2. „ — biezpienu.
3. „ — pilnpienu un zaļbarību.
4. „ — sausas vai mērcētas maizes druskas.
5. „ — biezpienu un zaļbarību.

Visu dienu — lai cāļi ēd, cik grib: 1) sausu putraimu maisījumu — silītēs, kuŗas novieto īpašā cāļu ēdināšanas ierīcē, lai lielās vistas netiek klāt un 2) granti, ogles, olu čaumalas un tīru ūdeni.

No 3.—6. nedēļai — no rokas izēdina pēc katrām 3 stundām:

1. reizi — putraimu maisījumu, cik apēd 10—15 minūtēs un biezpienu.
2. „ — pienu un putraimu maisījumu.
3. „ — biezpienu.
4. „ — pienu un putraimu maisījumu.

Visu dienu — 1) sausas spēkbarības maisījumu silītēs un 2) granti, ogli, olu čaumalas un tīru ūdeni — lai cāļi patērē cik grib. Ja aplokos cāļi paši sev nevar sameklēt svaigu zālīti un citu zaļbarību, tad tā jādod no rokas 2—3 iepriekš minētās ēdiena reizēs.

No 6.—8. nedēļai — no rokas ēdina 3 reizes dienā:

Rītos — putraimu maisījumu un biezpienu.
Pusdienās — putraimu maisījumu un vājpienu.
Vakaros — veselus kviešu graudus — pakaišos.

Visu dienu — lai patērē, cik grib: 1) sausas spēkbarības maisījumu un 2) granti, ogli, olu čaumalas, tīru ūdeni un zaļbarību kā iepriekš minēts.

No 8. nedēļas līdz dēšanas sākumam: rītos — kvieši; pusdienās — vājpiens; vakaros — iesākumā mieži, vēlāk auzas un biezpiens. Visu dienu — sausās spēkbarības maisījums un cita papildu barība — kā iepriekš.

B. Barības līdzekļu sagatavošana.

Olu maize ir sausas sakaltētas baltas vai rupju kviešu maizes druskas, piesātinātas ar svaigu jēlu olu. Pagatavošanai ņem 1 tējas glāzi maizes drusku, iebeŗ kādā bļodiņā un piesit klāt 1 jēlu olu.

Olu tikmēr jauc ar maizes druskām, kamēr tā iesūcās maizes druskās — rodas irdenas atsevišķas maizes drusciņas. Olu maizes vietā var izēdināt arī cieti novārītu, smalki sakapātu olu sajauktu ar 2 daļām sausas drupinātas maizes.

Putraimu maisījumu pagatavo no dažādas labības graudu spraukumiem, ņemot: 1 daļu miežu putraimu, 1 d. drupinātu kviešu graudu, 1 d. auzu pārslu vai spiestu auzu. Ja saimniecībā audzē griķus, tad labi var šo maisījumu papildināt ar 1 d. griķu putraimu. Kur pieejama kukurūza — var pielikt vēl klāt arī 1 d. drupinātas kukurūzas.

Sausās spēkbarības maisījuma izēdināšana atvieglina cāļu kopšanas darbu un ietaupa daudz laika. To pasniedzot, mēs esam droši, ka cāļi viemēr būs apgādāti ar viņiem nepieciešamo spēkbarību. Pagatavošanai ņem:

1 daļu pēc svara — gaļas, asins vai zivju miltu,
1 daļu pēc svara — kviešu klijas.
2 daļas pēc svara — miežu un auzu miltu,
1 daļu pēc svara — zirņu vai pupu miltu,

Visus šos barības līdzekļus rūpīgi sajauc, pieliekot klāt uz katra 1 kg maisījuma — 20 g plūdinātā krīta un 10 g lopbarības kaļķa. Agro perējumu cāļiem, kamēr tie vēl neiet laukā, pasniedz sausās spēkbarības maisījumā klāt piejauktu zivju eļļu — uz 1 kg maisījuma 20 gr zivju eļļas.

Zaļbarība — kamēr nav vēl svaigu zaļumu, kā: salātu, pieneņu lapu, mīkstas zālītes u. c., izēdina smalki sakapātus burkānus vai diedzētu auzu asnus.

Piens. Pirmās nedēļās ieteicams cāļiem dot svaigu pilnpienu, bet vēlāk vājpienu. Saimniecībās, kur nav pietiekoši daudz laika rūpīgākai cāļu kopšanai, ieteicams pienu dot labi sarūgušā veidā. Svaigu pienu nekad nevajag atstāt traukos līdz nākošai ēdināšanas reizei. Ieskābis piens ir cāļiem tikpat kā inde. Labi sarūgušu pienu un tāpat svaigas paniņas var atstāt traukos arī ilgāk.

Mani piedzīvojumi kāpostu dēstīšanā

T. BERGS, 679. Kronvalda mazp. dalībnieks

Kāpostu lauciņš Lapeņu kolonijā Rīgā

Esmu pilsētas mazpulka dalībnieks. 1935. g. pavasarī mūsu mazpulkam piešķīra zemi. Nolēmām audzēt kāpostus, bet tā kā bija jau maija beigas, tad vairs nevarējām domāt par kāpostu dēstu izaudzēšanu vai kāpostu sēšanu tieši uz lauka, tāpēc gājām dēstus pirkt. Paši par sevi pirktie dēsti nebija slikti, bet nelaime bija tā, ka tie nebija no vienas šķirnes, kaut gan es tos biju pircis par vienu noteiktu šķirni. Saņēmu dažādu, gan derīgu, gan nederīgu šķirņu jaukumu. Bet tā kā nederīgās šķirnes bija pārsvarā, tad rudenī, ražu novācot, tikai retas galviņas atbilda tirgus prasībām, lielākā daļa bija mīkstas un mazas. Tā kā kāposti bija gan no agrām, gan vēlām šķirnēm, tad dažas galviņas nogatavojās jūlija beigās, bet citas vēlā rudenī. Tas man bija ļoti neērti, jo nevarēju ražu novākt un pārdot vienā reizē. Galviņām nevienmērīgi ienākoties, bija ne tik vien apgrūtināta to novākšana un pārdošana, bet arī lauciņam bija ļoti neglīts izskats.

Kādreiz man gadījās tirgū dzirdēt un redzēt, kā „veikls" tirgotājs pārdeva kāpostu dēstus. Pienāca viens pircējs un prasīja pēc kādas noteiktas šķirnes. Tirgotājs teica, ka tieši tā viņam esot. Pēc dažām minūtēm viņš pārdeva tos pašus dēstus kādam citam pircējam par citu kāpostu šķirni. To redzot, es nolēmu turpmāk pats audzēt kāpostu dēstus.

Arī ar dēstīšanu pirmā gadā man nemaz negāja labāk kā ar dēstu iegādāšanos. Dēstījot pielaidu vairākas kļūdas. Vispirms sastādīju dēstus par tuvu, un tādēļ kāposti nevarēja pietiekoši attīstīties. Dēstījot es biju saliecis saknes. Gadu vēlāk es izmēģināju un redzēju, ka dēsti ar saliektu sakni bieži iznīkst.

Nākamā, t. i., 1936. g. audzēju ar labiem panākumiem divas šķirnes: agros — Ditmaras un vidējos — Enkhuisenas slava. Zinot, ka no dēsta lielā mērā atkarīga raža, dēstīju tikai labus dēstus, t. i., taisnus, spēcīgus ar 4—6 lapām (izņemot sēklu lapiņas), veselus un ar bagātīgu sakņu sistēmu.

Dēstīju agri no rīta vai arī pievakarē, jo tad saule nesilda tik karsti, dēsti tā nesažūst un tik daudz neiznīkst, kā dienas vidū dēstītie. Novēroju, ka pievakarē dēstītie ieaugas labāk, jo dēsti dabū pa nakti mazliet atspirgt.

Pirms dēstu iestādīšanas laukā, pēc izņemšanas no lecekts, lai dēsti nesažūtu, ieliku to saknītes javā, gatavotā no māliem un govju mēsliem.

Kāpostus stādīju uz līdzenas zemes. Agros kāpostus stādīju 55 cm × 70 cm lielā attālumā, bet vēlos — 70 cm × 70 cm.

Dēstus stādot, es labā rokā turēju mietveidīgu noasinātu puļķīti, ar kuŗu zemē izdūru caurumu. Ja zeme nebija mitra, lēju ūdeni caurumiņā, turpretim, ja zeme bija ļoti mitra, tad ūdeni caurumiņā neleju. Ar kreisās rokas trim pirkstiem saņēmu stādiņu, līdz sēklu lapiņām. Tad ielaidu sakni taisni caurumā, līdz pirkstu gali atdūrās pie zemes, pie kam raudzījos, lai saknе nesaliektos, bet būtu taisna, jo citādi stādiņam ir apgrūtināta augšana. Ar puļķīti iedūru zemē blakus un piespiedu zemi pie stādiņa tik stingri, ka stādiņu velkot aiz lapiņas, lapiņa gan notrūktu, bet pats stādiņš paliktu zemē.

Pēc stādīšanas nomīdīto zemi uzirdināju.

To gadu kāposti man izauga lielām, cietām galvām.

Mīļo lasītāj, tagad, kad esmu tev izstāstījis savas kļūdas, ceru, ka tu tās neatkārtosi un tev ies ar kāpostu audzēšanu labāk nekā man.

Kas jāievēro ārstniecības augus ievācot

I. KIRSTEINE

Kumelīšu ziedus ievācot

Pienācis pavasars. Var jau sākt posties uz ārstniecības augu ievākšanu. Pumpuri jau piebrieduši, tos var ievākt. Nebūs arī ilgi jāgaida, kad pļavās un laukos, mežos un norās ziedēs puķes. Daudzas no tām ir ārstniecības augi, kas ievācami.

Vispirms jāzin ko vākt, kad jāķeras pie darba un kur ievācamie augi atrodami. Darbā ejot katrreiz labi jāsagatavojas, lai negadītos, ka kādreiz tālu no mājām aizgājis, apķerās, ka kaut kas trūkst darba sekmīgai veikšanai.

Pumpurus ievācot, ja tos lasa no nocirstu koku zariem, nekas daudz nav vajadzīgs. Der tik pagatavot kaklā pakaramu kulīti, līdzīgi ganu kulītei, kur pumpurus iemest. Lai kulīte vienmēr stāvētu v a ļ ā, un savāktos pumpurus ērti un parocīgi būtu tanī iemest, kulītes augšgalā piestiprina no klūdziņas vai paresnas stiepules saliektu a p l ī t i. Tad nav velti laiks jātērē kulīti katrreiz vaļā taisot, kad sauja pilna. (Šī kulīte derēs arī citu ārstniecības augu ievākšanai). Bez tam vajag vēl kurvi vai otru lielāku kulīti, kur savāktos pumpurus sabērt, lai visa raža nebūtu kaklā jānēsā. Ja pumpurus vāc no lieliem augošiem kokiem, tad vajadzīgas arī attieciga augstuma kāpnes.

Nātru ziedus lasot

Ejot uz mizu ievākšanu jāņem līdzi ass nazis un viegla auduma maiss vai paprāva kule, kur saplēstās mizas sabāzt. Mizas — smaga manta, maiss vai kule jāierīko uzsienams uz muguras, tad vieglāki nest.

Kad ziedi ievācami, kar atkal kaklā kulīti ar augšgalā iestiprinātu aplīti, ņem līdzi otru kurvīti, kur salasītos ziedus sabērt un iet darbā. Te jāaizrāda, ka ziedus ievācot, ar tiem jārīkojas sevišķi uzmanīgi. Ziedus nedrīkst ne saburzīt, ne saspiest, jo no tam cieš izskats, un sabērti biezākā slānī un saspiesti, tie ātri sāk sust un zaudē savu košo krāsu. Tālab salasītos ziedus kulītē ilgi nevar turēt. Līdz ko zināms daudzums ziedu kulitē ielasīts, tie jāpārber līdzpaņemtā kurvītī. Arī mājās nākot ziedi jānes kurvītī.

Liepu ziedu ievākšanas laikam tuvojoties, jāpadomā galvenokārt par kāpnēm, jo ne retumis vēl tagad redzam, ka ziedus ievāc nolaužot koķiem zarus, un no nolaustiem zariem nolasam ziedus. Te nav līdzams arī ar kokā kāpšanu, tāpēc kā ziedi atrodami koka „ārpusē" un tiem klāt nevar piekāpt. Nevarēdams piekļūt ziediem, tāds nesagatavojies ziedu ievācējs sāk laust liepai zarus. Vēlāk nokāpis no koka zemē, nolasa no nolaustiem zariem nedaudzos ziedus. Labi vēl, ka reiz tā izdarijis noskārst, ka labuma ieguvis maz, bet ļauna izdarījis nepiedodami daudz, un vairāk tā nedara.

Liepu ziedu ievākšanai labi noder dārza kāpnes, ko lieto augļus novācot. Uz kāpnēm stāvot ērti un labi var piekļūt ziediem. Zināms, daļa ziedu arī tad paliks nenola-

sīti, jo koka augstumā kāpnes ne katrreiz būs dabūjamas. Tā kā ziedus lasot abas rokas vienmēr vajadzīgas darbam: ar vienu jāpietura zars un ar otru jārauj ziedi, atkal labi noder kaklā pakārta kulīte, kur ziedus iemest, un nav tie jāmet zemē, kā daži dara. Ziedi zemē nomesti var palikt netīri un vēlāk lieki jātērē laiks to uzlasīšanai.

Tāpat kā liepu ziedi, ievācami arī kastaņu, pliederu un citu koku ziedi, kas vajadzīgi ārstniecībā.

Zinām, ka lielum lielais daudzums ārstniecības augu ziedu ievācami kājās stāvot un staigājot, izņemot kumelīšu ziedus, kurus var lasīt sēdot uz ķēbliša. Tā kā kumelīšu ziedus ārstniecībā lieto daudz un kumelītes savvaļā sastopamas reti, tad tās audzē laukos vai dārzos. Audzējot kumelītes kā kultūraugu, tās iesēj tā, lai ziedi būtu parocīgi ievācami. Sētām kumelītēm ziedi ir no vienas vietas, tā kā balts izskatās viss sējums, un tos var lasīt sēdot uz maza zema ķēbliša. Kad vienā vietā ziedi nolasīti, ziedu lasītājs ar visu ķēbliti paraujās uz priekšu, kur vēl nav lasīts. Ziedus met sev priekšā noliktā kurvītī. Kulīte, kas tik labi noder citu ārstniecības augu ziedus ievācot, kad daudz jāstaigā, vai arī ziedus ievācot no kokiem, tagad nav vajadzīga, jo var iztikt ar kurvīti vien.

Tanī pašā laikā, kad ievāc ārstniecības augu ziedus, ievācamas arī ārstniecībā lietojamās lapas. Lapas noplūc vai nu augam uz kājām esot, vai arī nolasa vai nobrauka no tikko nogriestiem augiem un to zariem. Tik nav jāaizmirst, ka no nogriestiem augiem un to zariem lapas jānolasa vai jānobrauka tūliņ, kamēr tie nav savītuši, jo no savītušiem augiem un savītušās lapas nolasīt vai nobraucīt ir daudz grūtāk, nekā no svaigi grieztiem svaigas lapas. Lapas met kurvītī. Kad kurvītis pilns, tās sabāž maisā, vai uzber uz kāda vienkārša, piem. maisa drēbes paklāja. Te atkal jāatgādina, ka lapas tāpat kā ziedi jāsargā no sažūšanas. Talab lapas maisā var bāst tikai tad, ja drīzi mājās ejams, citādi tās jāber uz paklāja vai arī tīrā vietā tieši uz zemes, un tikai īsi pirms mājās došanās, lapas var sabāzt maisā vai sasiet drēbē. Lapas mājās pārvāktas, tūliņ jānovieto žāvēšanai ,vai vismaz tūliņ jāizkrata no maisa vai saiņa un jāpalaiž plānākā kārtā.

Ar pilnu kurvi uz mājām

Izejot ārstniecības augus vākt, katrā ziņā piemēroti jāsaģērbjas, lai vēsā laikā nepaliktu auksti un lai siltā laikā nebūtu par karstu, citādi kavēsies darbs. Piemērotākais apavs vasarā staigāšanai un kāpelēšanai ir pastalas, bet rudeņos un pavasarī, kad laiks vēl slapjš un auksts, kājas jāapauj zābakos. Piemērotos apavos un piemēroti apģērbtam ārstniecības augu ievākšana katram būs prieka pilns darbs.

Mazā pumpuru lasītāja

Pieci gadi mazpulkā

J. DANIELS, '67. Raunas un apkārtnes mazpulka diženais

Pieci gadi pagājuši no tā laika, kad nodibinājās 67. Raunas un apkārtnes mazpulks, un pieci gadi arī esmu mazpulkā, jo biju viens no 67. Raunas un apkārtnes mazpulka dibinātājiem.

Ikkatrs iesākums grūts — skan vecs sakāmvārds. Darbs, ko gan mēs ar prieku uzņēmāmies, tomēr man likās diezgan grūts: pašam jāaudzē sīpoli, kāposti, un kartupeļi un jāizdara atzīmes grāmatvedībā. Daudzreiz šis samērā vienkāršais darbs sagādāja krietnas rūpes. Pirms sākām pirmā gada darbu, mūs sīki iepazīstināja ar augu prasībām, zemes mēslošanu, sēšanu un dēstīšanu un kaitēkļu apkaŗošanu. Kāpostu stādus centāmies izaudzēt paši pēc dotiem norādījumiem. Pirmie, kas sagādāja rūpes, bija spradži, tie postīja un ēda gan stādu jau dobēs, gan izstādītu laukā vagās. Neatlika nekas cits, kā ķerties pie kaitekļu apkaŗošanas. Ņēmu 10 litrus ūdens, 30 gr Parīzes zaļuma un 100 gr zaļo ziepju. Tēvs un māte gan brīdināja, ka ar miglošanu nopostīšot visu kāpostu lauku, es tomēr apmigloju kāpostus un izglābu tos no spradžiem. Kāposti auga spēcīgi, līdz tiem vasaras vidū uzkrita kāpostu mušas un lielākā daļa kāpostu sāka vīst un dzeltēt. Kaunēdamies prasīt citiem padomu, un pats, cita līdzekļa nezinādams, kā, kāpostus, kas bija jau galviņas sākuši griezt, izrāvu. To vietā pēc zemes pārrakšanas stādīju par jaunu kāpostus, jo stādu man vēl dobēs bija diezgan. Stādi, labi kopti, spēcīgi auga un līdz rudenim sasniedza apmierinošu ražu — 150 kg no 50 m². Labāk tomēr gāja ar sīpoliem un kartupeļiem. Sīpolus sāka gan postīt sīpolu mušas kāpuri, bet laikā tos ar karbolskābes un zaļo ziepju šķīdinājumu iznīcināju. Pārdodot sīpolus un kāpostus, tiku pie paša spēkiem nopelnītas naudas. Kartupeļus paturēju nākošā gada sēklai. Ražojumu apskatē ieguvu II godalgu un balvu — 3 ābelītes un 12 upeņu krūmus. Tas viss man deva neizsakāmu prieku un drošu paļaušanos uz paša spēkiem.

Ar patiku turpmāk klausīju visus vadītāja un rajona agronoma norādījumus un centos tos arī izpildīt. Rudenī, ābolus ēdot, nemetu vairs sēklas zemē, bet gan kabatā, un tā nākošā pavasarī varēju iesēt vairāk kā sauju ābeļu sēklu, no kuŗām rudenī ieguvu 200 spēcīgu ābeļu potcelmu.

1933. gada pavasarī lielākā daļa mazpulka dalībnieku apņēmāmies audzēt pļavu auzeni sēklai, bet, cik zinu, bijām tikai divi, kas šo apņemšanos arī izpildījām. Otro gadu, strādādams mazpulkā, es audzēju sīpolus, kartupeļus un pļavu auzeni. Ražas apskatē varēju lepoties ar lielu sīpolu un kartupeļu ražu un arī ar pļavu auzenes zelmeni, jo citiem auzenes apskatē nebija. Otrā ražojumu apskatē ieguvu pirmo godalgu un balvu — „Lauksaimnieka padomnieks."

Vadītāja un žurnāla „Mazpulks" aizrādījumu pamudināts, 1933./1934. gada ziemā izgatavoju vairākus saimniecībai lietderīgus priekšmetus un uzrakstiju ziemas darbu: „Mārsnēnu pagasta upes." 1934. g. 26. un 27. martā mazpulku kopējā sanāksmē Rīgā

Pašam sava koku skola

Prieks par savām „rodailendām“

Lecektīs zied jau pirmie gurķi

kandidēju uz apgabala „diženā“ nosaukumu, tomēr man „diženā“ nosaukumu nepiešķira. Par iemeslu laikam bija mazais ziemas rakstu darbs. Šī neveiksme mani spieda uz priekšu censties vēl vairāk.

Nākošā 1934. gadā apstrādājamā platība man bija 300 m². Es audzēju, bez pļavu auzenes, arī zirgu pupas izmēģinājumam, lai vēlākos gados tās varētu audzēt tēva tīrumā, apgādājot lopiem lētāku olbaltumvielām bagātu barību. Bet pupu sēklas digtspējas bija pavājas un liela daļa nedīga, stādījums palika samērā rets un raža iznāca tikai 40 kg no 100 m². Prāvākos ienākumus man deva pļavu auzene; no 100 m² ieguvu 12 kg sēklu ā 1 ls, iegūdams 12 latus. Rudenī apskatē ieguvu pirmo godalgu un balvu — 3 ābelītes, 1 bumbieri, 1 ķirsi, 1 krāšņuma krūmu, 10 Amerikas ērkšķogu un 4 jāņogu stādus.

Šī paša gada piecciņās ieguvu otro godalgu un balvu — J. Sudraba „Augļkopība“.

1934. gada pavasarī tēvs man nopirka vienu bišu saimi. Lasot grāmatas par biškopību un vienu otru reizi redzot, kā skolotājs rīkojas ar bitēm, pratu jau kaut cik ar tām saprasties un tās apkopt tā, ka pirmā vasarā dabūju 12 kg medus Otru vasaru atņēmu mākslīgo spietu un medus bija arī ne mazāk kā iepriekšējā gadā. Pagājušā vasarā viena saime izlaida spietu, kurš nebija stropā noturāms, un otra deva 25 kg medus. Mazpulks man devis tik daudz jauna, ka tagad ar lielāko prieku nododos darbam. Vasarā un arī ziemā jāpalīdz vecākiem saimniecības darbos un diezgan maz atliek brīva laika. Pa garām ziemas vakariem un brīvākām dienām 1934. un 1935. g. ziemā izgatavoju daudz koka izstrādājumu. Cik iespējams, esmu ievācis ziņas arī par savas dzimtas priekštečiem, un uzrakstījis sava tēva jaunsaimniecības vēsturi. Visus brīvos brīžus izlietoju lietderīgā darbā, lai sasniegtu mazpulka diženā pakāpi.

Mazpulku dzīvē un darbā diženā nosaukuma iegūšana ir jau liels notikums. Jāmācās un jāzina ne tikai tas, kas attiecas uz mazpulka dzīvi, uz sava lauciņa apkopšanu, mēslošanu, u. t. t., bet jāzina arī visi svarīgākie notikumi mūsu vēsturē, literātūrā, ģeografijā, kā arī jāizjūt un jasaprot citu cilvēku attiecības un pašam sava izturēšanās pret citiem. Diženā pārbaude ir grūts eksāmens. Šādā eksāmenā 1935. g. 19. maijā Rīgā, LLK telpās piedalījās 24 dalībnieki, no kuŗiem tikai 10 ieguva diženā nozīmes un katrs — 25 latus naudas balvu. Nu sākās vēl nopietnāks darbs, lai patiešām šo diženā nosaukumu varētu godam nest un pildīt uzdotos pienākumus.

Ilgstošo piecciņu darbos. Pie pēdējā krūma

Tai pašā gadā tiku ievēlēts mazpulkā par sekretāru.

1935. gada vasarā audzēju cukurbietes 300 m^2, kaņepes 400 m^2, pļavu auzeni 100 m^2 un pieteicos uz ilgstošām pieccīņām šādos darbos: 1) netīrā ūdens novada ierīkošanā, virtuves un istabas izkrāsošanā, 2) mājas pagalma un košuma dārza ierīkošanā, 3) 1 ha purva kultivēšanā, — novadgrāvji, drenas, nolīdzināšana, krūmu nociršana, uzaršana, labības un zāles iesēšana; augļu dārza paplašināšanā par 50 kociņiem un kokaudzētavas paplašināšanā par 2500 stādiem, 4) mājas darbu apraksts par jūlija mēnesi, 5) 1 gada sabiedriskās dzīves apraksts. Šos darbus veikšu 3 gados.

Tajā pašā rudenī uzaicinātais kultūrtehniķis izstrādāja purva nosausināšanas projektu un nosprauda novadgrāvjus un drenu vietas. Pēc grāvju nospraušanas ķēros pie rakšanas, kas ziemā veicās samērā labi, bet vasarā rakšana bij neiespējama, jo jābrien līdz ceļgaliem pa ūdeni. Līdz šim esmu jau izracis 476 m garu novadgrāvi 90 dienās un ielicis 327 m kastīšu drenu, to veicot 37 dienās. Kultivējamā purva gabalā augošie bērziņi un krūmi izcirsti 16 dienās un iesākta zemes nolīdzināšana. Pieccīņās augļu dārza paplašināšanā iesākta zemes sagatavošana. Kokaudzētavā iestādīti un uzacoti 1500 stādi.

Mājas apkārtnes izdaiļošanai un košuma dārza ierīkošanai esmu saņēmis LLK mazpulku nozares speciālistu sastādītu plānu, pēc kura sākšu pavasarī darbus.

1935./36. g. ziemā lielāko daļu pa vakariem nopinu 55 metrus garu un 135 cm platu stiepuļu pinumu kokaudzētavas iežogošanai. Stiepuļu pinums no 14. nr. stiepulēm, 2½ collu lieliem lodziņiem izmaksāja, bez darba, 48 sant. kv. m. Sēta 55 m garumā man izmaksāja 36 latus, nerēķinot paša darbu. Tanī pašā ziemā izgatavoju 10 lecekšu logus. Stikliem izlietoju fotografa plates, 1000 gabalus par 10 ls, logu krāsošanas un stiklošanas izdevumi — 3 ls, koks loga rāmjiem — 5,50 latus, kopā 18,50 latus. Zem šiem desmit logiem 1936. g. vasarā audzēju kāpostu, tomātu, gurķu un dažādu puķu dēstus. Minētos stādus pārdodot ieņēmu 36 ls, bet atskaitot sēklas un citus ražošanas izdevumus, ieguvu atlikumā 20 ls, tā tad no viena loga 2 ls. Pašu saimniecībā izlietoto stādu vērtību neesmu ierēķinājis.

Pagājušā 1936. gada pavasarī iegādājos arī 14 rodailendas sugas vistu olas, no kurām izšķīlās 10 cāliši, izaugdami par 4 gailīšiem un 6 vistiņām. Vasarā kokaudzētavā sēta nav vajadzīga, tādēļ no stiepuļu pinuma pagatavoju vistām aploku. Ražas apskatē 2 vistiņas un 1 gailīti pārdevu par 12 latiem. Pavasarī cāļi izšķīlās jau 16. aprīlī, tādēļ līdz rudenim bija pieauguši un sāka dēt no 15. oktōbŗa. Viena vistiņa līdz gada beigām jau izdēja 54 olas.

Būdams pārliecināts par pļavu auzenes lielo ienesību, tēvs man atļāva 1936. g. pavasarī kviešos iesēt 1800 m^2 pļavu auzenes sēklu audzēšanai. Sēklas 35 cm attālās rindās ar rokas sējammašīnu izsēju 3 kg. Daļu sēklu izlietošu kultivējamā purva gabala apsēšanai un atlikušās varēšu pārdot.

Strādādams mazpulkā, esmu ierīkojis tēva saimniecībā paprāvu ogu dārzu. Mazpulka vadītājs pirmā gadā reizē ar ierosinājumu audzēt kokus un krūmus, arī izdalīja dalībniekiem upeņu spraudekļus. Tajā pašā rudenī tos iedēstīju un trešā vasarā tie jau deva krietnu ogu ražu. Tagad upeņu krūmu ir vairāk par 100. Arī 30 jāņogu krūmi no spraudekļiem ir manis paša audzēti.

1934. gada pavasarī iedēstīju aveņu plantāciju ar 72 stādiem. Nākošos gados augumi sniedzās pāri 2 m un ogu bija daudz.

Arī daudziem apkārtējiem lauksaimniekiem esmu devis paša izaudzētus stādus.

Arī pašam savas ābelītes un bumbieri man aug tēva dārzā un vairāki simti potcelmu. Tēvs agrāk man neatļāva sēt ābelītes, bet tagad pats piedalās sēklu ievākšanā, lai panākumi būtu lielāki.

Kā mazpulka dalībnieks esmu apmeklējis mazpulku darbu izstādi Rīgā 1935. g., Latgales apgabala izstādi Rēzeknē 1936. g. un lielos pļaujas svētkus Koknesē un Rēzeknē.

Ziemās, kad vakari garāki, labprāt lasu grāmatas un žurnālus, krādams zināšanas un spēkus turpmākam darbam, un asinot prātu turpmākām cīņām m a n a m a z p u l k a, m a n a s d z i m t ā s z e m e s L a t v i j a s u n t a u t a s l a b ā.

Atsauksmes sacensībai „Meža cirtēji"

8. Atsauksme.

Rakstnieks šajā stāstā attēlojis zemnieka dzīvi. Ģimenes galva saslimis. Tas ir rūpīgais latviešu zemnieks, gādīgais tēvs. Visa viņa dzīve aizgājusi darbā. Vēl uz slimības gultas viņa domas kavējas pie nepadarītā darba, jo viņam ir jācērt koki.

Zēniem, Jānim un Antonam ir ļoti liela pienākuma apziņa. Darbu apņemties var katrs, bet vai visi šo darbu var izpildīt, tas ir jautājums. Saka ka: „Apņemšanās ir bruģēts ceļš uz elli," bet zēni ne tikai apņemas, bet arī izpilda. Pienākumu var pildīt tas, kas jau no mazotnes norūdīts darbā. Tāds cilvēks darbu neatstās nedarītu.

Arī šos jaunekļus darbs ir izaudzinājis, tādēļ tas viņiem nav grūts. Tādi zēni, kādi tēloti šajā stāstā, var veidot savu dzīvi, jo tādi dzīvē nekad neaizies bojā. Tādiem dēliem jābūt mums visiem.

Šo zēnu māte ir attēlota kā vienkārša lauku sieviete, kuŗas raizes un rūpes pieder vīram, dēliem un darbam.

9. ATSAUKSME.

Stāstā „Meža cirtēji", rakstnieks tēlo zemnieku dzīvi. Stāsts ir pamācošs darba iesācējiem, it sevišķi mazpulku dalībniekiem. Stāstā rakstnieks rāda lauku zēnu uzņēmību un darba prieku. Ne jau visi stiprie cilvēki ir spējīgi sekmīgi un priekšzīmīgi strādāt fizisku darbu. Ar stingru un nelokamu gribu un darba prieku var panākt daudz vairāk nekā ar „lāča spēku". Nevien fiziskam, bet arī garīgam darbam vajadzīgas šīs īpašības.

Jānis un Antons ir īsti latviešu zēni un mazpulku dalībnieki, kas ar sirdi un dvēseli piekeŗas sāktajam darbam. Zēni turas pie jaunlaiku ieskatiem, kautgan vecāki tos noliedz. No ārsta zālēm tēva veselības stāvoklis uzlabojās un jau pēc nedēļas viņš varēja pie Ziemsvētku eglītes priecāties līdz ar piederīgiem. Visu sirdīs staroja prieks. Jānis un Antons bija priecīgi tāpēc, ka ar labu gribu un neatlaidību bija panāktas pat tādas lietas, par kuŗām, pirms darba sākšanas, citiem bija pat jāsmejas un jāizsaka piezīmes, kā to darīja kaimiņu Antons, zēniem pirmo dienu mežā esot. Šie čaklie zēni centīgi strādājuši arī skolas darbu.

Zēni nav ar vecākiem ķildojušies. To rāda tas, kā Jānis kādu vakaru ieminējās, vai tēvam nevajaga atvest ārstu. Māte un tēvs bija pārliecībā, ka ārsts slimniekam nekā nepalīdzot. Jānis, ja viņš būtu slikti audzināts, būtu dusmojies, ka viņa priekšlikumam nepiekrīt, bet to viņš nedara. Jānis, kautgan gados jauns, vecākus saprot. Jānis arī zina, ka tēvs un māte nesaprot viņa doto norādījumu, bet toreiz tā paliek. Jānis vecākiem arī nepaskaidro par ārsta nozīmi atvešanai pie slimnieka. Vai Jānim nevajadzēja vecākiem paskaidrot? Domāju, ka vajadzēja gan. Jānī nobriesr viena doma. Viņš grib vecākiem sagādāt pārsteigumu, ko arī izpilda. Šie divi čaklie zēni pierādīja vecākiem savus sasniegumus darbā.

Andrupu tēvs ir izglītības cienītājs. Zēni solījās braukt mežā un cirst tēva nopirktos kokus, tad tēvs teica: „Un kur tad skola?" Viņš ir veclaiku. Kautgan viņš netic, ka ārsts var slimam palīdzēt, izglītību viņš tomēr ciena un augstu stāda.

Mazpulku dalībnieki! No šī stāsta mēs varam daudz ko mācīties! Stāsts māca, par kādiem darba varoņiem mums vajaga izaugt. Jau no mazotnes vajaga pierast pie grūtībām. Nekad un nevienā vietā tās tā nav bijis, ka cilvēka dzīve un darbs būtu bez grūtībām un pārbaudījumiem, tādēļ pie tiem jāpierod. Tas nav īsts darba darītājs, kas nav pieredzējis un pārvarējis grūtības.

10. ATSAUKSME.

Stāstā „Meža cir ēji" atttēlota mazturīgas ģimenes dzīve un šo vecāku abu dēlu Antona un Jāņa lielā mīlestība pret saviem vecākiem. Zēnu lielais darba prie s, izturība un gudrā asprātīgā rīcība, ar kādu viņi veikuši visus šķēršļus, kuŗi pat vecākiem likās neiespējami, ir tie ām augsti cildināms un mums visiem vērā ņemama. Zēni, redzēdami grūtos mājas apstākļus un vecāku rūpes par daramiem darbiem, ar stingru apņemšanos un drošu uzstāšanos panāk to, ka vecāki arī uztic viņiem meža ciršanas un vešanas darbus. Tagad Jānis un Antons ķerās ar divkāršu dedzību pie grāmatām. Lai tādā kārtā izpelnītu kādu brīvu sestdienu. Un tiešām, čakli mācoties, viņi arī izpelnās no skolotāja brīvu dienu. Sestdienu zēni nav domājuši iegūt tādēļ, lai izmantotu to nelietderīgi, bet gan lai ķertos pie jauna, daudz grūtāka, smagāka fiziska darba. Šeit nu gaiši parādās zēnu lielais darba prieks un mīlestība pret vecākiem. Citi bērni, varbūt tanī vecumā, būtu jau pie pirmā koka paguruši un atteikušies tālāk strādāt, bet Jānis un Antons iztura līdz galam un brauc mājā kā uzvarētāji, ar smaidu uz lūpām. Viss cēlākais un vērtīgākais no zēnu darbiem ir tas: viņi sapratuši to, ko tēvs ar māti nevarēja saprast un negribēja atzīt — ārsta nepieciešamību. Zinādami, ka vecāku uzskati par ārstu ir nepareizi un būdami pārliecībā, ka tikai ārsts slimajam tēvam var palīdzēt, viņi cieši apņēmās atvest tēvam ārstu. Labi zinādami, ka vecākiem sapus nodomus viņi nevar teikt, jo citādi viņiem to liegs, tādēļ zēni bija spiesti savus nodomus izvest klusībā, vecākiem nezinot. Zēnu rīcību mēs nevaram nosodīt. Tas gan tā pareizi nav, ka bērni bez vecāku ziņas uzsāk viņiem nezināmus darbus, sagādājot tiem bēdas un uztraukumu. Bet šinī gadījumā tas varbūt nemaz citādi nebūtu izvedams. Un kad pēc nedēļas Andrupos deg gaiša Ziemsvētku eglīte, tad arī visu ģimenes locekļu sirdīs valda prieks. Bet kas Andrupa ģimenei šo mirdzumu un prieku pilnas sirdis bij devis? Par to visu mums jāsaka paldies šiem mazājiem zēniem Jānim un Antonam, kas ar savām čaklajām rokām un gudrajām galvām, prata novērst tumšo, draudošo likteni.

Mīļie mazpulka dalībnieki! Būsim saviem vecākiem tādi paši, kādi bija Jānis un Antons. Negaidīsim vienmēr visu no vecākiem, bet gan vairāk centisimies tiem palīdzēt un būt par pirmiem atbalstiem, ja bēdas un trūkums tos spiež.

Kapsētā

A. ĶIŠĶIS

Divi dažādi piemineklī: viens skaisti veidots, bet otrs — akmens kaudze

Kad gribēju rakstīt „Mazpulkam" par kapsētu, man teica: „Bet jauniem tas tā nepiederas, tiem vajadzīgs prieks un saule." Tiesa, bet vai atmiņās par mums tuvajiem cilvēkiem nav daudz gaiša arī tad, ja tie nestaigā vairs šai saulē, vai pieminot karā kritušos, straujāk nepukst katra jaunieša sirds? Domas un darbi kas veltīti mirušo piemiņai liek mums kļūt labākiem, viņu darbu cienīgiem. Tāpēc arī mazpulka dalībnieks godā tos, kas dzīvojuši pirms viņa. Šī godbijība un mīlestība izteicas mirušo atdusas vietu kopšanā. Skaisti kapi liecina par augstu tautas kultūras līmeni, dziļu un spēcīgu ieaugšanu pagātnē un drošu nākotni.

Latvijā ir daudz skaistu kapu. Mūsu Brāļu kapiem līdzīga nav pat visā pasaulē. Ne tā tas ir ar dažu labu mūsu lauku kapsētu, ir vēl diezgan daudz arī vientuļu un aizmirstu mūsu brībības izcīnītāju, karavīru kapu. Mazpulku dalībnieki ar prieku un mīļām rokām viņus uzpostu, tāpēc gribu nākt palīgā ar dažiem padomiem.

Pie mums parasts kapus taisīt stipri augstus (40—50 cm). Daudz skaistāki un svinīgi mierīgāki izskatas zemāki, tikai 10 līdz 20 cm paaugstināti kapi samēros 60× 120 cm. Bieži kapa vietu atstāj pilnīgi līdzenu, apsējot ar zālīti un tikai pie krusta vai kapakmeņa iedēstot puķu pudurīti vai kapa vidu rotājot ziediem.

Ko dēstīt uz kapa? Visvienkāršāk un glītāk ir ja kapu apsēj ar zālīti, ko arvien nocērp īsi un uz tā uzstāda ziedošas puķes. Pēc zālītes iesēšanas uz izveidotās kapa kopiņas, viņu viegli iegrābj piespaida ar dēlīti un apsedz mitru maisu drēbi, kas tur paliek, kamēr zālīte sāk dīgt. Tādi veicina zālītes uzdīgšanu, aizsargājot no nezālēm un uzglabā arī izveidotās līdzenās kopiņas malas, kamēr zālīte tās sasakņojusi. Zāle sēšanas vietā var kapa sānus noklāt ar apm. 5 cm biezām, no līdzena stiebrzāļu

Cirpts dzīvžogs veido svinīgu apkārtni

Glīta kapu kopa ar ziedu krūmu stādījumiem

Izkoptā kapsētā nav vietas bezgaumīgiem apvalkiem un metala „brīnumu puķu“ vaiņagiem

maura, izgriestām velēnām, lai gan tās nedos tik gludu un tīru zaļumu, kā sētais zāliens. Tāpat ēnainās vietās dēsta dažādas saulrietenu (Sedum) pasugas. Puķes dēstot jasargājās tās likt jaukti. Vienkrāsains, vai divkrāsu dēstījums ir labākais, jo dod vajadzīgo nopietnību. Un vispār dēstījumā jāievēro — jo vienkāršāk, jo labāk. Dēstīšanai izlietojamas lielākā daļa mums pazīstamo dārza puķu ņemot vērā vietas apgaismošanas apstākļus (vai tā ir saulē vai ēnaina) un izsargāties no pārāk spilgtām krāsām. Nopietnākās ir baltas, zila, violeta, tumšsarkana krāsa. Bieži puķu izvēlēnam vērā mirušā mīļāko puķi arī puķu ziedu laiku (lai tās piedotu ap mirušā dzimšanas dienas laiku).

Kapa vietas laukumu iežogo ar dzīvžogu, kas to noslēdz no apkārtnes, arī tā iekšpusē var dēstīt puķes.

Nav ieteicams kapos dēstīt tur bieži sastopamos sēru kokus — viņi taču patiesībā ir kropli dabas veidojumi, tā tad nav skaisti, bez tam tie stipri aiztura sauli uz kapa iedēstītiem augiem.

Tuvuma un sirsnības noskaņu pret aizgājēju pauž uz kapa nolikti griesti ziedi, pušķī, vaiņagā vai vītnē. Te izmantojami ziedi un zaļumi, kādus katrs gada laiks sniedz. Skuju vaiņags arvien iederas un ir skaists. Katrā ziņā atmetama sliktā paraža likt uz kapiem papīra vai pat skārda vaiņāgus un puķes. Tā liecina par pilnīgu skaistuma izjūtas un gaumes trūkumu.

Ļoti daudz jaunu ierosinājumu gūt un mācīties varēsit pastaigājot par Rīgas Meža kapiem, tur ir daudz svinīgi cēli izveidotu kapu vietu.

Ķeroties pie kāda lielāka kopeja darba kapu uzkopšanā, katrā ziņā iepriekš dabujat padomu no kāda daiļdārznieka vai dārzkopības instruktora, lai jūsu labā griba un darbs varētu tikt vislietderīgāk izmantota.

Sirds solījumus nerakstīsim uz neglītā kapa vāka sienām

bet apliecināsim ar darbu un rūpību, glīti uzkopjot tuvinieku kapu kalniņus

PAŠU DARBS

KAD LAZDAS ZIED...

Irena Kaža, 331. Garozas mazp.

Arnolds Ezers iznāca pagalmā un apstājās. Saules stari kā zelta bultas lija pār viņu un pirmā mirklī to apžilbināja. Sirmajā bērzā svilpa strazdi. Arnolds dziļi ievilka elpu un tad lēni sāka iet pāri pagalmam.

Tagad jau nebija kur steigties, jo sniegs tikko bija nokusis un pavasara darbi nebija sākušies. Sniega pulkstenītis aiz loga arī vēl nebija sācis zvanīt. Jeb vārbūt naktī tas bija ieskanējies? Bet Arnoldam netikās vairs griezties atpakaļ, lai palūkotos dārzā un viņš tāpat domīgi soļoja projām. Cik labi bija paslinkot, kad saule tā glāstīja, bet darbi nesauca.

Arnolds Ezers gāja lēniem, gausiem soļiem un klausījās, kā ūdens straumītes urdza ceļmalas grāvī. Jā, te jau nu viņš bija, tas gaidītais pavasaris. Diezin kāds labums jau no viņa nebija, jo tēvs šorīt bija ieminējies, ka drīz būšot jāsāk lauki art. Arnolds pats brīnējās, ka tāds laiskums bija iegūlies kaulos. Pagājušā pavasarī taču viņam bija tā paticis strādāt. Bet tas nu pašlaik tā bija un Arnoldam nekā negribējās grozīt. Viņš nonāca Lazdu kalnā. Pērnajās lapas klusi čaukstēja zem viņa soļiem un pēkšņi viņš sajuta dīvaini nospiedošu, bet patīkamu smaržu. Viņš pacēla galvu un lūkojās piekalnē. Lazdu ziedu bārkstis smagi lieca lejup zarus un bija tītas zeltainā mākonī.

Lazdas ziedēja...

Un zem lazdu ceriem mirdzēja vizbulītes, kā sairusi debestiņa. Spējš prieks iesitās krūtīs. Karsta asiņu šalts sakāpa viņa vaigos. Viņš kaunējās sava laiskuma. Daba modās, viss dzīvoja un alka darba.

Un Arnoldam bija tā, itkā viņam vajadzētu šo kalnu pacelt savās vingrajās rokās, lai visi redz, ka atkal ir pavasaris. Darba prieks kā silts vilnis iesitās viņa brūnājā, veselīgajā sejā.

Arnolds Ezers norāva dažus mazos, zilos ziediņus un devās mājās.

Tāli zvani ieskanējās viņa dvēselē. Arnolds pameta skatu pāri dārza žogam. Uz melnās zemes mirdzēja sniega pulkstenīši, kā balts mākonis un visi zvanīja pavasari.

Zeme smaržoja.

Arnoldam gribējās tvert arkla balstu rokās un šķelt velēnu pēc velēnas no melnās zemes. Viņš atcerējās pagājušo pavasari, kad tas bija aris savā tīrumā. Ezeram likās, ka zeme kā smags zelts līp pie kājām un tomēr bija tik viegli iet. Arnolds iegāja istabā un paņēma jaunāko mazpulku žurnālu. Viņam, kā mazpulka priekšniekam, vajadzēja žurnālu sevišķi vērīgi izlasīt. Vienmēr viņš bija bijis priekšzīmīgs mazpulka dalībnieks. Tādam tam jābūt arī tagad. Viņš atkal juta sevī lielo zemes spēku. Arnolds Ezers nosēdās un lasīja. Aiz loga zvanīja sniega pulkstenītis, bet pakalnē ziedēja lazdas..

ZEMES MĪLĒTĀJI.

Alvils Sils.

Lai arklu gan smagu rokās sev jaužat,
Lai gausa ir gaita ar sētuvi jums.
Bet domās jūs aizklīstat vārpas kad glaužat.
Jūsmojot, birums, varens būs mums.

Zemei ko devāt, simtkārt' tā atdod.
Neglabā viņa ne zeltvārpu sev.
Tikai jūs lūdzat: Dieviņš lai nedod,
Laiciņu jaunu mīļdruva tev.

Stipri kā dzimtenes ozoli ārēs,
Stāvat par zemi, ko mīlējat jūs.
Turaties klāt tai kā zeltbites kārēs
Modri, arvien jūs, lai zobens ar rūs.

DZĪVĪBAS PRIEKS.

K. Osis, Allažu mazpulkā.

Viņš ik cīruļdziesmā zvana,
Zīles mundrā spurdzēšanā,
Pumpurā brūns slēpies smaida,
Zaļā asnā maiju gaida.

Viņš kā silta dvaša staigā,
Ieplūst krūtīs, smejas vaigā;
Mīkstā zemē līp pie kājām —
Jūtu viņu visu klājam.

MĀTES DIENAI.

Ausma Vaitnieks, 94. Mālpils Kniediņu mazp.

Māt, māmulīt! Šodien Tava diena. Šorīt ziedu pilnām rokām un karstu mīlestību sirdī iešu Tevi modināt. Nolikšu ziedus pie Tavas gultas un mīļi, mīļi Tevi modināšu. Māt, māmiņ! Šodien gribu rādīt mazu pateicību par Tavu nebeidzamo mīlestību. Visus grūtumus Tavas rokas man ir vieglinājušas un visu ļauno un tumšo aizklaidē viens Tavs smaids. Un kad manā sirdī sakrājas rūgtums, Tavs glāsts visu to atvieglo, un man top tik viegli, viegli...

Māmiņ! Maz mēs varam Tev dot par Tavām rūpēm un pūlēm. Cik daudz nakšu Tu esi mūsu dēļ negulējusi, un cik daudz asaru lējusi. Un tik maz mēs varam Tev pretīm dot. Tev patīkamākā dāvana ir mūsu mīlestība. Kāds prieks pazib Tavās acīs, ja Tev ir mīļš bērns. Ja man nebūtu Tevis, māmiņ, Tevis, kas remdē visas sāpes un grūtumus, kas remdē mazās sirds lielās bēdas...

Tu ziedo man visu, lai tik man būtu labi. —

Šodien, māmiņ, ir Tava piemiņas diena. Un kam arī vairs nav savas māmiņas, tomēr neaizmirstat viņu. Aiznesiet ziedus, un uzlieciet kapu kopiņai, lai arī viņa dusot justu to lielo pateicību un mīlestību, ko mēs esam viņai parādā. Un nekad lai neaizaugtu ceļš uz mātes kapa kopiņu. Jo tas ir tik mazs zieds uz Mūžīgās Mīlestības altāra...

Paldies, Tev māt!...

IZDAIĻOSIM SAVAS MĀJAS UN APKĀRTNI.

Ž. Bērziņš, 531. Briņķpedvāles mazpulkā.

Līdz ar pavasari un dabu, cilvēki sāk arī savus spodrināšanas darbus.

Tāpat kā daba un cilvēki, arī dzīvnieki izved un uztur savas mājiņas spodras. Mūsu pirmais pavasara vēstnesis strazds, pārnākot ņem savu māju pamatīgi iztīra, izspodrina, visu veco nederīgo un vecās lizdas atliekas aiznes no mājas tālāk prom un mājiņā ietaisa jaunu lizdu.

Kā strazdiem, arī cīlvēkiem ir jāuzpoš sava māja un viņas tuvākā apkārtne. Jo kur tīrība un daiļums valda, tur prieks dzīvot. Lai šo tīrību veicinātu, tad ik katram lielam vai mazam ir jāgādā un jācenšās, lai viņu mājā būtu un tiktu ieturēta tīrība.

Katram ir jāsaved kārtībā pagalms, lai tur nemētātos lieki koki un gružņi. Kā pagalmā arī telpas iekšienē ir jāvalda tīrībai, lai nebūtu netīra un piekvēpuse istaba un neslaucīta grīda. Arī tautas dziesmās skaisti dzied par istabas slaucīšanu.

Slaukat meitas istabiņu
Vakariņa krēsliņā,
Lai laimīte nepakrita
Naksniņā staigādama.

Bet ar ārēju spodrību vien mēs tāli netiksim, ja mūsu, sirdis nebūs spodras un tīras, arī tur ir jāvalda spodrībai Tadēļ uzkopsim arī savu iekšieni, lai tā saskanētu ar ārieni, jo tikai cilvēki ar skaidrām sirdīm un cēlām domām veic lielus darbus.

Neļausim arī mūsu sirdīs ieviesties nevienam traipam, jo vienam traipam seko neskaitāmi citi.

Mēs mazpulku kopējā saime centīsimies šo ievērot un lai pie mums tā nebūtu. Varbūt vasarā jūs brauksit ekskursijās, bet ko jūs braukdami vēlāties redzēt. Katrā ziņā vēlāties redzēt kautko skaistu, daiļu un patīkamu, kas jums tik drīz vairs neizgaistu un paliktu ilgi atmiņā.

Tāpat ceļinieks, kas iet garām jūsu mājas robežām, manto pirmo iespaidu par jums,

Kad sula tek
Zīm. N. mazpulka dal.

kādas viņš redz jūsu mājas un tuvējo apkārtni.

Labi koptas ēkas un apkārtne, ar krūmiem, kokiem apdēstītu ceļu un puķu dobēm atstāj patīkamu iespaidu un rodas prieks uzkavēties šinīs mājās ilgāki.

Pat daiļi izkopts košuma dārziņš ir jāuzskata vasarā par paplašināto dzīvojamo telpu.

Tad arī mums tā jācenšas, lai tiešām tas būtu glīts un mājīgs.

Tagad, kad Latvija atdzimst daiļumā un nācionālā pilnībā, mēs nedrīkstam atstāt novārtā to, ko mūsu senči gadu simtiem turējuši augsti godā. Un tad izdaiļosim, spodrināsim savas mājas, sirdis un Latviju.

MĀTES ATCEREI.

Tekla Viļums, 106. Kastīru mazp. diženā.

Māmuliņ, Tu esi man kā saulesstars, kas iespiežas manā dvēselē. Tu esi man kā spožā zvaigzne, kas spīd tumšājā naktī, rādīdama ceļu cauri tumsai.

Māmuliņ, ar saviem patiesi mīļajiem vārdiem Tu apgaismo manu dvēseli, ved mani savās senajās iemītajās darba takās, Ved mani cauri netaisnībai. Māmuliņ, Tu pacel mani pāri ikdienišķam ļaunumam, pretī cilvēces kvēlajām ilgām — pēc darba un mīlestības, pretī saulainākai un gaišākai nākotnei.

Māmuliņ, kad mani dzīve aicināja tālāk savu rūpju un atbildības ceļu, kad es aizlidoju kā svešzemes putns no savas dzimtās ligzdas, māmuliņ, Tu biji tā, kas mani atbalstīja, kad es pārkāpu lielo dzīves slieksni, māmuliņ! Tu biji tā, kas veda mani pie rokas, ierādīja man patieso dzīves ceļu.

Māmuliņ, kā lai es atmaksāju Tavu mīlestību, kuŗa Tev nebeidz liesmot vēl šodien? Māmuliņ', Tava mīlestība ir liela, tik liela un patiesa! Māmuliņ', tava mīlestība ir kā neizpostama, dārga manta, kā nesalaužama, stipra klints.

Māmuliņ', kā lai par visu Tev pateicos?

Māmuliņ', es lūgšu apmierinies ar to, ko es spēšu Tev sniegt. Es darīšu visu, es darīšu vieglāku Tavu darba nastu. Ej' tik atpūties, māmuliņ.' Atpūties no smagas darba nastas, kas bija uzgulusies Taviem pleciem. Es strādāšu Tavā iesāktajā darbā, iešu tavās iemītajās tekās, Tavas svētības un mīlestības apgasmotājā dzīvē!

AICINĀJUMS.

J. Putra, 102. Vērgaļu mazp. dal.

Dienas stiepjas aizvien garākas. Saule jau sāk katru dienu ilgāki rādīt savu seju pie skaidrajām debesīm un siltāk sildīt. Visur, kur vien skaties, sāk rasties jauna dzīvība — tā lēnām ar nevaldamu spēku možas jaunai dzīvei...

Arī ikkatrs mazpulka dalībnieks, līdz ar pavasari un ziedoni, jūt, itkā viņš būtu tā, kā no jauna piedzimis. Viņš pavasara spirgtājos vējos jūt sevī spēku katram darbam, kas viņam jāveic tuvākā nākotnē. Mums, mazpulku dalībniekiem nevajag būt cēliem un vareniem savās domās, bet vareniem arī darbos. Priekšā stāvošā vasara būs jaunu radošu spēku avots turpmākai dzīvei. Izmantosim viņu! Neizšķiedīsim nevērtīgi nevienu brīdi skaistā laika, kas mums būs dots vasarā atpūtai! Gulēt mājās gultā, tā nav nekāda garīga un fiziskā atpūta. Mums jādara kas cits, proti, jāmeklē kāda skaista bauda zaļajos laukos. Un tas mums nav neiespējams. Visi jūs zināsiet mūsu Virsvadoņa aicinājumu, lai ikkatrs pazītu un mīlētu savu dzimteni. Tādēļ negaidīsim, piepildīsim šo aicinājumu! Vasarā brīvā laika mums rasies pietiekoši — izmantosim viņu dzimtenes jaukumu apskatīšanai.

MAZPULKU DZĪVE

JAUNI MAZPULKU SANITĀRI.

Sanitārkursus **Rēzeknes** novadā beiguši šādi dalībnieki:

V. Morozs, St. Gutans, A. Čudors, L. Žubulis, V. Šarkovskis, M. Ratinieks, P. Paklons, A. Suks, V. Tulovskis, J. Tarvids, A. Lemešans, F. Strods S. Nitišs, A. Šimanovska, P. Dzenis, V. Gaidulis, E. Runcis, J. Gaiduls, S. Petrovs, A. Kliedzejs, K. Dimpers, T. Opincans, A. Tepcovs, L. Spridzans, A. Velikāns un J. Stuklis.

Rīgas-Cēsu novadā:

Dz. Lorence, E. Rozēna, G. Podiņa, J. Sproģe, J. Ieviņš, V. Lūsis, V. Deičs, E. Kronbergs, T. Ziediņš, V. Podiņa, M. Lapsa, K. Eglītis, K. Zariņš, L. Bormanis, V. Balodis, P. Bišere, J. Spēlītis, J. Dage, J. Slaidiņš, G. Bērziņš, A. Skujiņš, J. Andersons, G. Krūms, K. Lode, E. Bērziņš, N. Silgaile, A. Užane, A. Brigaders, R. Freidenbergs, V. Alsiņa, L. Alsiņa, V. Gailīte un E. Āboliņa.

3. Lubānas-Zvidzienas mazpulks 17. aprīlī sarīkoja vakarēšanu, piedaloties Lubānas aizsardžu pulciņam. Referēja skolotājs J. Saulītis — „Vakarēšana senāk un tagad."

Vakarēšanā piedalījās 33 mazpulka dalībnieki un dalībnieces.

71. Alsviķa mazpulks 9. aprīlī rīkoja 5 gadu pastāvēšanas laikā pirmo slēgto mazpulka vakaru. Šim vakaram deva nosaukumu — draudzības vakars, — par godu 4 mazpulka dalībnieku iesvētībām, kuŗi reizē arī bija pirmie mazpulka dibinātāji, būdami vienmēr citiem pār priekšzīmi. Šis vakars sevišķi patīkams bija vēl tādēļ, ka bez dalībniekiem un to vecākiem piedalījās visi bijušie audzinātāji, arī pagasta vecākais un mājsaimniecības sekcijas vadītāja Kazes jkdze.

76. Ādažu mazpulks 11. aprīlī svinēja 5 gadu atceres svētkus. Mazpulks dibināts 1932. g. 10. aprīlī Ādažu 6-kl. pamatskolā. Pirmais vadītājs bijis vietējais raj. agr. J. Dravnieks. Pie darba sākšanas bijuši tikai 5 aktīvi mazpulka dalībnieki. Tagad, 5 gadu atceres gadījumā, dalībnieku skaits jau ir ap 40.

Svētdien, 11. aprīlī 76. Ādažu mazpulka 5 gadu atceres svinībās, Ādažu pag. namā bija pulcējušies ap 300 apmeklētāju. Atceri ievadīja ar sirsnīgiem vārdiem Ādažu dr. māc. A. Perlbachs. Jubilāram sveicienus nodeva Daugavas nov. mazp.insp. agr. V. Uiska un pieņēma svinīgo solījumu.

Mazpulks savos atceres svētkos atvadījās no diviem čakliem un priekšzīmīgiem mazpulka dibinātājiem J. Eglīša un O. Drunka, kuŗi atceres svētkos vēl bija mazpulka ierindā, bet nākošā rītā jau jauniesaukto tēvijas sargu rindās.

Mājturības sekcija darbā

207. Sauleskalna mazpulks nosvinēja 3 gadu mazpulka pastāvēšanas dienu. Svinībās ieradās Krāslavas raj. lopk. instr. R. Jēgers, Krāslavas pagasta pašvaldības pārstāvis J. Ekše, vietējās skolas skolotāji. Mazpulka vadītājs sirsnīgos vārdos atgādināja mazpulka lielo nozīmi un pienākumus pret valsti. Svinīgā sanāksmē mazpulks nosūtīja sveicienus Virsvadonim un savākto summu Uzvaras laukuma izbūvei.

233. Barkavas mazpulks sarīkoja 10. aprīlī Valsts Barkavas 2-gad lauks skolas telpās vecā sabiedriskā darbinieka E Krustāna godināšanu, diženā A. Justoviča un diženās M. Stalidzānes atvadīšanās vakaru. Uz svin bām ieradušies: Rēzeknes novada mazpulku insp. Fr. Buttners, raj. agr. Liepiņš, vietējās sabiedrības priekšstāvji un mazpulka dalībnieki. Sarīkojumu atklāja mazpulka vad. agr J. Brūns. Kā pateicību un atzinību par E. Krustāna nopelniem sabiedriskā dzīvē mazpulka dalībnieki tam pasniedza pašdarinātu atpūtas krēslu. Diženiem, A. Justovičam, kuŗš aiziet kara dienestā, grāmatu — Virzas „Straumēni". M. Stalidzānei Brigaderes „Kvēlošā lokā". Pēc kopējām vakariņām vakara dalībnieki laiku pavadīja ar dejām, dziesmām un rotaļām.

365. Mēmeles mazpulks sarīkoja šī gada aprīlī dambreta sacīkstes sporta sekcijas vadītājas skolot. Miezītis vadībā. Sacīkstēs piedalījs 15 zēnu un 9 meitenes.

Sacīkšu noslēgums un uzvarētāja godalgošana notika 9. aprīlī 6-kl. pamatskolā. Uzvarētājiem balvas izsniedza mazpulka vadītājs skolas pārzinis Neimanis. 365. Mēmeles mazpulks nosūtījis arī ziedojumu Uzvaras laukuma izbūvei — 25 ls.

555. Nāvessalas mazpulks svinēja karoga un svinīgā solījuma svētkus. Karogu mazpulkam dāvāja Rīgas apriņķa pašvaldība. To iesvētīja mācītājs Zuzāns, Daugmales VI-klasīgā pamatskolā. Pēc karoga pasniegšanas 13 mazpulka dalībnieki nodeva svinīgo solījumu.

629. Gaviezes mazpulks sarīkoja vakarēšanu. Mazpulka dalībnieki strādāja rokdarbus, stāstīja pasakas, minēja mīklas. Lasīja Fr. Keisa stāstu „Zem baltzaļā karoga". Vakarēšanu noslēdza ar rotaļām un tautiskām dejām.

852. II Balvu mazpulks sarīkoja pie lauksaimnieka Rāviņa savu pirmo vakarēšanu. Vakaru ievadīja mazpulka vad. agr. N. Jansons ar runu: „Saimniecības ierīkošana un saimniekošana". Sekoja referāts: „Jaunatnes mērķi un cilvēka dzīves prieks". Runām sekoja mazpulka dalībnieku stāsti, pasakas, mīklas, deklāmācijas, dziesmas un tautiskās dejas. Vakarēšanu bija apmeklējuši daudzi apkārtējie lauksaimnieki.

898. Rīgas pilsētas 46. pamatskolas mazpulks šīs ziemas garīgās nodarbībās veltījis savas skolas (skola pārdēvēta par Rīgas pils. Ausekļa pamatskolu) garīgā tēva Ausekļa darbu izpratnei, piesavināšanai un popularizēšanai. Tādēļ mazpulka dalībnieki rīkoja Ausekļa piemiņas vakaru.

Vakaru atklāja mazpulka vad. P. Kļaviņš, aizrādot, ka mazpulka dalībnieki ar lielāko prieku un siltām sirdīm ir pētījuši Ausekļa gara apcirkņus. Mazpulka priekšniece M. Kūlis, pateikdamās viesiem par mīļo apciemojumu, apliecināja, ka mazp. dalībnieki Ausekļa darbos ir atraduši stiprus balstus — darba tikumu, gara gaismu un tēvzemes mīlestību.

Par Ausekļa dzīvi un darbiem referēja literatūrvēsturnieks A. Dravnieks. Atmiņas par Ausekļa dzīvi Jaunpiebalgā stāstīja skolotājs A. Rudītis.

Tad mazpulka koris atskaņoja dziesmas, kas komponētas Ausekļa tekstiem. Sekoja deklāmācijas, kora un melodeklāmācijas, bet noslēgumā Ausekļa dzejoļa „Skola" dramatizējums. Lai padarītu saprotamākus un redzamākus Ausekļa ievērojamākos darbus, mazpulka dalībnieki bija rīkojuši arī Ausekļa darbu izstādi.

Mazpulka dalībnieki zīmējuši un palielinājuši arī karti, kur redzamas Ausekļa dzīves un darba vietas. — Tā mazpulka dalībnieki netikai paši iedziļinājušies un atraduši Ausekļa bagāto darbu krājumu, bet šīs vērtības saprotamā un pārskatāmā veidā rādīja arī citiem — vecākiem un mazpulka draugiem.

Vakaru noslēdza Rīgas pilsētas Izglītības valdes priekšnieks Milgrāvis ar vārdiem: „Mazpulcēni, krietnu darbu jūs esat veikuši. Ausekļa vārdi ir sen teikti, bet viņi dzīvi ieskan arī šinī laikmetā un skubina mūs augt krietnam darbam, vienprātībai un visdārgākam — dzimtajai zemei."

913. Bērzciema mazpulks, kurš ir viens no jaunākiem, nodibinājās skol. L. Pāvules vadībā 1936. g. 18. aprīlī ar 16 dalībniekiem. Tie visi zvejnieku bērni. Ņemot vērā pēdējo un arī zemes trūkumu un vājumu, mazpulka vadītāja atrada par nepieciešamu mazpulka darbību ievirzīt zvejniecības nozarē. Par vadītājas palīgu un instruktoru zvejas rīku un to modeļu pagatavošanā pieaicināja A. Pāvulu, kurš, pats būdams zvejnieks, darbību mazpulka zvejniecības nozarē labprāt uzņēmās.

Prieks vērot, ar kādu aizrautību un nopietnību mazpulka dalībnieki veic viņiem uzticētos uzdevumus.

Vispriecīgākās un ražīgākās tomēr ir vakarēšanas.

Pašiem savi aktieŗi

693. Priekuļu lauksaimniecības vidusskolas mazpulka dalībniece

VILMA AVOTIŅA

šķīrās no mazpulku saimes 1937. g. 11. aprīlī

Jau apkārt dvašoja pavasaris, kad 18. aprīļa klusā pēcpusdienā Suntažu kapsētas vēsajās smiltīs guldījām šo jauno sirdi, kuŗa vēl nedaudz dienas atpakaļ karsti pukstēja, kuŗa alka pēc zinātnes baltajiem kalngaliem, bet sapņotā tāle ietinās miglā...

Klusi viņa dzīvoja, bet vēl klusāk tā slēdza acis, un tagad ir tukša viņas vieta, tukšs ir viņas sols klasē. Nav vairs mums klusās Vilmas. Tik neiespējami tas liekas! Nav tiesa, ka mēs Tevi nekad vairs neredzēsim. Nē, nē, nav sarautas tās saites, kas saauda mūs arvien ciešāk un ciešāk! Tavs tēls dzīvos mūžīgi mūsu vidū, Tavi vārdi vēl ilgi atbalsosies baltajās sienās — vēl ilgi, ilgi...

Lai viegla Tev dusa, mūsu sirdīs Tev vieta nezudīs! V. B.

Š. g. 2. martā miris 750. Vaivodu mazpulka priekšnieks — diženais

STAŅISLAVS BLAŽEVIČS

750. Vaivodu mazpulks sēro kopā ar viņa vecākiem, kuŗi zaudējuši savu pēdējo dēlu. Vieglas smiltis!

Fr. O.

● **Visiem mazpulku vadītājiem kopā ar dalībniekiem jāpiedalās š. g. 15. maija svētkos, sarīkojumos, aktos, svinībās, gājienos u. t. t. Visās mazpulku dalībnieku sētās vajadzētu uzvilkt valsts karogus mastos. 15. maija vakarā katram mazpulkam jākurina ugunskurs kādā augstākā kalnā,** kā arī jāatbalsta vietējie sarīkojumi.

● Par Rīgas pilsētas novada mazpulku inspektoru skaitot no š. g. 26. aprīļa, iecelts agr. **P. Treiers,** kuŗš runājams Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, tālr. 21617.

● Mazpulku vadītājiem piesūtītās **1937. g. mazpulka dalībnieku sarakstu veidlapas jāizpilda 2 eksemplāros. Viens eksemplārs līdz š. g. 1. jūnijam jāiesūta sava novada mazpulku inspektoram,** bet otrs paliek mazpulkam.

● Visos mazpulkos dalībniekiem jāprot dziedāt **mazpulku maršs** (skat. J. Graubiņa un J. Poruka skolu dziesmu krājumu) un **mazpulku dziesma** (Skat. 1936. g. „Mazpulka" 11. Nr.).

● Mazpulki, kuŗi pieteiks **saules puķu audzēšanu LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai,** varēs sēklas pārdot rudenī par Ls 0,60 kilogrammā.

● Atgādinam vēl reiz, ka **grāmatvedībai** mazpulka darbībā **piegriežama sevišķa vērība** un tāpēc **ikkatram dalībniekam nepieciešama „Laukkopības un dārzkopības grāmatvedība".**

● **Mazpulku dalībnieku grāmatvedības atzīmju pārbaudīšanai** noder sekošas darbu normas:

Uzart var 100 m^2 — 15 min., noecēt vienu kārtu — 100 m^2 — 2 min.; ar atspeŗu ecēšu var apstrādāt 100 m^2 — 6 min.; kūtsmēslus var izvest ½ klm attālumā 10 stundās — 15 vezumus; mēslus var izārdīt 100m^2 — 15 min.; izsēt mēslus vai labību var 100m^2 — 3 min. Kartupeļus var izstādīt 1 stundā — 60 kg; kāpostus un lopbarības bietes 100 stādus var izstādīt 10—15 min.; cukurbietes var izretināt 100 m^2 — 1½ stundās; ar rušinātāju var apstrādāt 100 m^2 — 3 min.; ar kapli var izkaplēt — 1 stundā — 60 tekošus metrus (ja stādu rindas 50 cm attāļumā).

● **„Mazpulka"** ekspedicija aizrāda, ka visi tie pasūtītāji, kuŗi „Mazpulku" ir parakstījuši pēc 1937. g. 15. marta žurnālu saņems tikai ar aprīļa mēnesi sākot, jo Nr. 1—3 jau ir izpārdots. Vairāk iemaksāto naudu ieskaitīs par labu 1938. g. abonementam.

● Kādus ražojumus mazpulki varēs nodot karaspēka daļām

K. M. Apgādes pārvaldes intendantūras daļa ziņo, ka atsevišķas karaspēka daļas iepirks nākošā rudenī no mazpulkiem: kartupeļus, burkānus, kāļus, bietes, kāpostus (svaigus), sīpolus un kaltētus cigoriņus. Ražojumi jāpieteic jau laikus tuvākās karaspēka daļās un nevis Apgādes pārvaldes centrālās iestādēs. **Visas karaspēka daļas pieturēsies pie vienādiem noteikumiem, kuri stingri jāievēro,** pretējā gadījumā ražojumus nepiņems.

Kartupeļi.

1) Kartupeļiem jābūt tīriem, sausiem un ar seklām acīm.

2) Smilšu, salmu un tamlīdzīgu piemaisījumu daudzums svaigos kartupeļos nedrīkst pārsniegt 2 %.

3) Puvušu, kraupainu, bakteriāli slimu, plankumainu un citādi bojātu kartupeļu daudzums nedrīkst pārsniegt 3 %.

4) Citas krāsas un sīku kartupeļu daudzums, ar zemāku par 3,5 cm šķērscaurmēru platākā vietā, nedrīkst pārsniegt 3 %.

Burkāni.

Burkāniem jābūt vienīgi galda šķirnēm, nepāraugušiem, nesaplaisājušiem, nesalušiem, neiepuvušiem, neiegraizītiem, bez liekām zemēm, bez tārpu vai sakņu slimību bojājumiem, vai citiem bojājumiem, kas padara burkānus mazvērtīgakus.

Kāļi.

Kāļiem jābūt galda šķirnēm, vidēja lieluma, nesalušiem, neiepuvušiem, neiegraizītiem, bez liekām zemēm, bez tārpu vai sakņu slimību bojājumiem, vai citiem bojājumiem, kas padara kāļus mazvērtīgākus.

Griezums nedrīkst būt koksnains.

Bietes.

Galda bietēm jābūt vidēja lieluma, apaļām vai rāceņveidīgi plakanām, neiepuvušām, neiegraizītām, bez liekām zemēm un bojājumiem, kas padara bietes mazvērtīgākas.

Griezumā nedrīkst būt baltas.

Svaigi kāposti.

Kāpostu galviņām jābūt cietām, nepāraugušām, nesasprēgājušām, neiepuvušām, nesalušām, nenovārtītām, bez liekām zaļām lapām, ar īsi nogrieztiem kaceniem, bez tārpu sagrauztām apām un citiem bojājumiem, kas padara kāpostus mazvērtīgākus.

Svaigi sīpoli.

1) Kaŗaspēka vajadzībām piegādājami Krievijas vai Holandes sugu sīpoli. Saldie Citavas, Spānijas un t. t. sīpoli netiek pieņemti.

2) Sīpoliem jābūt nobriedušiem; nobriedušu sīpolu lakstu kakliņš pilnīgi norietis (sažuvis).

3) Sīpoliem jābūt laikā novāktiem; šādu sīpolu saknītes pilnīgi sažuvušas un viegli paberžot tās notrūkst, sažuvuši ir arī laksti.

4) Sīpoli nododami ar apgriestiem lakstiem un saknēm, bet neievainotu sakņu pamatni.

5) Nododamiem sīpoliem jābūt tīriem, bez smiltīm vai netīrumiem, tie nedrīkst būt bojāti no stādu vai dzīvnieku valsts kaitēkļiem, aizsaluši, iesisti vai citādi kā bojāti.

Kaltēti cigoriņi.

1) Kaŗaspēka vajadzībām nododamie kaltētie cigoriņi pagatavojami vienīgi no parastā cigoriņu auga (Cichorium intybus L.) saknēm, tās sagriežot un izkaltējot.

2) Cigoriņu saknēm jābūt sagrieztām nelielos gabaliņos, apm. 2 cm caurmērā.

3) Cigoriņiem jābūt vienmērīgi izkaltētiem un nepiegrauzdētiem, lai tos varētu atšķirt no citām saknēm.

Cigoriņu ūdens saturs nedrīkst pārsniegt 15 %.

4) Nododamiem cigoriņiem jābūt tīriem, bez smiltīm, sakņu smalkumiem un citiem netīrumiem.

5) Cigoriņi nedrīkst būt bojāti no stādu vai dzīvnieku valsts kaitēkļiem.

Cigoriņu audzēžana jāpieteic LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai (skat. „Mazpulka" 4. nr. paziņojumos).

● 876. Rozentavas mazpulks pārdēvēts par **876. Ziedukalna mazpulku.**

● Pēdējā mēnesī apstiprināti un ieskaitīti pagaidu reģistrā šādi jauni mazpulki: **978. Rīgas pils. 28. p-sk., 979. Labiešu, 980. Lubānas ģimnāzijas, 981. Daugaviešu, 982. Emīļa Dārziņa, 983. Saknes, 984. Elkšņu „Pavasaris". 985. Druvmalas, 986. Dubultu, 987. Ružinas, 988. Sarkandaugavas II, 989. Veseru, 990. Anspaku, 991. Kaunātas-Ziedoņa, 992. Dignājas-Nīcgala, 993. Rēznas II, 994. Āgenskalna, 995. Miglānu, 996. Priežukalna, 997. Mežgala, 998. Feimaņu, 999. Baložu, 1000. Rīgas-Kalpaka, 1001. Doles salas, 1002. Talsu pilsētas, 1003. Kaltenes, 1004. Preiļu lauks. skolas, 1005. Vangažu, 1006. Upenieku, 1007. Krūmānu, 1008. Līgatnes papīrfabrikas, 1009. Brodaižu, 1010. Ūdrāju un 1011. Vītolu mazpulks.**

LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.

Pateicīgais.

Biezpieniņš izmanto gadījumu un aviācijas svētkos iztaisa virs Rīgas gaisa „promenādi." Kad lidmašīna laimīgi atkal sasniegusi zemi, Biezpieniņš ne dzīvs, ne miris izkāpj un pilotam saka:

„Paldies par abiem lidojumiem!"

Pilots blisina acis: „Kas par diviem lidojumiem? Jūs tak lidojāt tikai reizi!"

„Nē, divreiz: pirmo un pēdējo!" tas izdveš.

Vētrā.

Jūrā vētra. Kuģis mētājas viļņos kā rieksta čaula. Cietzeme nekur nav saskatāma. Miltiņš bāls kā krīts. „Kaptein," viņš drebošām lūpām griežas pie kuģa vadītāja: „cik tālu vēl līdz zemei?"

„Trīs kilometri," tas īsi atrūc, jo vecam jūras vilkam līdz nāvei apnikuši līdzīgi pasažieru jautājumi.

„Kurā virzienā?" Miltiņš jau laimīgāks jautā.

„Tieši uz leju!" kapteinis atrūc.

Slims sportists.

„Cik augstu var celties temperātūra, ārsta kungs?"

Līdz 42," viņam atbild.

„Bet kāds ir pasaules rekords?"

Pārmetums.

Ekskursanti apskata vecu pili. Tie apbrīno lielu gleznu un apkalpotājam jautā:

„Laikam vecs meistars?"

Tas atbild: „Nē, vecā lielmāte!"

Advokāts.

Blakus istabā bērni rotaļājas, kad pēkšņi atskan negants troksnis. Māte ieskrien istabā un jautā mazajam Jancim, kurš mierīgi kaktā notiesā ābolu, kamēr pārējie divi zēni sagājuši matos:

„Kas te notiek, ko jūs te īsti darāt?"

„Ak, neko sevišķu," Jancis atbild, „Uldis un Mika tikai strīdējās ābola dēļ!"

„Nu un?"

„Un to galu galā paņēmu es!" Jancis paskaidro, „jo es biju advokāts!"

Matēmatika.

Rēķināšanas stunda pamatskolā. Skolotājs saka: „Zaķīt, pieņemsim, ka tava māte aizsūta tevi veikalā pēc kilo cukura un iedod tev 2 ls Cik tu saņemsi atpakaļ?"

„Nemaz," zēns pietvīcis atbild: „Mums bodē vēl ir nesamaksāts parāds!"

Netiešais nodoklis.

Skolotājs: „Katrā valstī pastāv tiešie un netiešie nodokļi. Sēnīt, vai vari pateikt netiešā nodokļa piemēru?"

Sēnītis: „Jā, skolotāja kungs— suņu nodoklis."

„Kā tā?"

„Suņi tak to nemaksā-"

Kurmis.

Skolotājs: „Kurmis dienā apēd tik, cik viņš pats sver!"

Jurītis pārsteigts: „Bet kā viņš zina, cik viņš sver?"

Paskaidrojums.

Svešnieks kurortā apjautājas vietējam iedzīvotājam:

„Sakait, lūdzu, ko tad te pie jums vērts apskatīt?"

„Svešniekus, kungs!"

Nezinā.

Vīrs: „Nu, sieviņ, ko ārsts tev teica?"

Sieva pagalam noraizējusies: „Viņš man lika iet gulēt kopā ar vistām, bet kur lai es mūsu skaistajā dzīvoklī tās novietoju?"

Medībās.

Tēvs ar dēlu aiziet medībās. Gaŗām cilpo zaķis. Dēls pacel bisi un izšauj, iesaukdamies:

„Hallo, gaŗausīt, taisi nu testamentu — tava pēdējā stundiņa situsi!"

Bet zaķis jož, ko nagi nes un pazūd krūmos.

„Hē, hē," tēvs smejas: „paskat, tavs zaķis jau aizskrien pie notāra!"

Kalni.

Ķiplociņi atgriežas no ārzemju ceļojuma.

„Nu, kā jums, kundze, patika Šveicē?" paziņas viņai jautā.

„Nekas, nekas," šī atbild, „tikai tur nekā nevarēja redzēt: visur kalni priekšā-"

Kļūdas.

Ilzīte pārnāk no skolas un rāda mājās burtnīcu ar savu pirmo diktātu. Sešās rindiņās desmit kļūdu.

Māte sasit rokas: „Ilzīt, tik daudz kļūdu! Vai tad tev kauna nemaz nav?"

„Ne, māmiņ," meitene nopietni atbild:

„Skolotāja tak tās tieši meklē!"

Pieprasa puscenu.

Spurģis sagudrojis iet koncertā.

„Lūdzu man biļeti par puscenu!"

„Kāpēc tad tā?"

„Tāpēc, ka es ar vienu ausi kurls!"

Līžuks un Jānītis priekos un bēdās

Tēvs un māte smaidu platu
Smaida redzot šādu skatu:
Jaunie viņus apsveikt nāk,
Mātes dienā godināt.

Tikko zāle uzdīgusi
Govs kā muļķe palikusi:
Paceļ asti, bizot steidz —
Kā lai to nu aptur, teic?

Bērzu meijas, ziedu vītnes
Greznos labu ļaužu mītnes
Vasarsvētkus sagaidot
Gaiši, jautri nosvinot.

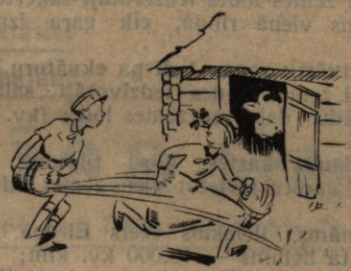

Tie, kas īsti rumulējas,
Visai slapji samērcējas:
Ūdeni ar ķipjiem šķiež,
Bēgot mugurpusi griež.

Svētku dienas paiet aši —
Mūsu draugi strādā braši:
Rok un kasa, cik vien spēj,
Jo ir tuvu laiks, kad sēj:

„Ciemiņus" mēs gaidīsim
Labi, ērti uzņemsim.
Ja tie nāk no mazpulkiem
Kopā strādāsim ar tiem.

1. Mēs paši un mūsu zemes lode salīdzinājumā

Es.

Mums grūti iedomāties zemes lodes patieso lielumu, pēc tās attēla uz globa un tāpat uz kartēm. Tā vien liekas, ka sevišķi liela tā nevarētu būt. Bet patiesībā?...

1. Ja no mūsu zemes lodes kāds spētu pagatavot cilindri, kam caurmērs (diametrs) būtu 1 kilometrs, cik garš būtu šāds cilindrs?

Vai tā garums varētu sasniegt mēnesi; varbūt pat sauli? Kā jums liekas? —

2. Ja visi zemes lodes iedzīvotāji sakertos rokās un nostātos vienā rindā, cik gara iznāktu cilvēku ķēde?

Vai tā aptvērtu zemes lodi pa ekvātoru?

3. Ja visi zemes lodes iedzīvotāji salasītos vienkopus, kādu daļu no zemes lodes (kv. klm) tie aizņemtu?

4. Cik daudz kastēs, kuŗu tilpums viens kubikilometrs, varētu ievietot visus zemes lodes iedzīvotājus?

5. Kā zināms, lielākais ezers Eiropā ir Ladogas ezers, tā lielums — 18.000 kv. klm; visas zemes iedzīvotāji sapulcējas ap to un iet tajā peldēties. Par cik pacelsies ezera līmenis, ja visi tajā ienirs?

P. S. Zemes lodes iedzīvotāju skaitu aplēš uz 2 miljardi (t. i. 2 000 000.000); zemes apkārtmērs pa ekvātoru līdzinas 40.000 km.

2. Dabas rekordi

Arī daba ir uzstādījusi vairākus rekordus, vai ziniet tos?

Kas ir vislielākais dabā?
Kas ir vismazākais dabā?
Kas ir visblīvākā viela?
Kas ir vistālāk no mums?
Kas ir visātrākais dabā?
Kas ir viskarstākais dabā?
Kur ir visaukstākā vieta uz zemes lodes?

3. Kas ir šī figūra?

Atbildes iesūtāmas redakcijai.

Saturs:

	Lpp.
Mazpulki un Kronvalda gars Jaunajā Latvijā. J. Druva	193
Mazpulki un piecpadsmitais maijs. Ed. Virza	194
Gulbenes mazpulku novads	195
Mīlestības un gaŗa svētkos. A. Lūsis	196
Klusas rindas. A. Brocis	197
Jānis Silkalns. J. Adamsona stāsts	198
Jaunais kalejs. J. Burgevica stāsts	204
Spoku purva noslēpums. M. Lins	209
Jautrības loma rakstura veidošanā. N. Kauss	212
Vēsturiskā Lielvārde. A. Melbārdis	213
Stādīsim avenes. P. Dindons	215
No spraudekļa līdz spēcīgam stādam. H. Kalmiņš	216
Brīvdabas melone. J. Kārkliņš	217
Mazpulka dalībnieka pašreizējie uzdevumi. Agr. K. Ķirsis	218
Ievāksim drogas. R. Jākobsons	220
Cāļu ēdināšana. H. Veldre	221
Mani piedzīvojumi kāpostu dēstīšanā. T. Bergs	223
Kas jāievēro ārstniecības augus ievācot. I. Kiršteine	224
Pieci gadi mazpulkā. J. Daniels	226
Atsauksmes sacensībai „Meža cirtēji“	229
Kapsētā. A. Ķišķis	230
Pašu darbs	232
Mazpulku dzīve	234
Paziņojumi	236
Joki	238
Līžuks un Jānītis priekos un bēdās	239
Vaļas brīžos	240

Izdev.: Latvijas Lauksaimniecības kamera. Atbildīgais redaktors: RUDOLFS DZĒRVE.

L. Audze gr sp. Rīgā, Baznīcas ielā 4-a 326 : Šis numurs iespiests 27.000 eks.

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:
Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

Jūs aiztaupīsiet sev daudz nepatikšanu, ja pārklāsiet savā dzīvoklī visu neglīto un novecojušo ar labajām

Ed. Rozīša krāsām

Fabr. u. nolikt. Rīgā, Lāčplēša ielā 52/54. nod. Dzirnavu ielā 66a, bl. „Turībai"

Mazpulku cepures, formas tērpu piederumi, kā arī visāda veida ceļošanas un sporta piederumi, kā: portfeļi, naudas maki, somas, sedli, iemaukti, bises futlāri, vingrošanas matrači, bumbas, kurpes, tāpat arī valsts un organizāciju karogi u. t. t. **dabūjami**

A/s A. RATFELDERS Rīgā, Kaļķu ielā 11

PASŪTĪJUMUS pieņemam ARĪ PA PASTU

Solbars

ir neatvietojams līdzeklis augļu koku un krūmāju apmiglošanai, ja grib iegūt **veselīgu, tirgum piemērotu ražu.** Maisījums ar kalcija arsenātu, iznīcina arī lapas grauzošos kaitēkļus.

Dabūjams: LLK Augu aizsardzības līdzekļu apgādā, Rīgā, Baznīcas 4-a, Centr. Sav. „Turība" un nodaļās, sēklu tirgotavās u. t. t.

J. KAULIŅA

BĒRNU APĢĒRBU UN GALANTERIJAS PREČU TIRGOTAVA

RĪGĀ, MARIJAS IELĀ Nr. 9. TĀLRUNIS 20437

Pasta tekošs rēķins 11217

Piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus. Jaunos vidusskolu, mazpulku, tautas tērpus un dažādu veļu, sīkas preces u. c. Laipna apkalpošana. Glīts darbs

Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas

Dārzāju un puķu **sēklas**

augļu koki un ogulāji

Rozes zemās un augstās

Greznuma stādi

ilggadīgās ziemciešu puķes, puķu sipoli

lielā izvēlē S-bas

A. Rudzīts un T. Fogels

SĒKLU TIRGOTAVĀ Rīgā, 13. janvāra ielā, pretim prefektūrai un lielā Maskavas ielā, pie dzelzs tilta

Koku audzētava: Brīvības gatvē, Krimuldas ielā Nr. 2

Cenu rādītāji par brīvu

Sveicinu mazpulkus

15. maija svētkos

K. A. BUŠS

Miltu un koloniālpreču lieltirgotava, Rīgā, Kungu ielā 23 Tālr. 2-0-8-2-9

A. KAULIŅA

BĒRNU DRĒBJU TIRGOTAVA

RĪGĀ GAIZIŅA IELĀ Nr. 4

pie Centrāltirgus Tālr. 29722

Privātdz. Lāčplēša ielā Nr. 70, dz. 1. Tālr 21541

Pasta tekošs rēķins 11214

Piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus. Jaunos vidusskolu, mazpulku, tautas, franču licejas tērpus u. c.

Laipna apkalpošana Glīts darbs

Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas

Veļas pogas „Valīda" ir stipras, bet

Veļas pogas „Vaiņags" ir vēl stiprākas

P. Dindona godalgotas grāmatas dārzkopībā:

1. IENEMĪGA SAKŅKOPĪBA. 7 nodaļās aptver visas sakņkopības nozares; uzskatāma kā sakņkop. enciklopēdija. Ls 3,50
2. AUGĻU DĀRZS UN VĪNA KOKU KOPŠANA. Bagātīgi illūstrēta . . . Ls 1,80
3. PUĶKOPĪBA UN KOŠUMA DĀRZS. Pamāca kā audzēt puķes un izdaiļot mājas apkārtni

Dabūjamas pie Valtera un Rapas un visās labākās grāmatnīcās

Latv. Šujmašīnu S-ba

Rīgā, Marijas ielā 15

Izšuj: karogus, sporta nozīmes, tērpus, segas un t. t.

Pārdod: šujammašinas, to daļas un adatas visām sistēmām

Mazpulku formas tērpu zeķes

dabūjamas latviešu uzņēmuma veikalā

P. TAŠKOVS, Rīgā

Tērbatas ielā 7, Dzirnavu ielas stūrī, ieeja no Tērbatas ielas

Turpat dabūjami visāda veida adījumi un trikotāžu izstrādājumi